Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Olufsen, Oluf Christian.; [Oluf Christian Olufsen].
Titel | Title:	Gulddaasen : et Lystspil i fem Optog
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn : S. Poulsens Forlag, 1793
Fysiske størrelse | Physical extent:	[7], 206 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

55, — 179.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021589234

Guldaasen.

Et Lystspil

i fem Optog.

Kiøbenhavn 1793.

Paa Hofboghandler S. Poulsens Forlag,
trykt hos Matthias Seest.

REGIA · SIGILLVM · HAFNIENSIS · BIBLIOTHECA

Forerindring.

En Konge udsatte engang en anseelig Belønning for den, der kunde skaffe ham en Tand af den hellige Ægidius. Hele Landet glædede sig over denne Fromhed paa Thronen, og kom i almindelig Bevægelse. Man giennemsøgte Kirkegaarde og Beenhuse, brækkede Tænderne ud af Munden paa Tyve i Galgen, skaanede ikke engang sine egne, og inden kort Tid besad hans Majestets hellige Raritetcabinet en topmaalt Skieppe fuld af den ærværdige Helgens Tænder, hvoraf enhver var forsynet med troværdige, tildeels edelige Vidnesbyrd om dens Ægthed.

Man har giort nærværende Stykke den Ære at ville kiende dets Fader, og man har søgt saa alvorligen, at man i Stedet for een, opdagede strax hele Dosin Fædre, blant hvilke den virkelige ligesaa lidet befandt sig, som den hellige Ægidii Tand befandt sig i hiin Skieppe.

Endskiønt Gay har forsøget den faderlige Moral med den vigtige Sætning:

The Child, whom many fathers share,
Hath seldom known a fathers care

troede

troede dog Forfatteren ved en saa stor Overflødighed af Fædre, (hvoriblant endog een (skiønt Forfatteren in parentheſi parentheſeos tør sværge for sin Muſes Troskab) skal have været saa ærlig reent ud at tilstaae Gierningen) at hans Foster aldrig kunde mangle Beskyttere og Forsørgere, og han overlod det derfor ganske til den offentlige Medlidenhed, saa meget mere, som han aldrig ret har elsket denne Førstefødte, og hans just ikke meget omfattende Egenkierlighed nød, ved paa den lange Faderliste at finde Navne, der smigrede ham overmaade meget, en lang større Triumph, end om han, ved der at have fundet sit eget Navn, var bleven overbeviist om, at la Baguette divinatoire bestemt havde peget hen til hans ringe poetiske Aare.

Men hvorfor skiuler Forfatteren sig? Er han en Præst, der istedet for at omvende sin Menighed, vender selv om til verstigt Maskepie, og til Comedier, som den skarpsindige Pontoppidan saa philoſophiſk erklærer for Synd? Er han en Procurator, der frygter for at chicaneres af sine Ordensbrødre, fordi han efter ringe Evne har tugtet nogle Gevaudanske Dyr, der landeplage Almuen fra Nordcap til Elben, fra Saltholm til Helgoland? — Ingen af Delene. Han hører hverken til Omvendestanden eller til Stevnestanden; og det er ligesaalidet hans Kald at slaae sine Medmennesker her, som at giøre dem salige hisset.

Den

Den eneſte Aarſag til hans dramatiſke Incognito var det Ønſke, at høre en ganſke upartiſk Dom om ſit første Arbeide i dette Fag; og nu, da Publikums Overbærenhed med dette ſynes at opfordre ham til flere Skridt paa denne Bane, er hans Incognito ham dobbelt vigtigt, fordi han bag dets Ægide vil beſkytte ſig mod alle Domme, der grunde ſig paa andre rationes decidendi, end de hans Arbeider ſelv kunne give Anledning til; han ønſker altſaa en Abſtraction, ſom Erfarenhed har lært ham at falde mange, endog meget velſindede, temmelig tung; og ſom han har villet gisre dem let.

Forfatteren ſaae den første Foreſtilling af Stykket, og Afvigelſerne i denne Udgave fra Theatrets Exemplar ere Følger af de Vink, den gav ham. Et Par af Perſonerne ere omdøbte, fordi deres Navne mishagede. Sedlen i ſidſte Scene er udeladt, fordi mange, hvoriblandt Forfatteren ſelv, fandt den upaſſende; og andre, hvoriblandt ogſaa Forfatteren, fandt den flet. Skiøndt diſſe og nogle flere Forandringer kun angaae Smaating, kunne de maaſkee dog fortiene at mærkes, om Stykket oftere bliver foreſtillet.

Det er Forfatteren ſærdeles behageligt herved at kunne forene ſin Erkiendtligheds Yttrelſe med den offentlige Stemme for de værdige Konſtnere og Konſtnerinder ved vores Skueplads, ſom ved deres Talenter have ville give hans Arbeide en Under-

Understøttelse, det trængte til; og dobbelt føler han sig Jomfrue Winther og Hr. Rosing forbunden, der ved deres aldeles fuldkomne Udførelse af de to vigtigste Roller sikkerligen have vundet dem selv en større Krands end den, Publikums Overbærenhed skienkede ham, og som hans taknemmelige Hierte med Glæde opofrer, for at indflettes i deres.

Til Slutning bør Forfatteren tilstaae, at det Bifald, dette Stykke har nydt, er ham desmere smigrende, som den komiske Muse upaatvivleligen er den, der mindst tør vente at blive hørt i vore Dage, da alle Muser flagre huusvilde omkring, og finde ligesaa lidet Lye under Frihedens Poppeler, som i Skyggen af de gothiske Boa-Upa's. Overalt er Menneskehedens nærværende Humør Mnemosynes kie'ne, skiertsende Døttre for alvorligt. Uvillige bestige de Pallas's Rustvogn; de ile for at giensamles med deres kiere Gratier; og formodentlig vil de mellem Sevofieldets evige Arme atter knytte de sønderrevne Rosenkieder, der før sammenslyngede dem ved Castales Bredder, og i den nordiske Friheds stedse grønnere Hegn nyde den Rolighed, som Alpernes Dale, Seinens og Rhinens Egne nu omstunder nægte dem.

Personerne:

Visberg, en Proprietær.	Hr. Musted.
Wilhelmine, hans Datter.	Ifr. Astrup.
Ifr. Ebeltoft, Huusjomfrue.	Ifr. Winther.
Ebeltoft, Forvalter.	Hr. Gielstrup.
Landsvig.	Hr. Saabye.
Vandby.	Hr. Rosing.
Faldsmaal, Kommeprocurator.	Hr. Bech.
Tapper, en Vert.	Hr. Ahrends.
Mette, Stuepige.	Ifr. Schmidt.
Grethe, Kokkepige.	Ifr. Krag.
Lars, Tiener.	Hr. Ibsen.
Jochum, Kudsk.	Hr. Lindgreen.
Hans Hiulmand.	Hr. Thessen.
Rasmus Skytte.	Hr. Due.
Peer, Povl, Jørgen.	Tre Soldater.
En Anonym Dito.	
Christen Smed.	Hr. Elsberg.

Handlingen foregaaer i første, anden og femte Optog paa Visbergs Herregaard; i tredie og fierde i et Vertshuus.

Første Optog.

Første Optrin.

Mette, Grethe, Lars og Jochum sidde omkring et Bord og drikke Kaffe.

Mette. Der lille Lars, tag en Tvebak til Kaffeen. Vil Du ikke have mere Sukker?

Lars. Nei Tak! den er sød nok. Men Du glemmer Dig selv.

Mette. Det har ingen Nød. Lidt meer Fløde, lille Lars. Tag en Tvebak; Du maa troe det smager godt.

Lars. Du er en rar Pige, lille søde Mette.

(Kysser hende.)

Grethe. Nei see engang! Det gaaer jo saa kierligt til imellem dem, som det kunde være Herren og Jomfruen.

Jochum. Gaaer det da saa kierligt til imellem dem?

Grethe. Bie kun, til Du bliver lidt huus-vant, saa vil Du faae det at see.

Lars. Det vil du vist. Alting her i Huset maa dandse efter Jomfrue Ebeltofts Pibe, og Herren selv forer Dandsen op.

Mette. Tag Dig vel vare for at giøre hvad han befaler Dig, før du har spurgt hende ad. Du maa ikke engang give Hestene en Skieppe Havre, før Du har bedet hende om Tilladelse.

Jochum. Fanden tage den, der beder hende om Havre. Jeg vil foere mine Heste, som mig synes. Det er min Skam, naar Herskabet kommer ansættendes med nogle Skindmære for deres Vogn.

Grethe. Ja enten det er din Skam eller ikke, saa maa Du alligevel finde dig deri. Du maa troe, det er en Fandens Qvinde. Altid støier og larmer hun. Ingen Ting er hende tilpas. Hørte Du ikke Mette, hvilken Mund

hun

hun brugte i gaar, fordi jeg hentede to Spande Vand op, da hun havde kun forlangt een.

Mette. Jo jeg hørte det nok. Herren spurgte mig ad, hvad Du havde giort, og da jeg fortalte ham det, sagde han, at Du var ogsaa en selvklog og egensindig Tøs.

Grethe. Hvad bryder jeg mig om, hvad den gamle Nathue siger. Jeg blæser baade af ham og hans Mammeselle. Gid han vilde passe sig selv, og høre efter hvad Folk snakker om ham og hans Mammeselle.

Lars. Ja Børn! naar Jomfrue Vilhelmine selv maa lade sig cujonere af hende, saa har I intet at klage over. Jeg har selv min Deel. I Førstningen gik det ret godt, men nu er min Anseelse reent forbi; og Forvalteren har bildt Herren ind, at jeg er en liderlig Knægt, som er fuld fra Morgen til Aften, Aar ud og Aar ind.

Jochum. Er Du da saa slem til at drikke? Du er min Mand. Der er ingen Ting i Verden jeg gider hellere giort end drikke.

Lars. Nei, Kammerat, Du tager feil. Jeg drikker ikke, men Forvalteren siger det, for at sværte mig hos Herren.

Jochum. Da skulde han faae en Ulykke. Fy! Nei, drikker man, saa maa man finde sig i at Folk snakker derom, thi ingen kan undgaae Bagtalelse. Men Pokker lade sig lyve paa.

Lars. Jeg har ikke heller i Sinde at taale det længe. Men jeg har hidtil ventet paa, at de skulde snart blive færdige med Herrens Midler, og saa kunde dog alting faae saadan en god Ende.

Mette. Herren er desværre rig nok til at holde deres Snyderier ud.

Lars. Ja der skal meget til. De gnave jo omkring sig som et Par Jyder i en Fleskestinke. Ulykken er, at de ere enige. Ingen kan komme til at sige ham et eneste Ord, siden han hverken tør eller vil troe andet, end hvad Jomfruen og Forvalteren fortælle ham.

Jochum. Men kan I da ikke selv lægge Jer noget til Bedste, siden dog galt skal være?

Mette.

Mette. Ja det skal Du lure din Død paa. Jomfruen og Hr. Forvalteren vil nok selv have Uleiligheden. Hun gaaer altid og slæber paa et Bundt Nøgler, der veier et halvt Lispund, og ingen betroes det allermindste. Det værste er, at skiøndt de selv leve i Suus og Duus, maa vi dog neppe faae saa meget, at vi kan blive mætte. I Dag har jeg endelig faaet Leilighed til at bierge disse faa Bønner, men det er saamænd og de første i et halvt Aar.

Grethe. Den stakkels Anders Podemester kom godt an i forgaars. Fidelle kom løbende med et Been, hun havde givet ham. Anders syntes, det var for godt til en Hund, og tog Benet fra ham. Men ret som han stod og gnavede derpaa, kom Jomfruen, og brugte Mund, fordi han havde taget Benet fra hendes Hund; Anders blev hende ikke noget skyldig, men hun op til Herren, og strax kom Forvalteren, og sagde min gode Anders, at han skulde pakke sig paa Dieblikket.

Jochum. Det er jo en Fandens Mammeselle. Men er I ikke bange for, hun skal komme?

Mette. Hun kommer ikke hiem i to Timer endnu.

Jochum. Men sig mig engang, hvorledes er Herren kommet i Kast med den Kisselinke?

Mette. Hun kom her strax efter salig Fruens Død, og hun vidste snart at slikke sig ind hos ham. Hendes Broder blev Forvalter, og den forrige blev assat, skiøndt det var en meget skikkelig Mand, som baade Herren og alle Bønderne holdt meget af.

Lars. Siden har hun og hendes Broder vendt op og ned paa alting, og faaet saadan Magt over Herren selv, at han ikke tør giøre det allermindste uden deres Tilladelse. Desuden snyde og bedrage de ham paa alle mulige Maader.

Mette. Tys! jeg hører nogen komme.

Lars. Det er hende. Død og alle Ulykker.

Grete. Nu kommer hun! Nu kommer hun!

Lars. Hille den Ufærd! Nu sidde vi kiønt i det.

Mette. Hvor skal vi hen? Hvad skal vi gjøre?

Grethe. Nu ere vi ulykkelige!

Mette. Hvad skal vi gjøre? — Hurtig, hurtig; put alting i Kommerne.

(De tage Kopperne og alt det øvrige i Kommerne. Kaffekanden bliver glemt, som Lars tager. Mette tager en Kost, og begynder at feie. Grethe tørrer Bordet af. Lars og Jochum blive staaende; den sidste ved Døren.)

Andet Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. De Forrige.

Jfr. Ebeltoft (kommer ind med Saloppe paa.) Hvad bestiller I her? Hvad er det for et Selskab her er, om jeg maa spørge? — Hvorfor svare I ikke? Er I døve? Maa jeg spørge, hvad I har for. (til Mette) Er det tilladt at vide, hvad I gjør?

Mette. Jeg gjør reent her i Stuen.

Jfr. Ebeltoft. Gjør I reent? Hvorfor er det ikke giort for længe siden? I kunde jo have giort hele Sielland reent i den Tid. (til Grethe) Og I, hvad gjør I?

Grethe. Jeg vasker Bordet.

Jfr. Ebeltoft. Vasker J Bordet? Hvad har J med at vaske Bordet? Vask J Jeres Kiokken, J Soe! (til Jochum) J vasker vel ogsaa, Dsgenicht! hvad vil J her?

Jochum (bliver bange og søger til Døren.)

Jfr. Ebeltoft (stiller sig mellem ham og Døren.) Svar Dsgenicht! Hvad bestiller J her?

Jochum (bange og stammende.) Jeg — jeg vilde ydmygst, ydmygst bede mig, udbede mig lidt Ha — Havre.

Jfr. Ebeltoft. Vi J have Havre?

Jochum. Nei, jeg vil ikke.

Jfr. Ebeltoft. Vil J ikke have Havre, Dsgenicht?

Jochum. Til Hestene.

Jfr. Ebeltoft. Marsch ned i Jeres Stald, Dumsnude, og æd Hakkelse der med Jeres Heste. (Jochum gaaer) (til Lars) Og J, hvad har J her at bestille? J skal vel synge Viser for Mammesellerne.

Lars. Jeg kommer, for at bringe Aviserne og Herrens Breve.

Jfr.

Jfr. Ebeltoft. Aviser og Breve! maa jeg spørge, hvor de ere?

Lars. (tager Aviserne og Brevene op af Lommen; men trækker i det samme Laaget af Kaffekanden, som falder paa Gulvet.)

Jfr. Ebeltoft. Aha! det er jo nogle lærlige Aviser. Bie lidt; jeg vil tage Brevene mere forsigtigt op. (Hun trækker Kaffekanden op af hans Lomme.) Jh, see engang! jeg troer saamænd Selskabet har giort sig tilgode med Kaffe. Jeg er ret bange, jeg kom til Uleilighed. Bie kun, J Tyvepak, J Kieltringer. Jeg skal lære Jer noget andet. J skal paa Døren allesammen, og det strax. Her sidder de Tsiter ordentlig og kræser op for deres Slunker. Det er ikke første gang; men troe mig, det skal blive den sidste. Fy skam Jer J Grødmunde!

Mette. Vi har saamænd ikke stiaalet Kaffebønnerne, vi har kiøbt dem for vore egne Penge.

Jfr. Ebeltoft. Har J saamænd ikke stiaalet Kaffebønnerne? har J kiøbt dem for Jeres egne Penge?

Lars. Grethe hentede dem i Morges.

Jfr. Ebeltoft. Hentede Grethe dem i Morges?

Grethe. Jeg hentede dem i Morges; og siden vi har selv betalt dem, maa vi vel og selv have Lov at drikke dem.

Jfr. Ebeltoft. Raisonnerer J, Gadetøs!

(slaaer hende paa Øret.)

Grethe. Gadetøs! hvis Gadetøs! Herre Gud, hvem der bare var saa god som visse Folk.

Jfr. Ebeltoft. Fort, paa Døren, og det strax. (til de andre) Gaae Jer Vei, J Tyvepak; gaae, siger jeg. (Lars og Mette gaae.)

Tredie Optrin.

Vilhelmine. Jomfrue Ebeltoft.

Vilhelmine. Velkommen hiem, kiere Jomfrue. Kræmmeren er her med det gule Taft. Men vil De ikke tillade, at jeg maa tage lyseblaae eller Lilas-Baand; jeg troer de vil see bedre ud paa det gule end de mørkrøde.

Jfr.

Jfr. Ebeltoft. (kold og tvær) Det troer jeg ikke, ellers havde jeg ikke eengang sagt, hun skulde tage røde.

Vilhelmine. Men mørkrødt paa guult vil dog neppe see got ud.

Jfr. Ebeltoft. Jeg siger endnu eengang, at jeg troer, det vil see got ud.

Vilhelmine. Ja, siden De saa vil, faaer jeg at være fornøiet dermed. (Jomfr Ebeltoft gaaer)

Fierde Optrin.

Vilhelmine. Landsvig.

Landsvig. Allerbedste Pige! Hvor glad er jeg ikke ved at see Dig igien. I Dag er det jeg skal tale med Din Fader. Jeg kan ikke længere bære den Uvished, hvori jeg svæver.

Vilhelmine. Kiereste Frederik, det er mig umueligt at udholde Jomfruens Uartighed længere. Hvor dette Huus er forandret siden min Moders Død. Tael til min Fader. Han er en god Mand.

Landsvig. Vilde kun denne Jomfr. Ebeltoft ikke fordærve hans gode Hierte. Jeg tilstaaer

staaer Dig, bedste Mine! jeg haaber kun lidet. Jomfruen hader mig, og Du veed, at hans Mening dreier sig omkring hendes, som en Solsikke efter Solen.

Vilhelmine. Saavidt jeg har kunnet mærke, holder min Fader meget af Dig, og jeg troer ikke, at Jomfruen endnu har sværtet Dig hos ham. Der kommer han.

Femte Optrin.

Visberg. Vilhelmine. Landsvig.

Visberg. God Dag, god Dag min kiere Hr. Landsvig! hvorfor har vi ikke seet Dem saalænge. De veed jo, vi see Dem gierne.

Landsvig. Jeg er Dem uendelig forbunden for Deres Godhed; jeg har været borte et Par Dage, for at møde min Ven Vandbye, som reiser her forbi. Han vil snart have den Ære at besøge Dem, som en gammel Ven af hans Fader; og han kommer uden Tvivl strax.

Visberg. Men hvorfor tog han ikke lige hertil? Han vidste jo, at den gamle Vandbyes Søn var mig altid velkommen. Jeg kan over-

alt

alt ikke begribe, hvorfor alle Mennesker ligge sig ind i Vertshuset, om de endog komme for at besøge mig. De har giort dem skyldig i samme Feil, Hr. Landsvig!

Landsvig. Jeg vilde nødig, at den Fornøielse, jeg finder i Deres Huus, Hr. Visberg! skulde bringe mindste Uleilighed med for noget Menneske her. Desuden er jeg, som de veed, den meest sværmende Friheds Elsker.

Visberg. Men Deres Friheds System sætter forud at befale over andre. De vil hellere tienes for Penge end for Venskab. De er stolt.

Landsvig. Hver Tieneste, jeg forlanger af den, der skal leve af at giøre mig og andre Tienester, er en Tieneste for ham selv. Dette er ikke altid Tilfældet med Giestfrihedens Pligter. Hvad Stoltheden angaaer, tor jeg ikke gandske modsige Dem. Jeg begynder at frygte, De vil finde, jeg har været alt for stolt i Deres Huus.

Visberg. Hvorledes det, kiere Hr. Landsvig! De tænke saa ædelt, at jeg vist selv vil bifalde hver Stolthed, De vise.

Lands-

Landsvig. (Tager Vilhelmine ved Haanden.) At tilbede denne elskværdige Pige med Haab, at besidde hende— O Hr. Visberg! det er Stolthed, utilgivelig Stolthed, og det er min.

Visberg. Hvorledes! De elske min Datter?

Landsvig. O! jeg elsker hende. Al jordisk og himmelsk Lyksalighed er mig ikke kierere end hun. Hun er det eneste Baand, der binder min Siel til hele Skabningen. Kun ved hendes Haand kan jeg vandre glad igiennem Livet. Giv os Deres Samtykke, Deres Velsignelse, og vores Lykke skal udbrede Glæde over enhver Time af Deres Liv.

Vilhelmine (tager sin Faders Haand.)

Visberg. Himlen velsigne Eder, mine kiere Børn. (Han lægger deres Hænder sammen, og omfavner dem.) Frederik, Frederik! jeg giver Dig meget. Du faaer en god Pige. Det er min salige Lovise selv. Skjøn ret paa hende. Du er just saadan en Mand, hendes Moder altid ønskede hende. Gior hende lykkelig, Frederik! det er min eneste Bøn til Dig, det er en Velgier-

gierning jeg anraaber Dig om. Giv mig Din Haand derpaa, og tag hende saa!

Landsvig. Dyrebareste Fader! her er min Haand — et redeligt Hiertes helligste Bekræftelse. Gisr jeg hende ikke lykkelig, saa komme Deres Faderhiertes Sukke og hendes forklarede Moders Anklagelser over mig.

Vilhelmine. Bedste, kierligste Fader! Jeg kan ikke takke Dem. Gid hver Glæde, hver Velsignelse, der bliver mit Livs Lod, maa tidobbelt glæde og velsigne Dem.

Visberg. Gud velsigne Jer, mine kiere, kiere Børn. I vil blive lykkelige; thi I fortiene det. Gid min Louise var nu her. Hendes Liv havde fortient denne Dag. Nu mine kiere Børn, gaae nu en Tour ned i Haven. Gid hver tilkommende Time maa være Eder saa kier som denne. Jeg vil nu tale med Jomfrue Abeltoft, og høre hvad hun siger om dette.

Landsvig. Kiereste Fader! lad ikke vores Lykksalighed komme fra andre end Dem.

Vil-

Vilhelmine. Ak! Hun vil raade Dem til at forandre Deres Tanker. Hun hader os begge.

Visberg. Pige! Hvorledes kan Du beskylde hende for det? Hun har den varmeste Iver for mit Huses Bedste og for min hele Familie. Hun er klog og fornuftig. Vær kun rolig. Min Beslutning staaer fast. (Han vil gaae, men kommer tilbage.) Det er sandt Mine! jeg glemte af Glæde, at jeg har en Brudegave til Dig.

Vilhelmine. En Brudegave, min Fader!

Visberg. Ja, og det fra Din ypperlige Moder. Kort før hun døde, kaldte hun mig for sin Seng, og fortalte mig med det elskværdige Sværmerie, som Du ikke saa nøie har kiendt, men som var et Træk i hendes Characteer, at hun stedse havde ønsket engang at see Dig lykkelig gift. Dette Ønske, sagde hun, er omsonst. Mine Ønsker ere alt for ofte skuffede her i Verden til at jeg skulde beklage mig derover. Men jeg vil, at Mine skal have et Minde af mig. Nu leverede hun mig den kostbare Guld-

daase,

daase, hendes Fader den gamle Oberst havde faaet i Krigen af en tydsk Fyrste. Giv hende den fra mig paa hendes Bryllupsdag, sagde hun, og siig hende, at mit sidste Suk var Velsignelse over hende og hendes tilkommende Mand.

Vilhelmine. Himlens Glæder belønne Dig, evig dyrebare Moder!

Landsvig. Mine, Mine! Hvilken Engel bevogter os. Det henrykker mig, at jeg tør føle det.

Visberg. Den Guldbaase har jeg gjemt til Dig, Mine, og i Dag skal Du faae den. Gaae nu ned i Haven, mine kiere Børn, jeg skal tale med Jomfruen.

(De omfavne ham, og gaae.)

Siette Optrin.

Visberg alene.

Det glæder mig ret, at jeg har giort denne gode Gierning. Gid nu Jomfrue Ebeltoft ikke bliver vreed derover. Hvorledes skal jeg nu

bedſt ſige hende det. Hun vil ſtøde ſig over, at jeg ikke har ſpurgt hende til Raads; men mit gode Hierte overraſkede mig. Frederik er en retſkaffen Mand. Hun vil viſt ikke have noget imod Partiet.

Syvende Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. Visberg.

Visberg. Velkommen hiem, kiere Veninde! jeg havde ikke ventet Dem saa snart.

Jfr. Ebeltoft. Jeg skyndte mig saa meget, jeg kunde, for desto snarere at kunne være her, og see Dem tilgode, min kiere Ven. Desuden veed jeg, det gaaer ordentligst til, naar jeg er hiemme.

Visberg. Men, lille Veninde! De maa virkelig ikke bestille saa meget selv her i Huset. De har jo ikke et Øieblikks Roe.

Jfr. Ebeltoft. Det maa ikke hielpe; jeg kan ikke betroe Folkene det allermindste, og jeg vil være paa min kiere Vens Bedste, saa meget jeg kan. Hver Time paa Dagen falder

der

der noget for, nu dit, nu dat, og hvorledes det gaaer til, naar Pigerne raade, har jeg i Dag havt Prøve paa. Just som jeg kommer hiem, sidde Tøsene med Lars og den nye Kudsk inde i Stuen i fuld Slaberas med Kaffe og Tvebakker. Jeg foreholdt dem det med det Gode, som altid er min Maade, men giver saa ikke Grethe sig til at bruge en Mund, som en Fiskerkielling, saa jeg var nødt til at jage hende bort. Og da jeg saa kommer op, og seer Kaffebønnerne efter, feilede der saa vist over sex Pund.

Visberg. Jeg beklager Dem sandelig meget, kiere Veninde, at De skal have saa megen Bryderie med de forbandede Tienestefolk.

Jfr. Æbeltoft. O! det siger intet. Det er jo min Pligt, og er ikke enhver Pligt mod dem sød for mig.

Visberg. Jeg veed det, min rare Engel; jeg takker Dig.

Jfr. Æbeltoft. Overalt hvor De kommer her i Huset, skal De finde alting i Orden. I Klædekammeret, i Kiøkkenet, Spisekammeret,

Bryggerſet, Melkſtuen, Ølkielderen, Viinkielderen, i alle Værelſerne ſtaaer ikke det allerringeſte paa det urette Sted. Men jeg maa ogſaa have mine Øine overalt. Jeg var ſaa viſt endogſaa nede i Stalden forgangen Dag, for at ſee til der. Det er min Regel, hvad der ſkal til, ſkal til, men der maa intet ødes. Derfor lide Folkene mig ikke heller; men det bryder jeg mig intet om. Lad dem kun beklikke mig; det er mig ſaa viſt nok, at min bedſte Ven er fornøiet.

Visberg. Det er jeg, min rare Engel, og det overmaade meget.

Jfr. Ebeltoft. Ja, ſaa maa De ſaa viſt ſnakke, hvad De vil; hvad jeg giør, det giør jeg af ſand Hengivenhed til min kiere Vens Bedſte, det veed jeg, og ſaa maa Folk gierne tilægge det, hvad Aarſag de vil.

Visberg. Hvilken Aarſag ſkulde man vel tilſkrive Din Omhyggelighed for mig, anden end Din Troſkab og Ordentlighed.

Jfr. Ebeltoft. Aa, De veed nok ſelv, hvad man ſagde.

Visberg. Ja, det var i gamle Dage, men nu er vel det forbi.

Jfr. Ebeltoft. Nei saa vist er det ikke forbi. Den Snak har aldrig været i bedre Gang end nu.

Visberg. Det er underligt, at man ikke kan blive keed af den Snakken.

Jfr. Ebeltoft. Jeg vilde ønske, man blev keed deraf. Jeg Stakkel vilde vinde meest derved. Men lad os forlade denne Materie. Hvorledes er det med Deres Podagra?

Visberg. Jo saamænd, det gaaer saa an.

Jfr. Ebeltoft. Jeg har selv tillavet den nye Medicin. Jeg torde ingen betroe dertil. De husker nok den Gang Lars gav Dem Rhabarbara i Havresuppen i Stedet for Puddersukker?

Visberg. Jo jo; det husker jeg til evig Tid.

Jfr. Ebeltoft. Hvad maa jeg give min kiere Ven til Aftensmad? Vandgrød med brav Corender i?

Visberg. Ypperligt, min Engel. Men Du maa nok være betænkt paa noget mere, thi jeg venter Fremmede i Aften.

Jfr. Ebeltoft. Hvem er det?

Visberg. Det er den gamle Vandbyes Søn, en god Ven af den unge Landsvig.

Jfr. Ebeltoft. Er han som hans Ven, saa er jeg ilde faren, jeg kan ikke udstaae Landsvig for min Dsd. Men jeg taaler ham, fordi jeg seer, at min kiere Ven lider ham.

Visberg. Du kan ikke udstaae Landsvig. Hvorfor ikke, min Engel? Han er jo saadan en god Dreng.

Jfr. Ebeltoft. Det kan gierne være, min bedste Ven. Men mig har han giort alt det Onde, han har kunnet. Jeg har tilgivet ham det; Himlen tilgive ham de mange Taarer, han har forvoldt mig.

Visberg. Hvad har han da giort min rare Engel?

Jfr. Ebeltoft. Det er ham, der gaaer og spreder ud, at min Broder og jeg udplyndrer Dem, at De er en gammel Nathue, som lader

Dem

Dem træffe ved Næsen, og det er ham, der har bragt den gamle Snak — Jeg gider ikke talt derom.

Visberg. Landsvig?

Jfr. Ebeltoft. Gid det var usandt; men jeg veed det desværre alt for vist. Jeg er ulykkelig; men han skulde dog ikke spotte mig. Dog jeg har tilgivet ham. Taarer ere et beskiemmet, foragtet Fruentimmers sidste Tilflugt, og er nu min.

Visberg. Beskiemmet og ulykkelig! Qvæl Dig dog ikke med saa voldsomme Tanker. Og hvorledes kan Du være ulykkelig. Har jeg ikke lovet at udstyre Dig rigelig, naar det eengang kommer saa nær?

Jfr. Ebeltoft. O kiere Hr. Visberg! Hvor ilde kiende De til et Fruentimmers Hierte? Haab om Medgift skulde giøre mig lykkelig, og ingen Mand paa Jorden er istand dertil. O! eengang havde jeg et Haab; da giorde et Haab mig lykkelig. Men ak! denne søde Drøm er forsvunden! Saadan en Drøm drøm-

mes kun eengang, og selv denne ene Gang er den saa kort!

Visberg. Enten drømmer Du endnu, min søde Engel, eller og jeg drømmer, thi jeg forstaaer Dig sandelig ikke.

Jfr. Ebeltoft. O! spot ikke min Kummer. Sønderriv ikke et Hierte, som var mere reent, om det aldrig havde slaget for en Utaknemmelig, en Grusom. Overlad mig til min Fortvivlelse, og lad mig drage herfra, for i Eensomhed at begræde min Ulykke.

Visberg. Men hvorfor vil Du forlade mig, min rare søde Engel. Hvorfor er Du bleven vreed paa mig. Du veed, hvor meget jeg elsker Dig.

Jfr. Ebeltoft. De elske mig! Nei, Hr. Visberg, det har De aldrig. Al min Iver for Deres Tieneste har aldrig kunnet aftvinge Dem mindste Medlidenhed med mit ulykkelige Hierte.

Visberg. Men, søde Veninde! hvormed har jeg fortient alle disse Bebreidelser. Du veed jo, hvormeget jeg holder af Dig.

Kan

Kan Du da være saa vreed paa mig; vær nu god igien.

Jfr. Ebeltoft. O! jeg har slet intet at være vreed for. Fruentimmerne ere nu engang bestemte til en Boldt for Mandfolkenes Troløshed. Det gaaer mig ikke værre end andre. Skal jeg leve foragtet og beskiemmet, saa har jeg mit redelige, godtroende Hierte at takke derfor. Gid mit Kiøn vilde af mit Exempel lære at tage sig i Agt.

Visberg. Men min søde, bedste Engel, siig mig, hvad jeg kan giøre, for at berolige Dig.

Jfr. Ebeltoft. Hr. Visberg! Dette overlader jeg ganske til Deres Hierte og Deres Ære. De har endnu ikke udtrykkelig gienkaldt et vist Løfte, De engang gav mig. Det var aldrig min Hensigt at benytte mig af Deres Godhed for mig, naar De ikke selv nødte mig dertil. Jeg har derfor aldrig mindet Dem om dette Løfte, som, jeg tilstaaer min Svaghed, den gang forblindede mig. Nu er endog dette Løfte mig unyttig. Nu er det for sildig.

Visberg. Hvorfor er det for sildig?

Jfr. Æbeltoft. Den gang elskede De mig. Jeg var yngre og smukkere. Nu har Græmmelse borttaget det udvortes, som da behagede Dem. Nu har De kun den kolde Tilfredshed med den Nytte, jeg gior Dem i Deres Huusholdning. Det er min hele Belønning.

Visberg. Vær nu ikke længere vreed, lille søde Engel! jeg gientager mit Løfte. Er det saa got igien?

Jfr. Æbeltoft. O! De spotter mig Hr. Visberg! Eller og De gientager Deres Løfte, uden nogensinde at tænke paa at holde det.

Visberg. Nei, min Bedste! det er mit Alvor. Vi vil holde Bryllup, naar Du vil.

Jfr. Æbeltoft. Ja lille Skielmsmester. Jeg tør ikke ret troe Dem.

Visberg. Lad os holde Bryllup i Morgen, tør Du saa troe mig?

Jfr. Æbeltoft. Er det Deres Alvor, saa vil jeg glemme mine Betænkeligheder. Slemme Mand! Du kan faae det med mig, som Du vil. Vil Du nu ogsaa være god imod mig. Du veed, Du faaer en god Kone.

Vis-

Visberg. Det veed jeg, min Bedste; og jeg skal skiønne derpaa. Men hør, min Engel! jeg har endnu noget vigtigt at sige Dig.

Jfr. Ebeltoft. Hvad er det min Bedste. — Jeg troer, der kommer nogen. Det er min Broder. Han vil faae Nyt at høre.

Ottende Optrin.

Visberg. Jomfr. Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft. Underdanig Tiener! for en Feils Skyld. Her har jeg underdanigst den Ære at forelægge Herren mit Regnskab over Udgifterne ved den nye Broe, hvorefter jeg kommer til at skylde Herren 2 Rdlr. 3 Mk. $15\frac{7}{43}$ Sk., for en Feils Skyld. Den Broe har kostet brav; men saa har Herren og, for en Feils Skyld, en Broe, som der lige saa gierne kunde tages Penge for at passere, som de paa de nye Landeveie. Nu vil jeg underdanigst bede Herren om en lille Qvittering paa Regnskabet; for en Feils Skyld.

Visberg. Ja gierne. Skaf mig Pen og Blæk, saa kan det skee strax.

Ebel-

Chettoft. Bevar os vel! Jeg beder underdanigst, at Herren først vil giennemsee Regningerne. Der er ikke en Hviid anført for meget, for en Feils Skyld, men det er ikke nok. Herren maa selv overbevise Sig derom.

Visberg. Min kiere Ven! det gisres slet ikke nødig, jeg ved jo nok, hans Regnskaber ere altid rigtige.

Ebeltoft. Ingen Regning er rigtig, før den er befunden rigtig, for en Feils Skyld. Der maa revideres, confereres, collationeres, efterses, besees, efterregnes, beregnes, udregnes baade efter de fire Specier og Regula-detri i hele og brudne Tal. Der maa ikke mangle hundrede tusinde Delen af en Regnepenge, for en Feils Skyld. Her seer Herren Regnskabet, og her er Bilagerne hertil. Der er Qvittering for hver Hviid.

Visberg. Ja, ja, siden De endelig vil, saa vil jeg gaae ind, og efterse det. Imidlertid kan Deres Søster fortælle Dem noget vigtigt Nyt. (Han gaaer.)

Niende

Niende Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft. Nu, hvad Nyt har Du da at fortælle mig?

Jfr. Ebeltoft. Nyt af den allerstørste Vigtighed. Herefter skal Du forelægge mig Dine Regnskaber; men jeg skal bede, de maa blive en lille smule rigtigere end de pleie at være.

Ebeltoft. Hvorledes hænger det sammen, for en Feils Skyld?

Jfr. Ebeltoft. Jh, det er jo let at begribe. Narren har bidt paa Krogen. I Morgen skal vi have Bryllup.

Ebeltoft. Du er jo en Fandens Pige. Det kalder jeg at sye, min gode Skrædder. Du maa have havt en svær Dyst med ham.

Jfr. Ebeltoft. Ja sandelig har jeg saa. Jeg tvivler paa det havde gaaet an, dersom jeg ikke havde været saa vel belæst i Egelien om den ulykkelige Pige. Jeg slog om mig til høire og venstre med Kummer, Beskiemmelse, Foragt, Ulykke, om at henleve mine Dage i

Suk

Suk og Taare, om sønderslidte Hierter, Trolsshed, saa det havde Skik. Han blev tilsidst saa heed om Hovedet, at han saa godt som nødte mig dertil selv.

Ebeltoft. Ypperligt, Fortreffeligt. Ja ja, Elegier ere vist nok nyttige til noget, at sige, naar man selv kan lægge nogen Menneske-Forstand i dem, for en Feils Skyld. Du har giort et Mesterstykke. Nu har vi ham ret imellem os. Inden tre Aar skal han være saa læns som en Club-Casse, for en Feils Skyld. Vilhelmines Mødrene Arv staaer nu først for Touren. Men Fanden staaer i den Skifteret; den passer paa sine Papirer. Dog, der bliver vel Raad.

Jfr. Ebeltoft. Sagte, min hierte Broder, om jeg maa bede. Skeen i en anden Haand; hvad der klæder vel paa graat, klæder ikke altid paa blaat. Tiderne have forandret sig.

Ebeltoft. Har Tiderne forandret sig? Har de det? See, see! Jeg troer ordentlig Fruenykkerne qvalme om Hiertet paa hende,

for

for en Feils Skyld. See, see! hun vil saamænd allerede staae paa hendes Faarehoveds Bedste, for en Feils Skyld. Jh! det er jo deiligt!

Jfr. Ebeltoft. Du skal i det mindste ikke faae Lov til at plyndre ham.

Ebeltoft. Min rare dyrebare Søster! for en Feils Skyld. Du skal saamænd ikke heller. Du er vel ikke bleven Frue endnu, tænker jeg. Det graae er ikke bleven blaae endnu. Saavidt jeg kan see uden Briller, er Du ligesaa god en Laptaske nu som før, for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Bliv ikke hidsig.

Ebeltoft. Hun vil være ene om Byttet, ligesom Slagterhunden, for en Feils Skyld. Men jeg kan lade Dig vide, at jeg nok har Lyst til at være med lidt endnu. Nu gaaer jeg hen til Tapper henne i Vertshuset, og tager ham med op til Herren. Det er saadan en løierlig Mand; Du maa tro, han kan fortælle ham kostelige Ting.

Jfr. Ebeltoft. Men hold dog op!

Ebeltoft. Jeg mener, Du begynder Din Fruestand i Tugthuset, for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Det er utaaleligt!

Ebeltoft. Ah! hvad utaaleligt. Saamænd er det ikke. Fruen kan jo spinde brav, og fortiene dobbelt Vand og Brød, for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Skammer Du dig ikke?

Ebeltoft. Jeg skal sende Dig Uld til at giøre Hestedækkener af for mig, for en Feils Skyld. Det skulde giøre mig ondt, om min hierte Søster skulde mangle Arbeid.

Jfr. Ebeltoft. Er den Grovhed Takken for alt det Godt, jeg har viist Dig, Du som skylder mig hver Traad, Du har paa Din syndige Krop.

Ebeltoft. Er jeg utaknemmelig. Vil jeg ikke betale Traade med Traade, for en Feils Skyld. Og kommer det an derpaa, vil jeg af mine egne Penge kiøbe Dig en Strikke til at hænge Dig i; saa ere Traadene betalte.

Jfr. Ebeltoft. Er der ingen Ende paa Din Uforskammenhed?

Ebeltoft. Jo vist er der. Nu gaaer jeg hen til Værtshuset.

Jfr. Ebeltoft. Men kan Dit Kiødhoved da ikke begribe min Mening?

Ebeltoft. Jo vist kan jeg. Du vil ikke i Tugthuset, for en Feils Skyld. Men Du maa troe, der er ikke saa slemt, som Du tænker.

Jfr. Ebeltoft. Dersom det var muligt at faae et Ord indført, saa vilde jeg sige Dig en anden Plan.

Ebeltoft. Ja, det troer jeg nok, men jeg har nu eengang for alle min Plan, for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Dersom Du ikke enten er blind eller gal, maatte Du indsee, at vi ligefuldt kan benytte os af Leiligheden, uagtet Herren gifter sig med mig.

Ebeltoft. Hvorledes det, naadige Frue?

Jfr. Ebeltoft. Endnu mere Ondskab. Jeg mener, at naar jeg gifter mig med Herren, saa faaer jeg hans Midler, og jeg indseer slet

ikke, hvorfor jeg skulde lade mig snyde af Dig. Men hold Du Dig til Vilhelmines Arvepart. Den er anseelig nok.

Æbeltoft. Jeg takker for godt Raad, naadige Frue, for en Feils Skyld. Men jeg vil ellers fortælle Dig, at naar Du gaaer paa Jagt, skal Du ikke tilegne Dig alt Vildtet, og sige til Dine Kammerater: der løber meer Vildt i Skoven, for en Feils Skyld, tag I det, det er anseeligt nok.

Jfr. Æbeltoft. Atter hen i Taaget. Gift Dig med Vilhelmine, Dosmer! Forstaaer Du mig nu?

Æbeltoft. Ha! jeg Fæhund! for en Feils Skyld. Aldrig faldt det mig ind. Kiere Søster, Du har dog tusende gange mere Forstand end jeg.

Jfr. Æbeltoft. Ja, det sagde min salig Fader ogsaa. Han havde altid kun maadelige Tanker om Dig.

Æbeltoft. Hvad sagde han da om mig?

Jfr. Æbeltoft. Han sagde, at Naturen havde anviist Dig din Vei mellem Gallier og

Skub-

Skubkarrer, men glemte at sætte Rækværk ved Siden af Veien.

Æbeltoft. Hm! Men troer Du, det gaaer an med Vilhelmine. Jeg er bange for denne Junker, den Landsvig, der gaaer og snuser her.

Jfr. Æbeltoft. Din Frygt er ikke saa ganske ugrundet. Men det er jo en let Sag at sværte ham hos Herren, og desuden faaer jeg jo nu en Moders Rettigheder over hende.

Æbeltoft. Der kommer Herren; skal jeg nu begiere hende?

Jfr. Æbeltoft. Det forstaaer sig jo selv.

Tiende Optrin.

Visberg. Jfr. Æbeltoft. Æbeltoft.

Visberg. Der er Deres Regnskab igien, Hr. Forvalter. Qvitteringen har jeg lagt hos. Jeg finder alting paa det fuldkomneste rigtigt.

Æbeltoft. Ja, Hr. Visberg, saaledes skal det og være. Jeg gratulerer ellers Herren af mit ganske Hierte. De faaer sandelig en brav Kone, det tør jeg sige, skiønt det er min egen

Søster, for en Feils Skyld. Saaledes skulde alle tiene, saa redelig og troe, som hun har tient Dem. Men hvor finder man Herrer, der sætte ret Priis paa Ærlighed, for en Feils Skyld.

Jfr. Æbeltoft. Jeg har overtalt min Broder til at blive i vores Tieneste; han vil vist see paa vort Bedste, endog med sin egen Skade.

Visberg. Skade skal han ikke have, det var Synd. Men jeg har noget overmaade vigtigt at sige Jer. Den kostbare Guldbaase, som Du veed laae i mit Skatol, er bortstiaalet.

Jfr. Æbeltoft. Er den bortstiaalet?

Æbeltoft. Det er ikke muligt; Laasen er jo dirkefri, De maa have lagt den paa et andet Sted.

Visberg. Jeg forsikrer Dem, den er borte! Jeg gav i Dag Landsvig Ja paa min Datter, og i den Anledning søgte jeg efter den overalt, men den var ingensteds at finde.

(Det banker.)

Æbeltoft. Hvem kan det være? (lukker op.)

Ellevte

Ellevte Optrin.

Vandby. Visberg. Jomf. Ebeltoft. Ebeltoft.

Vandby. Tillad, at jeg selv fremstiller mig for Dem. Min Fader har paalagt mig ikke at reise her forbi, uden at besøge hans ældste og kiereste Ven, og det skal glæde mig usigelig, om De vilde finde mig værdig til at arve noget af det Venskab, hvormed De saa meget har glædet ham. Han har formodentlig selv udbedet mig denne Lykke. (Giver Visberg et Brev.)

Visberg (læser Brevet.) Hr. Vandby, De er mig usigelig velkommen. Det fornøier mig meget at have Sønnen i mit Huus, det har aldrig vildet lykkes mig med Faderen. Men hvorfor har De ikke taget lige herind?

Vandby. Da jeg kun opholder mig kort her i Egnen, og jeg just kom forbi Vertshuset, hvor min Ven Landsvig logerer, vilde jeg ikke giøre nogen Uroe i Deres Huus.

Visberg. Hos mig skulde De nyde den fuldkommeste Frihed. De genere ingen, og

ingen generer Dem. Tillad, at jeg strax viser Dem en Prøve derpaa. Jeg har just i dette Øieblik noget overmaade vigtigt at forrette. Tør jeg bede, De vilde passere en halv Times Tid i Haven i min Datters og Deres Vens, Landsvigs, Selskab?

Vandby. Denne Modtagelse er ret efter min Smag. Det er den kiereste, jeg kunde møde. Gaaer jeg herud?

Visberg. Tillad, at jeg viser Dem Veien.

(Gaaer ud med Vandby.)

Tolvte Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft. Skiebnen begynder stærk at radere i Din Egteskabs-Contract. Den klakker og forbandet i min. Hvad skal vi nu giøre?

Jfr. Ebeltoft. Det var ogsaa en forbandet Streg, at han just skulde savne Daasen i Dag.

Ebeltoft. Hvorfor er det værre i Dag end en anden Dag? Engang maatte han jo dog

dog savne den. Men den forbandede Landsvig! — Der falder mig noget ind. — Det gaaer an; jeg har jo mine to Vidner.

Jfr. Ebeltoft. Hvad gaaer an?

Ebeltoft. Det gaaer an, siger jeg. Triumph, for en Feils Skyld! Jeg har ham! Vivat Lovkyndighed! Søster, Du maa troe mig, dersom Lovkyndigheden ikke var, vilde det ikke være værdt for skikkelige Folk at være til.

Jfr. Ebeltoft. Men sig mig, hvad er det, der gaaer an?

Ebeltoft. Vivat Lovkyndighed! siger jeg nok engang. Nu gaaer jeg hen for at sætte Tingen i Gang. Du skal nok faae at vide, hvad jeg vil gisre. Imidlertid kan Du gaae ind, og falde paa Dine Knæ, for en Feils Skyld, og velsigne baade Lov og Forordninger.

(De gaae hver til sin Side.)

Andet Optog.

Forſte Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft. Nu er jeg færdig, for en Feils Skyld. Søſter! har Du velſignet Lovkyndigheden brav, ſom jeg bad Dig om.

Jfr. Ebeltoft. Du er saa tilbageholdende. Maa jeg ei vide dine lovkyndige Anſlag?

Ebeltoft. Ja, nu maa Du vide dem. Seer Du? Landsvig er den ſom, — Tys, der er Hr. Visberg; lad ſom Du ikke ſeer ham.

Andet Optrin.

Visberg. Jfr. Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft (til Jomfruen høit.) Det er endda en Lykke, at Herren kan aldeles ingen Mistanke have til nogen her i Huset. Men jo længere jeg tænker derpaa, des tydeligere synes det mig at blive. Du maa troe mig, Søster, ingen anden end han har stiaalet den.

Jfr. Ebeltoft. (uvis) Jeg finder det ogsaa rimeligt.

Ebeltoft. Jeg skylder den brave Herre saa meget got, at jeg var det utaknemmeligste Skarn, for en Feils Skyld, om jeg ikke giorde alt, for at skaffe ham saa kostbart et Stykke igien.

Visberg. Hvorledes vil De skaffe Daasen igien?

Ebeltoft. (lader som han først nu bliver Visberg vaer) Jeg staaer just og taler med min Søster om noget; men jeg kan ikke ret samle det endnu. Maa jeg underdanigst spørge

Herren, hvorlænge det er siden De vist veed, at De havde Daasen?

Visberg. Jeg har ikke i et Fierdingaar havt Skuffen aabnet.

Æbeltoft (til Søsteren) Atter nyt Beviis. (til Visberg) Jeg kiendte ikke Daasen saa nøie. Var der ikke et Portræt inden i med et Ridderbaand paa?

Visberg. Jo der var.

Æbeltoft (til Søsteren) Atter nyt Beviis. (til Visberg) Og en stor Alonge-Paryk, hvori Ansigtet laae som en Kat i en Pakke Blaar?

Visberg. Rigtigt.

Æbeltoft. (til Søsteren) Atter nyt Beviis. (til Visberg) Saae Personen paa Portrætet ikke forfærdelig dum ud?

Visberg. Jo, en lille Smule.

Æbeltoft (til Søsteren). Atter nyt Beviis. Sagen har sin Rigtighed.

Visberg. Hvilken Sag? Jeg forstaaer ikke et Ord af alt dette.

Æbeltoft. Jeg skal fortælle Dem hele Historien. For henved et Par Maaneder siden var den gamle Skytte og den eensiede Hiulmand henne i Roeskilde Kroe. Der kom en Humleforer ind, og gav sig i Snak med en Jøde, der var der, før han kom. Humleføreren var en Pralhans, for en Feils Skyld, og broutede af sin Fortieneste. Jøden sagde, han vilde vise ham et Kiøbmandskab, han just havde giort samme Dag, og trak en Daase op, som han sagde var mere værd end al den Humle, der er i hele Fyen. Saa sad de længe og snakkede om Daasen og Portrætet deri, og Jøden sagde, han havde kiøbt den af en Person her fra Egnen. Den gamle Rasmus Skytte blev nysgierrig for at vide, hvem den Person var, og saa sagde Jøden, at det var en middelmaadig hoi Person, der saae got ud, og havde mørkt Haar.

Visberg. Hvem passer denne Beskrivelse paa uden Landsvig? Ham kan det ikke være.

Æbeltoft. Vil Herren gunstigst behage at høre videre. Skytten og Hiulmanden sige,

at

at da de gik til Roeskilde Kroe, kom Hr. Landsvig ridende i fuld Galop forbi dem fra Kroen af.

Bisberg. Det kan umulig være ham. Han har jo i tre Maaneder ikke været nogen halv Dag borte, og til og fra Roeskilde Kroe rider man ikke paa en halv Dag.

Æbeltoft. Jeg beder underdanigst om Forladelse. Det var den Dag, da Bønderne vilde prygle mig, fordi jeg efter Herrens Ordre vilde pante ud hos den gamle Krøbling Christen heroppe i Byen, for en Feils Skyld. Herren husker nok, at Hr. Landsvig var den gang borte den hele Dag.

Bisberg. Han var jo i Corsør.

Æbeltoft. Ja! det er et Spørgsmaal. Her er Vidner for, at han var i Roeskilde Kroe.

Bisberg. (til Jomfr. Æbeltoft) hvad siger Du om alt dette, min Engel?

Jfr. Æbeltoft. Landsvig er vel ikke min Ven, men jeg vilde dog for hele Verdens Guld ikke gjøre ham Uret. Saavidt jeg kan forstaae,

maa

maa det ſikkert have været ham. Tør Vidnerne gisre deres Eed derpaa?

Ebeltoft. Det ſpurgte jeg Dem ikke om; men det tør de viſt; thi de ere ſandrue Mænd, der ikke pleie at fare med Løgn.

Visberg. Men Hr. Forvalter! Hvorfor har De ikke ſagt mig det for længe ſiden?

Ebeltoft. Gunſtige Herre! Det var ſaadan en Sag. De holder ſaa meget af Landsvig, jeg agtede ham ſelv høit, for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Du kunde jo desuden ikke vide, at det var Herr Visbergs Daaſe. Det kunde jo været hans egen. Overalt hvem ſkulde troe ham iſtand til ſaadan en afſkyelig Streg? Fy, den Tyveknegt! Og ſaadan een ſkal have Deres Datter?

Visberg. Han ſkal aldrig i Evighed faae hende.

Jfr. Ebeltoft. Det Uhyre! Mig lyver han paa, Dem beſtieler han! Jo, en ſmuk Svigerſøn!

Visberg. Det Afskum! Jeg vil strax kalde paa ham, for at lade ham kaste paa Døren.

Ebeltoft. Ak Hr. Visberg! De maa i Sandhed tilgive ham. Det er et ungt Menneske, som har giort en Ubesindighed. Hvem veed, om ikke en yderlig Vengetrang har forledet ham dertil. Det er dog ellers saadant et godt Menneske.

Visberg. Nei, Hr. Forvalter! lad ikke Deres gode menneskevenlige Hierte forlede Dem til at undskylde saa slet en Karl.

Jfr. Ebeltoft. Den første Brug jeg giør af min moderlige Rettighed over Vilhelmine, er at erklære, at jeg aldrig kan med god Samvittighed give mit Samtykke til, at han faaer hende.

Visberg. Jeg giver aldeles ikke mit Samtykke.

Ebeltoft. Men betænk dog Hr. Visberg, hvilken Fortvivlelse De styrte ham i. De straffe ham med at giøre ham ulykkelig for sin hele Livstid, og det for et Øieblikks Feil.

Vis-

Visberg. Jeg viger ikke fra min Beslutning. Han faaer hende aldrig i Evighed.

Ebeltoft. Ingen kan tale mere uegennyttig for Hr. Landsvig end jeg, for en Feils Skyld, thi ingen taber mere end jeg, om han faaer Vilhelmine.

Visberg. Hvorledes det?

Ebeltoft. Jeg kan ikke nægte det for Dem, Hr. Visberg, at Deres Vilhelmine er den eneste Pige, jeg har troet at kunne leve lykkelig med. Jeg har sukket og kiempet, men — (med et dybt Suk) jeg har vundet! for en Feils Skyld!

Visberg. De har elsket min Datter, kiere Hr. Forvalter?

Ebeltoft (seer undseelig til Jorden.)

Jfr. Ebeltoft. Jeg vil være hans Tolk. Han har længe elsket hende. Men en vis Undseelighed, en Frygt for at mistænkes for lastværdige Hensigter har bundet hans Tunge.

Visberg (tager ham ved Haanden.) Værdige Mand! Deres Retskaffenhed skal belønnes.

De

De skal faae Vilhelmine. Jeg gienkalder det Løfte, jeg har giort Landsvig.

Æbeltoft. O Hr. Visberg! De giør mig saa glad, saa glad, at jeg, for en Feils Skyld, er færdig at gaae fra min Forstand. Jeg veed ikke, hvorledes jeg skal takke Dem.

Visberg. De skal-slet ikke takke mig. De giør min Datter lykkelig. Det er mig, der bør takke Dem. (ringer)

Tredie Optrin.

Lars. De Forrige.

Visberg. Gaae ned i Haven, og bed min Datter komme op. (Lars goaer.) Ved Frierie due Vidner ikke. Tael nu selv med min Datter, Hr. Forvalter. Vi to vil giøre en lille Tour saa længe.

(Ifr. Æbeltoft og Visberg gaae.)

Fierde Optrin.

Æbeltoft. Siden Vilhelmine.

Æbeltoft. Nu Hr. Forvalter! Giorde Du ikke Dine Ting som en Mand. Jeg troer Natu-

Naturen selv indsaae, det var unsdvendigt at sætte Rækværk paa Siden af min Vei. Men hillemænd! der er hun. (han giør sig tilrette.)

Vilhelmine. Min Fader lod mig kalde. Er han ikke her?

Ebeltoft. Han kommer paa Øieblikket.

Vilhelmine (sætter sig ved Claveret, og nynner.)

Ebeltoft (gaaer forlegen op og ned.) Det er en allerfiereste Vise, Jomfruen synger.

Vilhelmine. Det er ingen Vise.

Ebeltoft. Tør jeg giøre mig saa drisstig at spørge, hvem der har giort den?

Vilhelmine. Hvem der har giort ingen Vise?

Ebeltoft. Hæ hæ he — Nei, det var ikke saa jeg meente.

Vilhelmine. Spurgte De maaskee om, hvem der ingen Vise har giort.

Ebeltoft (med en forlegen Latter.) Jomfruen er saa skiemtefuld. (Atter forlegen) Har Jomfruen seet de nye brune Hesste?

Vilhelmine (spiller og nynner.)

Ebeltoft. Hvad synes Jomfruen om dem?

Vilhelmine. Jeg hørte ikke hvad De sagde.

Ebeltoft. Om Jomfruen syntes noget om de nye brune Heste?

Vilhelmine. Oh ja! (spiller bestandig.)

Ebeltoft. Det maa dog være kiønt at have saadant et Spand for sin egen Vogn.

Vilhelmine. Det kan være artig nok.

Ebeltoft. Længes Jomfruen ikke efter at kiøre i sin egen Vogn?

Vilhelmine. Det kan jeg ikke sige.

Ebeltoft. Naar Jomfruen engang faaer en god Mand, saa kommer hun til at kiøre i sin egen Vogn.

Vilhelmine (spiller.)

Ebeltoft. Naar Jomfruen engang faaer en god Mand, saa kommer hun til at kiøre i sin egen Vogn.

Vilhelmine. Maaskee.

Æbeltoft. Jeg kiender een, som elsker Dem saa inderlig, at han vist vil holde en Vogn til Dem.

Vilhelmine. Det var meget.

Æbeltoft. Det er Deres underdanige Tiener. (falder paa Knæ.)

Vilhelmine (reiser sig.) Raser De, hvad vil De mig?

Æbeltoft. Jeg vilde saa gierne have Dem til Kone, for en Feils Skyld, deilige, lille rare, søde Jomfrue.

Vilhelmine. Nei, jeg siger tusend Tak for Deres Godhed.

Æbeltoft (reiser sig, og gaaer efter hende.) Oh jo, lille deilige rare Jomfrue; jeg elsker Dem saa inderlig; og Deres Hr. Fader giver mig sit Samtykke.

Vilhelmine. Min Fader! De tage nok Feil.

Æbeltoft. Og Deres Moder ogsaa.

Vilhelmine. Min Moder! Jeg troer, Menneskct er fra sin Forstand.

Ebeltoft. Nei ikke ganske, for en Feils Skyld. De veed maaskee ikke, at Deres Hr. Fader gifter sig med min Søster.

Vilhelmine. Hr. Forvalter, jeg frabeder mig Deres Spøg, og især paa min Faders Bekostning.

Ebeltoft. Det er gid jeg faae en Ulykke sandt. Brylluppet skal gaae for sig i Morgen, for en Feils Skyld, og baade Deres Fader og Moder vil, at De skal være min lille søde Kone.

Vilhelmine. Enten De vil eller ikke, saa maa jeg fortælle Dem, at jeg ikke er sindet at gifte mig med det nederdrægtigste Menneske, jeg kiender.

Ebeltoft. Ho Ho! Nei hør engang! De giorde bedre i at kysse Deres tilkommende Onkel paa Haanden, og udbede Dem hans Beskaagenhed, end at øve Dem i at skielde ham ud, for en Feils Skyld. Men jeg veed nok, hvad der staaer Dem for Hovedet. Det er denne Landsvig. Men jeg kan lade Dem vide, at Deres Fader har opdaget, at denne Junker er en Tyvekneegt, der har stiaalet en Guldbaase

fra

fra ham, som var over fem tusende Rigsdaler værd, og han vil have ham i Slaveriet blant de uærlige Slaver, for en Feils Skyld. Der kommer Deres Fader, spørg ham nu selv ad.

Femte Optrin.

Visberg. Vilhelmine. Ebeltoft.

Vilhelmine. Kiereste Fader, jeg beder Dem, befrie mig for dette Menneskes pøbelagtige Grovheder.

Ebeltoft. Jeg har slet ingen Grovheder sagt hende. Jeg har kun begiert hende til Kone, og fortalt hende, at gunstige Herre gifter sig med min Søster.

Vilhelmine. Kiereste Fader! vil De ikke unde mig en Samtale i Tenrum?

Visberg. Meget gierne min Datter. Hr. Forvalter! vil De have den Godhed at lade os alene.

Ebeltoft. (sagte) Godt! Jeg vil hente mine Vidner. (Ebeltoft gaaer.).

Giette Optrin.

Visberg. Vilhelmine.

Vilhelmine. Bedste, dyrebareste Fader! er det sandt, at De gifter Dem med Jomfrue Ebeltoft?

Visberg. Ja det er, min Datter! Gior det Dig ondt!

Vilhelmine. Barmhiertige Gud! med dette slette Fruentimmer!

Visberg. Slette Fruentimmer, hoad er det Du siger?

Vilhelmine. Hele Verden veed, hvorledes hun og hendes Broder bedrage Dem hver Dag. Hun er arrig og ond mod alle Mennesker, og meest mod mig. Hendes hele Plan har været at forlede Dem til det ulykkelige Skridt, De nu gior.

Visberg. Gode Pige! Du bedrager Dig overmaade meget.

Vilhelmine. Hvorledes er det muligt, at De kan ville give Deres Loviſe denne Efterfølger?

Visberg. Jeg siger Dig, Pige! Du kiender ikke Jomfrue Ebeltoft. Hun er et Mønster paa Klogskab og Dyd. Den slette Karl Landsvig har sat Dig alle disse Griller i Hovedet.

Vilhelmine. Min Fader! De kalde Landsvig en slet Karl; ham som De selv har bestemt til min Brudgom.

Visberg. Det bliver der intet af. Han er en slet Karl! Baade Jomfruen og hendes Broder har beviist mig, at han og ingen anden har stiaalet Din salig Moders Guldbaase.

Vilhelmine. Og det kan De troe, min Fader! De kan lade Dem bedrage af et Anlæg, der sienshynligen er giort for at sværte Landsvig, og spille mig, eller rettere mine Penge i den nedrige Forvalters Hænder.

Visberg. Jeg siger Dig, min Datter, at jeg aldeles ikke vil taale de uartige Udtryk, Du tillader Dig om din tilkommende Moder og Mand. Jeg hverken kan eller vil forandre min Beslutning. Landsvig bør Du ganske slaae af Tankerne. Jeg vil endnu i Dag lade

ham stævne som en Tyv. Forvalteren er Du langt bedre tient med; han er en ærlig og fornuftig Mand, og han har længe elsket Dig. Belav Dig derfor paa — Hvem kommer der; er det ikke Landsvig selv. Jeg vil gaae bort, og overlader til Dig at sige ham alt dette paa en mildere Maade, end min Ære vilde tillade mig selv at sige ham det.

(Visberg gaaer.)

Syvende Optrin.

Landsvig. Vandby. Vilhelmine.

Vandby. Siden De ikke vil komme til os, min smukke Jomfrue, saa nødes vi til at komme til Dem. Det sidste Qvarteer er virkelig det første, min Ven og jeg har fundet Tiden lang i hinandens Selskab.

Vilhelmine. Jeg beder Dem ret meget om Forladelse. Men tillad, at jeg taler nogle Øieblik med Frederik.

Vandby. Overmaade gierne. Men tag Dem i Agt; jeg hører skarpt, og jeg er tilbøielig til Misundelse. (Han gaaer tilside.)

Vil-

Vilhelmine. O bedſte Frederik! hvilke Ting har jeg ikke at ſige Dig. Alting er forbi. Min Fader gifter ſig i Morgen med Jomfrue Ebeltoft, og hun har allerede bragt ham paa andre Tanker. Forvalteren kom og friede til mig, og ſagde, at det var efter min Faders Villie.

Landsvig. For Himlens Skyld, taler Du Alvor? Hvorledes kan Din Fader have forandret ſig?

Vilhelmine. Bedſte Ven! jeg begriber det ikke ret. Min Fader ſagde, at Jomfruen og hendes Broder havde overbeviiſt ham om, at Du havde taget den Guldbaaſe, han talte til os om.

Landsvig. Er de Menneſker fra Forſtanden?

Vilhelmine. Det er viſt en Plan, de have lagt, for at faae ham til at bryde med Dig, og at binde mig til den afſkyelige, nederdrægtige Ebeltoft.

Landsvig. Himmel og Jord! Det er ikke at holde ud. Jeg maa tale med Din Fader,

og dersom han eller nogen af de andre understaae sig at gientage denne forbandede Løgn, ved den levende Gud —

Vandby. (kommer frem.) For Guds Skyld Ven, hvad feiler Dig?

Landsvig. Alting, alting! O jeg raser! Ven! denne Pige vil man berøve mig. Den afskyeligste, forteste, ondskabsfuldeste Plan skal skille mig ved min Ære og ved hende.

Vandby. Men forklar mig dog Sammenhængen!

Landsvig. Man vil gisre mig til Tyv, for at kunne bortstiele mit hele Livs Lykke. Nedrige Spitsbub! Du skal ikke længe glæde Dig!

Vandby. Nu intet Raserie mere, Ven! hvad er der hændet?

Landsvig. Visberg gifter sig i Morgen med den gamle Optrækkerske, og hun har overtalt ham til at love Forvalteren Vilhelmine. For desbedre at overtale ham til at bryde det Løfte, han har givet mig, har de bildt ham ind, at jeg har stiaalet en kostbar Guldbaase fra ham.

Vand-

Vandby. Vil da Hr. Visberg ikke lade sig overbevise om igien, siden det dog lader som det ikke koster meget at overbevise ham.

Vilhelmine. Jeg er forloren, uden Redning forloren!

Landsvig. Nei, evig dyrebare Pige; det er Du ikke; ved Gud i Himlen! Du er det ikke. Jeg trodser deres og alle deres Meddievles Ondskab.

Vandby. Den blotte Trods, min Ven, vil ikke giøre Sagen af. Der maa andre Midler til. Landsvig! her har Du min Haand! Du veed, jeg er en Ven, man kan lide paa. Jeg skal staae Dig bi til det yderste. Giv mig kun Gnister, saa skal jeg nok tænde Ilden.

Landsvig. Qvinden maa i Børnehuset, Knægten brækker jeg Halsen paa, og gifter mig med Vilhelmine, til Trods for den gamle Vendekaabes Næse. Jeg maa — —

Vandby. Stop! Jeg troer vi har allerede Gnisten. Siig mig Jomfrue, troe De,

det

det er muligt at overtale eller overbevise Deres Fader, saalænge Jomfrue Ebeltoft er om ham?

Vilhelmine. Jeg forsikrer Dem, det er umuligt.

Vandby. Men om man fik hende bort, lod det sig da gisre?

Vilhelmine. I det mindste fik vi dog Tid vunden, for at oplyse min Fader.

Vandby. Top! jeg skaffer Jomfrue Ebeltoft bort. Der ligger i Vertshuset fire Landsoldater af min Faders Gods. De skal være mig behielpelige. Vil De, min smukke Jomfrue, besørge Huusfolkene noget tilside om en halv Times Tid?

Vilhelmine. Det skal jeg tilforladelig.

Vandby. Landsvig! Nu skal Du gaae til Vertshuset; jeg kommer strax, for nærmere at overlægge Sagen med Dig. Kommer ikke der min Helena? hvis Paris jeg skal være.

Landsvig. Jo, det er hende.

Ottende Optrin.

Jomfr. Ebeltoft. Landsvig. Visberg. Vilhelmine.

Jfr. Ebeltoft. Jfr. Vilhelmine! Jeg skal sige Dem fra Deres Fader, at De skal gaae ind, og De, Hr. Landsvig —

Landsvig. Ikke et Ord til mig, Qvinde, eller ved Gud i Himlen, glemmer jeg ikke, De er et Fruentimmer.

(Landsvig gaaer ud, og Vilhelmine ind til den anden Side.)

Niende Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. Vandby.

Vandby. Endelig skienker Himlen mig denne lykkelige Stund, denne søde Belønning for saa mange kummerfulde Dage. Nu troner Saligheder i min Barm, og Fremtiden smiler til min Siel i ætherreen, rosenfarvet Soelglands.

Jfr. Ebeltoft. Jeg forstaaer saa vist intet andet end Dansk, Hr. Vandby.

Vand-

Vandby. O! De forstaae Hiertets Sprog. Dette hulde Die, der straaler saa mildt som Cypria's, da hun opsteeg fra Havets Skum, og med sit Smiil først giorde Olympens Væsner til Guder; det fine Spil i Deres himmelske Ansigt, der bæver umærkeligt, som Harpens Solvstrænge, da Canoenen stemte den til Mæonidens evige Sange; denne sødt flydende Stemme, der kielent udgyder sin Strøm, lig Tempes yngste Zephirette, naar dens vellystige Aande vaerligen bærer Rosens Duft over i Liliens Barm, alt, alt siger mig, at De føle Hierternes Magnetismus, at de har Sands for Sielenes rene Sympathie, og at jeg er den lykkeligste af alle Dødelige.

Jfr. Ebeltoft. Men hvad er det egentlig, De vil sige, om jeg maa spørge?

Vandby. (Paa Knæe.) O De veed det, De føler det. Jeg har ikke kunnet modstaae alle Himmelens og Jordens Fortryllelser, forenede i et eneste overjordisk Væsen. Ja, tilbedeligste, af alle Tilbedelige! jeg elsker, jeg tilbeder Dem.

Jfr.

Jfr. Ebeltoft. Vil De giøre Nar af mig.

Vandby. Elsk mig Gudinde, eller jeg dør for dine Fødder!

Jfr. Ebeltoft. Gaae Deres Vei, siger jeg.

Vandby. (reiser sig.) Nei, jeg dør ikke Jeg har seet Dem. O jeg dør aldrig. Jeg har seet Dem.

Jfr. Ebeltoft. Vil De gaae Deres Vei, Nar! eller jeg skal lade Folkene kalde.

Vandby. Jeg gaaer; men min brænden-de Kierlighed skal omsvæve Dem, den skal forfølge Dem, uafladelig skal den forfølge Dem. Den skal opfylde hele Naturen, og alting, alting i Himlen, paa Jorden, under Jorden, i Havet i Luften skal tilraabe Dem min Kierlighed og mine Lidelser. (Vandbye gaaer.)

Jfr. Ebeltoft. Mon det Menneske er gaaet fra sin Forstand, eller er Forstanden gaaet fra ham? Eller skulde han virkelig elske mig? Maaskee. Det er dog ikke saa urimeligt endda. Men, min søde Coridon! Du kom-

mer

mer for sildig! — Havde det været i gamle Dage.

Tiende Optrin.

Jfr. Ebeltoft. Ebeltoft. Rasmus Skytte (med en gammel Paryk, halter.) Hans Hiulmand (er eensiet.)

Ebeltoft. See her, Søster, hvilke Drabantere jeg har, for en Feils Skyld. Med et par saadanne Karle kan man jage Retfærdigheden ind i et Musehul. Gaae nu, og kald paa Hr. Visberg. Han skal selv høre, hvad De have at sige.

Jfr. Ebeltoft. Jeg skal strax kalde paa ham. (hun gaaer.)

Ellevte Optrin.

Ebeltoft. Rasmus Skytte. Hans Hiulmand.

Ebeltoft. Nu Karle, kan I nu begribe det?

Ras-

Rasmus. Hr Forvalter! De kiender os, og veed, vi ere paalidelige Folk. Det er ikke den første gang, vi har havt med hinanden at bestille.

Hans. Det galeste er, at Bønderne saae os begge ude i Skoven den hele Dag over.

Ebeltoft. Det siger intet. I kommer til at sværge ved et fremmed Ting langt herfra, hvor ingen kiender Jer. Nu kommer Hr. Bisberg, og vil selv snakke med Jer. Pas saa vel paa Jeres Roller.

Rasmus. Jeg behøver ingen Formaninger, Hr. Forvalter. Jeg passer altid mine Ting. De husker nok den gang, jeg var henne hos Mølleren, for at sige ham, hvad jeg vilde vidne imod ham. Den gang passede jeg min Rolle saa godt, at jeg blev kastet ud af Møllelugen ned i Gaarden paa Kanten af et Svinetrug, saa jeg vil komme til at hinke min hele Livstid. Hans slap dog nogenledes.

Hans. Ja den gang slap jeg. Gid jeg kunde sagt det samme, da jeg laae i Huulveien, for at slaae Arme og Been i Stykker paa Si-

vert Slagter. Men Fanden tage ham. Han var stærkere end jeg.

Rasmus. Slog han da Øiet ud paa Dig?

Hans. Nei giorde han ikke; det var Synd at lyve ham paa; men han slog mig til Jorden, saa Sielen løftede sig fra Kroppen, og som jeg laae der, kom hans Satans Hund, og tyggede paa mig, som jeg var et Stykke vaadt Læder. Han gramsede mig i Hovedet, og saa blev Øiet hængende paa een af hans Tænder, og fik Lyst til at følge med.

Rasmus. Det kommer deraf, Hr. Forvalter, at man ikke vælger sine Folk ret. Det kunde jeg saa net have giort langt bedre med en lille bitte Kugle.

Æbeltoft. Skam Dig. Jeg vilde jo ikke skille ham ved Livet.

Rasmus. Bevar os! Hvem vilde vel skille ham ved Livet. Bare en lille Kugle giennem Armen, eller det tykke af Laaret, det dør ingen af.

Tolvte Optrin.

Visberg. Ifr. Ebeltoft. De Forrige.

Ebeltoft. Her, gunstige Herre, see De de to brave Mænd, som ikke pleie at fare med Løgn. De vil vidne mod Hr. Landsvig.

Visberg. Veed I ogsaa vist, Børn, at det var ham, som folgte Jøden Daasen.

Rasmus. Ja, naadige Herre! det kan vi gjøre vor Eed paa, naar og hvor det skal være. Da vi gik til Roeskilde-Kroe, kom Hr. Landsvig ridende forbi os i fuld Galop, fra Kroen af, og han raabte endnu, i det han reed forbi, god Dag, god Dag, min kiere Rasmus, hvorledes lever han? Hørte Du ikke det, Hans?

Hans. Jo vist. Og da vi saa sad i Kroen, og hørte Jøden og Humleføreren snakke sammen, saa beskrev Jøden den, der havde folgt ham Daasen, saa livagtig, at vi strax kunde begribe, det maatte være Hr. Landsvig. Han sagde, det var en middelmaadig høi Person, med mørkt Haar, og at han saae godt ud. Han

sagde og, at han havde en grøn Kiole paa, og Halvstøvler.

Ifr. Ebeltoft. Seer De; er det ikke som jeg sagde?

Rasmus. Og en rund Hat med en smal Galon omkring Pullen.

Hans. Rigtig; og at han var ridende paa en bruun Hest.

Ifr. Ebeltoft. Bliver det ikke bedre og bedre?

Ebeltoft. Om gunstige Herre har lagt Mærke dertil, saa er det netop Hr. Landsvigs Ridehabit.

Ifr. Ebeltoft. Vist er det! Det kan jo ingen anden være. Kan det vel, bedste Ven?

Visberg. Der er ingen Tvivl om, at det jo er ham. Han fortiener ingen Medlidenhed. Hr. Forvalter, hav nu den Godhed at føre disse to Mænd til Procurator Faldsmaal, og lad ham strax udtage Stævning imod ham.

Ebeltoft. Ja, gunstige Herre, siden De endelig saa vil have det.

(Visberg og Ifr. Ebeltoft gaaer.)

Tret-

Trettende Optrin.

Æbeltoft. Rasmus. Hans.

Æbeltoft. Men det siger jeg Jer, Børn, at I, inden der falder Dom i Sagen, maa være betænkte paa en rimelig Udflugt til at sige, I har taget Feil. I kan nok begribe, det er ikke min Mening, at det skal gaae saa vidt; thi for det første er det vel ikke saa let at faae ham i Slaveriet, for det andet er det dog Synd, siden det dog er Løgn. Jeg vil kun, for en Feils Skyld, holde ham mistænkt i nogen Tid.

Rasmus. Det er os det samme, Hr. Forvalter, vi skal nok hitte paa en Udflugt.

Fiortende Optrin.

Jomfrue Æbeltoft. De Forrige.

Jfr. Æbeltoft. Ham har vi. Men jeg maa og snakke noget med disse gode Mænd. Hør nu Børn, lad mig see, I passe Jeres Ting, og især at I holde reen Mund. Det skal ikke være Jer Skade.

Rasmus. Hr. Forvalteren er en ræsonabel Mand, Jomfrue, og derfor kan man og tiene ham med Fornøielse. Vi har havt med hinanden at gisre før i Dag.

Ebeltoft. Ja, ja, tie kun dermed.

Rasmus. Tie kan jeg saa godt som den bedste, naar man stopper Munden at sige. De tredive Rigsdaler jeg fik for min Hofte, gjorde godt.

Ebeltoft. Tie kun dermed. Jeg vil ikke bersmmes.

Hans. Fik Du tredive Rigsdaler for din snavs Hofte, og jeg fik kun ti for mit gode Die. Hr. Forvalter, det er jo jsdisk.

Ebeltoft. Er det ikke nok for et Die. Du har jo eet igien.

Rasmus. Hvad Snak, Hans, det var jo ikke meer værdt. Det duede jo intet. Det hang ned af Hovedet paa Dig, som et Isgæble paa en Green. Det havde været i Krig før.

Hans. Ja, det kan jeg bitter Død ikke være tient med. Slaaer nu en Hex eller en Smed det andet ud paa mig til, saa gaaer jeg

jo

jo saa blind som en nyfødt Hundevalp. Jeg maa have mere, Hr. Forvalter. Jeg fik ved samme Leilighed endnu elleve Huller i Ansigtet og paa Kroppen, som De gav mig intet for. Min hele Krop var jo saa fuld af Huller som en Tiggerkiole.

Ebeltoft. Du er altid saa ufornøielig. Hvad skal Du have for Dine Huller?

Hans. Jeg tænker, Hr. Forvalter som, jeg vilde sige, saa en tre Rigsdaler for Stykket.

Ebeltoft. Tre Rigsdaler for Stykket! Du er en uforskammet Vurderingsmand.

Hans. Vurdere kan jeg, trods den bedste. Det lærte jeg i forrige Tider, da Forvalteren brugte mig til at vurdere Brøstfæld i Bønder-nes Stervboer.

Rasmus. Tre Rigsdaler for Stykket er ikke for meget, Hr. Forvalter, havde det endda været ordentlige Prygl; men det er Hunde-bid, og maaskee Hunden oven i Kiøbet har været gal.

Ebeltoft. Vil Din Skielm bestyrke ham i hans Uforskammenhed?

Rasmus. Det er min Troe ikke for meget, Hr. Forvalter. Jeg kan vide det med mig selv. Vi to har endnu en lille Sag sammen. Det Hul jeg fik i Hovedet forgangen Aar, da Brændeviins Inqvirenterne vare her, staaer endnu paa Regning.

Æbeltoft. Alt bedre og bedre! hvormeget skal det koste?

Rasmus. Det er i det mindste syv Gange saa stort som noget af Hanses; men det er det samme; De skal have det for tyve Rigsdaler, hvorved De endda faaer adskillige smaa Skrammer i Kiøbet; men jeg maa desuden have tre Rigsdaler aarlig, thi det er en aaben Skade.

Æbeltoft. Du er den største Gavtyv af en Jøde, eller Jøde af en Gavtyv, der er til. Tyve Rdlr. og tre Rdlr. aarlig.

Rasmus. Jeg kan umulig have mindre Hr. Forvalter, end tre Rigsdaler aarlig; to til Salve, og een til Parykkens Vedligeholdelse.

Æbeltoft. I Kieltringer; giorde jeg Jer Jeres Ret, skulde jeg prygle Jer, saa Jer hele syndige Krop skulde blive til eet eneste Hul, som

Jeres

Jeres Hundeſiele kunde fare ud af. Bilder J lumpen Pak, J Galgeknebler Jer ind, at J kan trække mig op, fordi jeg giør Jer den Ære at bruge Jer.

Rasmus. Ho ho, ikke saa ivrig, lille Faer. Hvad Æren angaaer, da har han vel intet at snakke om.

Jfr. Æbeltoft. (Gaaer imellem dem.) For Guds Skyld, giør ingen Allarm.

Hans. Hvem vil han prygle, lille Papa?

Rasmus. Hvem er Kieltring, lumpen Pak, Galgeknebel, min Broer?

Jfr. Æbeltoft. Vær dog ſtille Børn!

Æbeltoft. Kan J ikke give Tid; J ere saa hidſige. Kan vi ikke ſnakke ſammen med det Gode? for en Feils Skyld.

Hans. Det forſtaaer ſig, vi kan. Det er jo altſammen med det Gode.

Æbeltoft. J ere saa urimelige med Jeres Regninger. Men ſiden J dog har fortient noget, saa vil jeg betale Jer, hvad J forlanger. En anden gang vil vi giøre Accord i Forveien, for en Feils Skyld.

Rasmus. Det er det bedste. Naar det saa er bestemt, hvad vi skal have for sønderslagne Hofter, aabne Huller i Hovedet og andensteds, for Øine, og saa videre, saa behøve vi blot at læse vores Taxt efter, og saa har vi intet at blive ueens om.

Hans. Saa Hr. Forvalteren vil betale os vore Regninger?

Ebeltoft. Ja, det lover jeg Jer, og her har I Tyve Rigsdaler paa Haanden.

Rasmus. Hr. Forvalteren et et ræsonabelt Gemyt; vi skal saamænd ogsaa tiene ham ærlig og redelig.

Hans. Ja, det var Synd andet.

Ebeltoft. Det er godt Børn. Gaae nu hen til Vertshuset, og bie der, til jeg kommer. Men een af Jer skal først gaae til Procurator Faldsmaal, og sige ham, at han maa være der om et Qvarteers Tid. Jeg vil møde ham der. (Rasmus og Hans gaae.)

Femtende Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. Ebeltoft.

Jfr. Ebeltoft. Det var ellers en skiøn Scene den.

Ebeltoft. De Gavtyve mærker, man har dem nødig, og de veed, jeg tør ikke lægge mig ud med dem. Jeg stoler ellers paa, at de engang kommer galt afsted, og at jeg bliver af med dem.

Jfr. Ebeltoft. Dit Frierie lob kun slet af, hører jeg.

Ebeltoft. Det løb forbandet galt af. Den dumme Tøs sagde mig ordentlige Grovheder, for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Herren holder endnu Stand i Henseende til mig; men jeg frygter, at naar han mærker, hun aldeles ikke vil have Dig, at han da forandrer sine Tanker.

Ebeltoft. Du maa endelig tale med hende, og see til, Du kan overtale hende. Det var dog fordømt, skulde jeg miste den skiønne Arvepart.

Jfr.

Jfr. Ebeltoft. Hun kommer her paa Diebblikket; jeg saae hun kom op fra Haven.

Ebeltoft. Jeg gaaer nu hen til Vertshuset, for at tale med Procuratoren.

Jfr. Ebeltoft. Der er hun; gaae Din Vei. (Ebeltoft gaaer.)

Sextende Optrin.

Vilhelmine. Jomfrue Ebeltoft.

Vilhelmine. Vil Jomfruen ikke tillade, at Lars maa gaae op til Præstegaarden med den nye Soelhat til Madammen, hun trænger meget til den. Kudsken er nylig gaaet ud.

Jfr. Ebeltoft. Jo meget gierne, min rare Mine!

Vilhelmine. Mette beder og, om Skytten maa gaae ud, for at bestille en Ret færsk Fisk nede i Byen.

Jfr. Ebeltoft. Gartneren pleier jo at fiske, min Rare.

Vilhelmine. Men han siger, der er ingen flere Fisk i Parken, og han har desuden meget

at

at beſtille nede i den anden Have, med at plante nogle Blomſter om for mig.

Jfr. Ebeltoft. Ja, lille Mine, ſaa kan Skytten gaae.

Vilhelmine. Jeg vil ſige det til Mette.

Jfr. Ebeltoft. Men vær ſaa god, lille Mine, at komme igien. Jeg har her noget at tale med Dem om.

(Vilhelmine gaaer ud, men kommer ſtrax tilbage.)

Vilhelmine. Jeg ſyntes Jomfruen ſagde, De vilde tale med mig.

Jfr. Ebeltoft. Ja, min lille ſøde Mine. Nu komme vi to da i nærmere Forbindelſe med hinanden.

Vilhelmine. Det hører jeg.

Jfr. Ebeltoft. Hvad ſige De dertil, lille Mine. Fornøier det Dem?

Vilhelmine. Naar jeg ſkal være oprigtig, maa jeg tilſtaae, det fornøier mig ſlet intet.

Jfr. Ebeltoft. De veed dog, ſøde Mine, hvormeget jeg holder af Dem.

Vilhelmine. Jeg maa bekiende, jeg har været for kortſynet til at ſee det.

Jfr. Ebeltoft. De misfiende mig, rare lille Mine. Mellem to, der leve sammen idelig, kan der let falde et eller andet Ord, som ikke er rigtigt, men hvem vilde strax tage det ilde op.

Vilhelmine. Det er sandt nok.

Jfr. Ebeltoft. De maa være overbeviist om, lille Mine, at jeg altid har villet Dem vel, og at De skal faae en Stedmoder, som vil holde meget af Dem.

Vilhelmine. Jeg er belavet paa alt.

Jfr. Ebeltoft. De maa sandelig ikke hade mig, lille gode Mine!

Vilhelmine. Jeg hader aldrig noget Menneske. Desuden veed jeg min Faders Villie, og det er min Pligt at finde mig i den.

Jfr. Ebeltoft. Det var en afskyelig Opdagelse med Landsvig. Jeg kan ikke beskrive Dem, hvor ondt det gisr mig for dette Menneske, som jeg ellers agtede saa høit, og for Dem med, lille Mine!

Vilhelmine. Det gisr mig ogsaa ondt, at noget Menneske kan tillade sig at giøre saadanne Opdagelser.

Jfr.

Jfr. Æbeltoft. Er det ikke en ſtor Lykke, at det blev opdaget. Jeg takker Himlen, at min gode allerkiereſte Mine blev udrevet af dette Menneſkes Kløer.

Vilhelmine. Jeg takker for Deres Medlidenhed, endſkiønt jeg troer, den er ganſke ugrundet.

Jfr. Æbeltoft. Ugrundet! rare Mine, hans Forbrydelſe er jo ſoleklar. Deres Fader har jo ſelv nødt min Broder til at lægge Sag an imod ham, og min Broder er viſt ikke den Mand, der ſkulde befatte ſig med en Sag, naar der ikke vare uimodſigelige Vidner.

Vilhelmine. Jeg troer nok, Deres Broder har Vidner.

Æbeltoft. Havde ikke min Broder ſkyldt Deres Hr. Fader ſaa meget godt, vilde han viſt ikke have havt derimed at beſtille; men nu kunde han ikke ſige ham Nei, ſaa gierne han end vilde baade for Hr. Landsvigs Skyld, ſom han var ſtolt af at have til Ven, og for Deres Skyld.

Vilhelmine. Siden han handler af bare Taknemmelighed, saa har han i det mindste en god Grund. For Resten har jeg just ikke hørt saa meget om Venskab mellem ham og Landsvig, at han for Venskabs Skyld skulde være meget uvillig til at indlade sig i denne Handel.

Jfr. Ebeltoft. Da maa De troe, at han var og er det for Deres Skyld. De kiende ikke hans Tænkemaade imod Dem.

Vilhelmine. Oh jo.

Jfr. Ebeltoft. De skulde kun høre ham tale om Dem: hvor varmt han roser Dem. De er en Engel i hans Øine. Der er for ham intet andet Fruentimmer i den hele Natur uden De.

Vilhelmine. Virkelig! De fortælle mig ret noget nyt.

Jfr. Ebeltoft. Men har De aldrig mærket det.

Vilhelmine. Ikke det mindste.

Jfr. Ebeltoft. Da har jeg, og det meget længe, og jeg tilstaaer, jeg har ret glædet mig derover.

Vilhelmine. Har De det?

Jfr. Ebeltoft. Jeg tænkte altid, der skulde blive et Par af Dem.

Vilhelmine. Virkelig?

Jfr. Ebeltoft. Min Broder er en god ædel Mand.

Vilhelmine. Det glæder mig usigelig.

Jfr. Ebeltoft. De kunde leve overmaade lykkelig med ham, min rare Mine.

Vilhelmine. Det er ikke at lide paa.

Jfr. Ebeltoft. Hvad synes Dem om dette Forslag, rare Mine?

Vilhelmine. Ærligt sagt, ikke det allerringeste.

Jfr. Ebeltoft. Ikke det allerringeste; gode rare Mine! Betænk Dem. Han elsker Dem saa inderlig. Deres Fader vil have det.

Vilhelmine. Men jeg vil aldeles ikke, det forsikkrer jeg Dem; og jeg tvivler paa, at min Fader enten vil eller kan tvinge mig.

Jfr. Ebeltoft. Fy, rare Mine, hvem tænker paa at tvinge Dem. En Pige, som De, indseer nok selv sit eget Bedste. — Der

kommer nogen. Det er vist den afskyelige Mar, Vandby. Jeg gaaer. Er det ham, saa hav den Godhed at sige, at ingen er hiemme.

(Ifr. Ebeltoft gaaer ind.)

Syttende Optrin.

Vandby. Vilhelmine.

Vandby. Her see De mig, min smukke Jomfrue! som en anden Lovelace, paa Jagt efter den besnærede Uskyldighed. Nu er min Forbrydelses sorte Time kommen.

Vilhelmine. Hvorledes er nu Deres Plan?

Vandby. Min Plan gaaer ud paa den meest uhørte Gierning, en Gierning, hvis Mage Solen eller Maanen aldrig saae. Det er ikke mindre, end at bortføre en gammel hesselig, ondskabsfuld Jomfrue, og det af bare Kierlighed.

Vilhelmine. Af bare Kierlighed?

Vandby. Jeg kunde ligefrem føre hende bort, saa stiltiende som en Tyv en sølvbeslagen Bibel,

Bibel, uden at sige hende hvorfor; men dette Eventyr var mig for simpelt. Jeg elsker Combinationer. Før, da jeg saae hende, blev jeg rasende forelsket; jeg erklærede hende, at min Kierlighed skulde forfølge hende til Jordens Ender, og nu er jeg her, for i mit Elskovs Raserie at fuldbyrde min Trudsel.

Vilhelmine. Det er ret moersomt.

Vandby. Jeg følger Horazes Forskrivt, at forene det Nyttige med det Fornøielige. Nu har jeg mine fire Soldater posterede nede i Haven. Uden for holder en Vogn, som skal transportere min Skiønne ud i den største Mose i hele Egnen. Jeg er dog vel sikker for Folkene her i Huset, thi denne Bortførsel gaaer vel neppe af uden Raaben og Skrigen; og jeg er dog ikke ret belavet paa at forsvare mit Bytte med Dolk og Sværd.

Vilhelmine. Folkene kan De være ganske rolig for. Lars har jeg sendt til Præstegaarden. Den anden Tiener og Skriverdrengen ere saa gode at rulle noget Tøi for mig. Gartneren er nede i den anden Have, og Skytten

har viist mig den Høielighed at gaae paa Jagt efter Fiske. Kudsken sendte jeg til Vertshuset med et Brev til Frederik, men egentlig med et Tørklæde, som jeg paastod, De havde glemt her, og som jeg for desmere Rimelighed havde syet et Navn, C. V. paa.

Vandby. Dette Tørklæde skal jeg giemme til den behageligste Erindring af den behageligste Dag i mit Liv. Men Deres Fader, Jomfrue?

Vilhelmine. Han er i sit Kammer, som er alt for langt borte til at han kan høre noget.

Vandby. Og Pigerne?

Vilhelmine. Dem har jeg sendt ned i Bleeghaven.

Vandby. Ypperligt. Aldrig har noget Eventyr været bedre anlagt. (Gaaer til Havevinduet) Stigen er allerede sat op; mine fire Krigsmænd staae paa deres Post. Hvorledes skal vi nu faae min Clarisse herind?

Vilhelmine. Vi skal nok faae hende ind, men De maa skiule Dem, thi ellers løber hun

sin

ſin Vei igien. Naar jeg gaaer ud. vil jeg ſkyde Slaaen for Døren, ſaa har De kun den ene Dør at paſſe paa.

Vandby. Herligt! jeg vil kryde bag Sophaen. (han kryber bag Sophaen.)

Vilhelmine (Gaaer til Døren) Jomfrue, Jomfrue, kom kun ud; han er borte.

Attende Optrin.

Jfr. Ebeltoft. Vilhelmine. Vandby. (bag Sophaen.)

Jfr. Ebeltoft. Er han borte?

Vilhelmine. Ja, nu gik han.

Jfr. Ebeltoft. Jeg veed ikke, hvad den Nar løber her efter; han maa viſt have en Skrue løs. Har De intet mærket?

Vilhelmine. Jo jeg ſynes nok, det er ikke rigtigt med ham. (vil gaae.)

Jfr. Ebeltoft. Bie lidt, min rare Mine, jeg har endnu ſaa meget at ſnakke med Dem om.

Vilhelmine. Jeg kommer igien paa Øieblikket. Jeg vil kun hente mit Strikketøi.

(Gaaer ud.)

Nittende Optrin.

Jomfr. Ebeltoft. Vandby.

Vandby. (Kommer frem.) Tilbedelsesværdige Gudinde! kan De tilgive min brændende Kierlighed denne List?

Jfr. Ebeltoft. (Løber til Døren, som Vilhelmine har lukket.) Nar! lad mig være.

Vandby. Alting vil jeg taale. Foragt, Beskæmmelse; men knus mig ikke med Deres Vrede. (Vandby gaaer for Døren.)

Jfr. Ebeltoft. Lad mig komme ud!

Vandby. O tilgiv mig! det er sødt for et Hierte, som Deres, at tilgive, og hvad er min Forbrydelse? At jeg elsker Dem! ha! det elskværdigste i den hele Natur!

Jfr. Ebeltoft. Lad mig komme ud, siger jeg.

Vandby. Kan De taale at see et Menneske fortæres af Qvaler, et Offer for Piinsler,

De

De selv forvolder ham. O! De kan ikke; De vil ikke. (Han tager hendes Haand.)

Jfr. Ebeltoft. Slip mig, Nar, slip mig, siger jeg.

Vandby. Jeg slipper Dem ikke, fortryllende Engel, før De lover at dele de Flammer, der fylde min Siel. Elsk mig, Tilbedelige! beløn med Gienkierlighed den meest hellige af alle Kierligheder.

Jfr. Ebeltoft. (Slider sig los, og løber til den anden Dør.)

Vandby. (Stiller sig for den.) O! flye mig ikke, henrykkende Daphne! flye ikke din ømmeste, din trofaste Elsker, der ikke vilde flye Døden for din Skyld. Elsk mig, Gudinde!

Jfr. Ebeltoft. Siig mig, er De fuld eller gal?

Vandby. O! begge Dele. Jeg veed ikke af mig selv. Kierlighed gior mig rasende. Jeg seer intet, jeg hører intet uden Dem, Trylleriinde, og min Fortvivlelse. De forskyder mig. Ha! I Furier! sønderslid mit Hierte!

Jfr. Ebeltoft. (Løber forskrækket fra ham.)

Vandby. (Bliver staaende som i Vildelse.) Alecto! Megera! Tisiphone! Hvor ere I? Hvorfor knuse I mig ikke? Hvorfor sønderslide I mig ikke? Har I ingen flere Piinsler? Ha, ha, ha. Jeg trodser Eder. (efter en Pause.) Her stod hun. Hendes Fod betraadte dette hvitidelige Sted. Her var det hun, som en Engel, nedsmilede Saligheder over hele Egnen — til mig! — Til Dig, Ulykkelige! Hun smilte ikke — hun foragtede Dig — foragtede Dig! Ha! (Han løber fortvivlet omkring. Hun flyer for ham.)

Jfr. Ebeltoft. Hielp, hielp, hielp!

Vandby. (studser, uden at see paa hende.) Jeg hørte en Stemme, det var en Stemme fra Himlen! Den tonede Vellyst i min Siel, som en Cherubs, der vækker en Død. (Han vender sig om, og seer stivt paa hende i nogen Tid.)

Jfr. Ebeltoft (løber omkring.) Hielp! hielp!

Vandby. Ha! Jeg glemmer mig selv. Det er hende. (gaaer til hende.)

Jfr. Ebeltoft. Hielp, hielp!

Vandby. Intet skal hielpe; jeg vil forsøge alt, jeg vover alt, jeg trodser alt; jeg

jeg gaaer giennem Oceanet, giennem Ilden, giennem Jorden, Luften, Helvede, for at besidde Dem.

Jfr. Ebeltoft. (løber omkring.) Hielp! hielp!

Vandby. Der er kun et Middel tilbage. Min Fortvivlelse tillader mig alt. — Jeg fører Dem bort.

Jfr. Ebeltoft (skriger som sædvanligt, og søger til Dørrene. Vandby er stedse i Veien.)

Vandby. Ja bort, langt bort fra dette ulykkelige Sted, til Glædens Hiem i mere rolige Egne. (Han sviter; de fire Soldater komme op af Stigen giennem Haugevinduet.) (til Soldaterne.) Giør hvad jeg har befalet. (De fire Soldater tage Jomfrue Ebeltoft, og bære hende ud giennem Havevinduet.) (Hun skriger bestandig.)

Tyvende Optrin.

Vandby. Vilhelmine.

Vandby. Ha, ha, ha. (Vilhelmine kommer ud.) Nu, giorde jeg ikke mine Sager godt?

Vilhelmine. Fortreffeligt! Ingen Opera-Helt kunde giort det bedre for Alvor.

Vandby. Hun skal i det mindste ikke klage over, at hun jo blev bortført efter Regler. Nu vil jeg gaae hen til Vertshuset, for at melde vores Frederik, at jeg har bragt min Skiønne i Sikkerhed. Min smukke Jomfrue! De see Sagerne tage en god Vending; jeg spaaer Dem allerede et lykkeligt Udfald. Siig mig, synes De ikke, jeg har fortient noget for Umagen?

Vilhelmine (kysser ham.)

Vandby. Lev nu roelig, til vi sees igien.

Vilhelmine. Farvel, Vandby! Hils Frederik.

Tredie Optog.

Første Optrin.

(Et Værtshuus, med Dører paa begge Sider, og en i Midten; Fire Soldater, hvoraf den eene sidder ved Bordet og sover; den anden ligger paa en Bænk; de to andre ere lidt beskiænkede.)

Peer. Det er min Siel dog et elendigt Land, vi leve i.

Povl. Ja elendigt! Det er rigtigt nok; men hvorfor det min Broer?

Peer. For vi ingen Krig faae. Hvad nytter det, vi ere brave Karle; at vi kan drikke og exercere, naar man ikke kan komme til at vise det, vise det.

Povl.

Povl. Hør min Broer, skal vi desertere?

Peer. Ja, min søde Broer! lad os det! En brav Deserteur er velkommen overalt i Verden.

Povl. Men det siger jeg Dig, at den Armee, jeg skal gaae til, maa i det mindste være fire Millioner.

Peer. Fire Millioner! ja dem blæser jeg af. Naar en Armee ikke er tre til fire hundrede tusende Mand, saa vil jeg ikke reise mig op for den.

Povl. Hvad vil tre hundrede tusende Mand gjøre mod fire Millioner. Fire Millioner æde tre hundrede tusende Mand til Frokost.

Peer. Er en Million meer end hundrede tusende Mand?

Povl. Ja vist.

Peer. Jeg siger Nei.

Povl. Men jeg siger Jo.

Peer. Nei hør til det Finkelnæb, hvor klog han er.

Povl. Jeg er nok lige saa klog som Du, kan jeg mærke.

Peer. Hvor mange er en Million?

Povl. Skal jeg gisre Dig Regnskab for, hvad en Million er?

Peer. Du er en snavs Karl, min Broer! naar Du ikke siger mig, hvad det er. Fy, er det Kammeratskab?

Andet Optrin.

Æbeltoft. Soldaterne.

Æbeltoft. Er Procurator Falbsmaal ikke her?

Peer. Hvem vil han snakke med?

Æbeltoft. Jeg vil snakke med Falbsmaal.

Peer. Fals — Fals — maal, hvad er det? Min Broer! her er en, der vil nok snakke med Dig.

Povl. Vil han mig noget; kan jeg være ham til nogen Tieneste min Hierte Ven?

(Vil kysse ham.)

Æbeltoft. Gaae Pokker i Vold, din Brændeviinssnude.

Poul. Vil han gisre Nar af os?

Peer.

Peer. Tag sin Snude i Agt, lille Ven!

Æbeltoft. I forstaaer mig ikke. Jeg vil tale med Procurator Faldsmaal.

Povl. Det veed Jomfruen.

Æbeltoft. Hvilken Jomfrue?

Povl. I Kareten.

Æbeltoft. Hvilken Karet?

Peer. Hør min Broer! hvem vil Du bilde Dig ind at fritte ud?

Povl. He, he, he, tie kan vi. Kom min Broer! lad os drikke; det er ikke værdt at snakke med ham. (De sætte sig hen ved Bordet.)

Jørgen (i Søvne paa Bænken.) Hold Jer Kieft, Jomfrue!

Æbeltoft. (for sig selv.) Dette Menneske snakker i Søvne. Der er noget i Giære. Man siger, man kan faae Folk, som snakke i Søvne, til at svare ordentligt, naar man treffer den Materie, de drømme om. Jeg vil forsøge det; der er en Jomfrue i Spillet. (Høit til den Sovende med Fruentimmerstemme,) Aa kiære Soldat! lad mig være!

Jørgen (hører intet.)

Æbel-

Ebeltoft (lægger sig paa Knæe foran Bænken.) Aa, kiære Soldat, lad mig være! For en Feils Skyld! lad mig være!

Jørgen (i Sovne.) Vil hun blive i Vognen, siger jeg.

Ebeltoft. Aa, kiære Soldat! hvor skal jeg hen?

Jørgen. Det faaer hun ikke at vide. — Hei Peer, luk Haveporten!

Ebeltoft. Aa, kiære Soldat! hvorfor skal jeg bort?

Jørgen. Den unge Herre siger hende det nok. Hei Povl, jag paa! den Gamle kommer, hei skynd Dig — han kommer — afsted! (ved de Bevægelser, han giør i Søvne, falder han ned af Bænken, og river Ebeltoft over Ende.)

Povl (som har sat sig ved Bordet med Peer.) Slaaer I min Kammerat?

Peer. Bie lidt; jeg skal lære Dig, min Broer! (tager sit Gevær) Jeg skal lære Dig. (sigter paa ham) Jeg skal lære Dig.

Ebeltoft (skraaler og render omkring.)

Peer. (sigter bestandig.) Vil Din Hund staae stille, mens jeg skyder Dig.

Æbeltoft (skraaler.)

Peer. Staae stille, saa bliver Pinen kort.

Æbeltoft (skraaler.)

Tredie Optrin.

Faldsmaal. De Forrige.

Faldsmaal. Hvad er her paa Færde?

Peer. Jeg vil skyde den Hund; men siden hierte Ven beder saa meget for ham, skal han have Pardon for denne gang, men kommer han igien — saa —

Faldsmaal. Æbeltoft! er det Dig? Jeg sad i Stuen her næst ved, og ventede paa Dig. Hvad vil Du her imellem de Fyldehunde?

Æbeltoft. Jeg har faaet noget forbandet Tøi at vide af dem, men jeg kan ikke ret samle det endnu. Der er noget i Giærde.

Faldsmaal. Aa, hvem vil bryde sig om fulde Menneskers Snak, men hvad vil Du mig? Rasmus har været hos mig.

Æbel-

Ebeltoft. Her er noget at fortiene for Dig.

Faldsmaal. Hvad er det? bie lidt, det er nok bedst, vi faae disse Mennesker bort. Hør nu Kammerater; nu har I vel snart nok. Gaae nu ud, og sov lidt oven paa.

Peer. Sove! jeg sove! jeg vil skyde ham der henne først.

Faldsmaal. Det kan Du gisre en anden Gang. Gaae kun ud!

Povl. Gaae ud! — jeg vil drikke.

Peer. Han skal skydes. Skal han ikke Povl? — der er en Krigs-Rets Dom derfor.

Faldsmaal. Ja. Ja. Du kan skyde Ham i Morgen. Han løber ikke bort. (Faldsmaal faaer Soldaterne ud. Peer sigter paa Ebeltoft.)

Fierde Optrin.

Faldsmaal. Ebeltoft.

Faldsmaal. Nu; er der noget at fortiene?

Ebeltoft. Jo, men det er ikke saa ganske frie for lidt Canaillerie, for en Feils Skyld, Du har vel ikke taget din Samvittighed med!

Faldsmaal. Min Samvittighed var i forrige Tider uden for min Pung; men den klemte den for stærkt sammen. Nu har jeg den i Pungen, og nu udvider den den; men for grovt maa det ikke være. Noget maa man giøre for Kone og Børns Skyld.

Æbeltoft. Ja det forstaaer sig. Du skal jo leve, for en Feils Skyld. Tingen er denne, seer Du. I Morgen gifter Hr. Visberg sig med min Søster.

Faldsmaal. Han giør Fanden heller. Hvad havde han det nødig; men kanskee hun havde det nødig?

Æbeltoft. Hold Din Mund, og hør videre. Herren har tillige besluttet, til Belønning for min troe Tieneste, for en Feils Skyld, at give mig sin Datter; det er jeg ogsaa ret vel fornøiet med, med Arveparten at sige; thi elers brød jeg mig ikke mere om Vilhelmine end om en gammel Pibestilk.

Faldsmaal. Ja, Ja, Medgiften er Pibehovedet, og Jomfruen er Stilken. Men hvordan er det mueligt, at I kan trække saaledes

ledes om med ham? Ja, Ja, det er din troe Tieneſte, kan jeg tænke.

Ebeltoft. Behold Du kun dine Tanker hos Dig ſelv. Nu det var got; men ikke altſammen got. Der har denne Landsvig, for en Feils Skyld, gaaet hen og forlovet ſig med Jomfruen, og Faderen har ſagt Ja dertil.

Faldsmaal. Efterat han først havde lovet Dig hende! Ja, Ja, Hr. Visberg er en fornuftig Mand. Han vidſte nok, at Du fortiente Belønning for din troe Tieneſte.

Ebeltoft. Hør Hiſtorien ud, før Du ſnakker. Han havde lovet Landsvig hende, men i det ſamme mærkede han, at en meget koſtbar Gulddaaſe var ſtiaalet fra ham. Jeg kom efter, at Landsvig havde taget den, og ſaa blev han ſaa forbittret paa ham, at han brød ſit Løvte, og lovede mig Vilhelmine.

Faldsmaal. Har Landsvig ſtiaalet en Gulddaaſe?

Ebeltoft. Ja han har, og ſolgt den til en Jøde i Roeskilde Kroe.

Faldsmaal. Fanden fare i Dig Æbeltoft; det er jo Løgn; vil Du bilde mig ind, at Landsvig har ſtiaalet?

Æbeltoft. Her er Vidner paa det.

Faldsmaal. Jeg kan tænke, at Rasmus Skytte er een af dem; han lever jo af at vidne, ſiden han blev affat.

Æbeltoft. Ja, og den eensiede Hiulmand er den anden, for en Feils Skyld.

Faldsmaal. Jh ſaa begriber jeg Sagen endnu bedre.

Æbeltoft. Nu vil Herren, Du ſkal lægge Sag an imod ham paa hans Vegne. Vidnerne har Du.

Faldsmaal. Nei Æbeltoft! det giør jeg ikke. Det gaaer forvidt. Skulde jeg hielpe til at bringe Landsvig i Slaveriet, og det ved Canaillerie? Fy for en evig Ulykke, ſkam Dig!

Æbeltoft. Nei ſee engang, hvor hellig han er; Du vil oel have den ſorte Kiole paa, for en Feils Skyld; vil Du ikke? Den vilde klæde Dig ret kiønt. Du har ſaamænd

ſmukt

ſmukt forberedt Dig til Hellighed. Vi kiende Dig nok.

Faldsmaal. Veed Du noget, Æbeltoft? Du er et indgroet Skarn, imellem os. Jeg er nødt til et og andet iblandt for Kone og Børns Skyld; jeg har dem nu engang, og jeg kan ikke lade Dem ſulte ihiel. Men Du har ingen Børn, og Kone har Du ikke. Du har dit Udkomme, og Du bedrager uden Nød.

Æbeltoft. Har jeg ikke Kone og Børn, ſaa kan jeg jo faae dem, for en Feils Skyld, og naar den Tid kommer, ſaa kan jeg forſørge dem. Hvilket mener Du ellers er bedſt, enten at bedrage, før man gifter ſig, eller efter. Jeg holder det for retteſt at bedrage førſt, for en Feils Skyld, og ſiden blive en ſtikkelig Mand, end at begynde med Hellighed og Armod, og ende med Bedragerie og Raſphuſet.

Faldsmaal. Hvad der end er bedſt eller ikke bedſt, ſaa vil jeg intet have med den Sag at beſtille.

Æbeltoft. Jeg vilde ret ønſke, at din Samvittighed ſad i din Hierne; den trænger

endnu mere til at udvides end din Pung, for en Feils Skyld; Du kan jo sagtens begribe, at det er mig slet intet om at giøre, om Kongen har en brændemærket Karl meer eller mindre; jeg vil kun bruge den Sag, for at faae mit Ægteskab med Vilhelmine færdigt, og intet videre.

Faldsmaal. Hvorledes det?

Æbeltoft. Medens Sagen staaer paa, gifter jeg mig; siden bliver den bedre oplyst, og saa kan jo Landsvig slippe, men Pigen har jeg. Kan Du nu faae det i Hovedet? Hr. Visberg giver Dig et halvhundrede Rigsdaler for Umagen, og jeg giver Dig et heelt hundrede. Det er længe siden Du saae halvandet hundrede Rigsdaler.

Faldsmaal. Naar kun Sagen ikke drives videre, saa kan jeg nok paatage mig den for min Kones og mine Børns Skyld.

Æbeltoft. Ja det forstaaer sig; det er jo din Pligt at forsørge dem; men hør nu! der er noget andet, jeg vilde tale med Dig om. Da jeg kom herind, sad de fire fulde Soldater og

vævede noget underligt Tøi ſammen. De ſnakkede om en Jomfrue i en Karet, ſom kunde ſige, hvor Du var, om en Jomfrue, der ſkulde holde Kieft, om en Gammel, der kom, om at lukke en Haveport, og at jage afſted, og ſaa videre. Veed Du noget herom?

Faldsmaal. Alt hvad jeg veed, er, at da jeg for et par Timers Tid gik herfra, kom der ved Moſen en Karet jagende fra Gaarden. Jeg troer, der ſad et Fruentimmer deri. Jeg kunde tydelig kiende, at det var Vertens Karet.

Æbeltoft. Kom Kareten fra Gaarden? Død og Ulykke! Nu ſkal I ſee, Vilhelmine er løbet bort med Landsvig, for en Feils Skyld.

Faldsmaal. Det troer jeg ikke; thi hun havde viſt ikke ſkreget.

Æbeltoft. Det er ſandt. Hvem kan det da være?

Faldsmaal. Fra Gaarden kan det ikke være; thi naar det ikke var Vilhelmine, er der jo ingen, der kan føres bort. Din Søſter ſkulde være den eneſte; men der er neppe

nogen, der fører hende bort uden Fanden, og han henter ikke sine Folk i Karet, saavidt jeg har hørt. —

Æbeltoft. Du er altid saa grov i Din Mund. — Men sig mig, hvem kan det være?

Faldsmaal. Jeg har alt sagt Dig mine Tanker. Veed Du det ikke, saa veed jeg det ikke heller.

Æbeltoft. Men den Landsvig, den Vandby; een af dem har dog været med.

Faldsmaal. Tys! der kommer den ene; lad os fritte ham ud.

Femte Optrin.

Vandby. Faldsmaal. Æbeltoft.

Vandby. (Kommer fra sit Værelse paa venstre Haand.) Er min Tiener ikke her?

Æbeltoft. Nei han er ikke, gunstige Herre!

Vandby Hvor mon nu den Knegt er henne igien?

Æbeltoft. Han er formodentlig nede i Gaarden ved Vognen, gunstige Herre!

Vand-

Vandby. Hvilken Vogn? — Hvem er denne gode Mand?

Ebeltoft. Det er Procurator Faldsmaal.

Vandby. Faldsmaal! jeg har hørt meget tale til haus Berømmelse. Han skal være en meget habil Mand.

Faldsmaal. Jeg takker, gunstige Herre! for Deres gode Tanker.

Ebeltoft. Jeg tænker, gunstige Herre! at Deres Tiener er nede ved Vognen.

Vandby. Hvilken Vogn? — (sagte) Aha! de vil fritte mig ud.

Faldsmaal. Den Vogn, som gunstige Herre kiørte forbi den store Mose i.

Vandby. Det troer jeg ikke.

Faldsmaal. Det maa ret være fornøieligt at kiøre i en Karet med fire Heste for, bare for at fornøie sig.

Vandby. Aa ja, det er fornøieligt nok.

Ebeltoft. Især naar man kan have Selskab i Vognen.

Vandby. Det forstaaer sig. Selskab maa man have.

Faldsmaal. Det er der saamænd Plads til i den Vogn. Der kan magelig sidde fire Personer i den, det kan jeg vide deraf, at salig Majoren lod den gisre til sit eget Brug, og den var netop stor nok til ham,

Vandby. Saa! har den Vogn været Majorens? det har jeg aldrig vidst.

Faldsmaal. Jo mænd har den saa. Den salig Herre kiørte altid i den, for han kunde ikke taale friſk Luft.

Ebeltoft. Men jeg tænker, gunstige Herre! at man i saadant deiligt Veir ikke skulle pakke sig ind i en luft Vogn, saa kan man jo slet ikke see de deilige grønne Agre og Skoven og Udsigterne.

Vandby. Det giver jeg Dem fuldkommen Ret i.

Faldsmaal. Og saa kan man ikke heller see, hvem der kommer forbi.

Vandby. Nei, det er rigtig nok.

Ebeltoft. Og saa kan der heller ingen see, hvem der sidder i Vognen.

Faldsmaal. Det er vel ikke heller altid, man maa see det.

Vandby. Naar man er meget nysgierrig, saa er det slemt nok.

Ebeltoft. Det er dog saa naturligt, at man gierne vil see, hvem, hvad for Folk der passerer forbi.

Vandby. Det finder jeg ganske naturligt.

Faldsmaal. Det er dog saa underligt, naar man ikke maa vide det.

Vandby. Mistænkeligt er det rigtig nok.

Ebeltoft. Jeg vilde i det mindste aldrig saaledes luske frem, og jeg er vis paa, De vilde ikke heller, Hr. Vandby.

Vandby. Fy, hvem vil det?

Faldsmaal. Man seer det dog undertiden.

Vandby. Det kan jeg aldrig troe.

Ebeltoft. Jo, det er dog sandt. Herren har formodentlig været ude at kiøre i Dag. Saae De da ikke en Karet komme farende, alt hvad Tøiet kunde holde, neden for Gaarden?

Vandby. Nei! jeg saae ingen.

Faldsmaal. Det er besynderligt. Gunstige Herre var dog ude paa samme Tid.

Vandby. Paa hvilken Tid?

Faldsmaal. For et Par Timer siden.

Vandby. Ja, det var jeg ogsaa.

Æbeltoft. Man sagde: der sad et Fruentimmer i Vognen.

Vandby. Et Fruentimmer?

Æbeltoft. Ja, og man fortæller, hun raabte og skreeg.

Vandby. Stakkels Pige!

Faldsmaal. Det er dog forskrækkeligt, hvad Folk kan falde paa; man sagde, De var med i Vognen.

Vandby. Hvem? jeg! jeg var jo oppe paa Gaarden.

Æbeltoft. Det sagde jeg ogsaa; men saa siger man, De har i Dag laant en Karet af Verten.

Vandby. Jeg har jo selv min egen Karet.

Falds-

Faldsmaal. Det var Vertens Karet, som han kiøbte efter den tykke Major, vi meente, og som vi troede, Herren havde kiørt i.

Vandby. Det var min egen Karet, jeg meente, og som jeg ikke har kiørt i.

Æbeltoft. Har Herren da ikke kiørt i Vertens Vogn?

Vandby. Jeg har jo selv en Vogn, siger jeg; hvorfor skulde jeg da laane Vogn, af Verten?

Faldsmaal. Har gunstige Herre da ikke heller kiørt i sin egen Vogn?

Vandby. De siger jo, Verten har laant mig sin Vogn. Hvorfor skulde jeg laane en andens Vogn, for at kiøre i min egen?

Æbeltoft. Ja det er sandt nok, gunstige Herre! det har heller ingen Rimelighed. (sagte til Faldsmaal.) Jeg seer nok, vi kommer ingen Vei med ham, naar vi ere to. See Du til at pompe ham ud. Jeg gaaer op paa Gaarden, for at faae at vide, hvorledes det staaer til. (Gaaer ud paa høire Side.)

Siette Optrin.

Vandby. Faldsmaal.

Vandby. Min kiere Mand! jo længere jeg seer paa hans Ansigt, desmere synes mig, jeg skulde kiende ham.

Faldsmaal. Deres Hukommelse er meget gunstig.

Vandby. Siig mig engang: Har han ikke været en Smule Birkeskriver i Nærheden af min Faders Gods?

Faldsmaal. Jo, gunstige Herre! jeg kan ikke nægte det.

Vandby. Kan ikke nægte det? Vilde han maaskee kunne nægte det?

Faldsmaal. Bevar os vel, gunstige Herre! naar man handler ærligt og vel, kan man være alting bekiendt.

Vandby. Sandt var det, men jeg vil tage Bladet fra Munden. Det kommer mig for, som han har nogle slette Streger for med denne Æbeltoft mod Landsvig. Det er nødvendigt, at vi lære at kiende hinanden noget nøiere.

nøiere. Om jeg ikke tager Feil, blev han jo affat for nogle Kieltringſtreger, ikke?

Faldsmaal. Kieltringſtreger! Gid jeg havde Vidner paa Deres Mund!

Vandby. Tak han Gud, han ingen har; thi ſaa blev jeg nødt til at ſkaffe Vidner om ham. Det ſkulde ſlaae mig meget Feil, om min Fader ſelv ikke kunde være et af Vidnerne. Jeg kan endnu, ſom i en Drøm, erindre en forbandet Hiſtorie med en Skipperenke. Formodentlig erindrer han den bedre end jeg.

Faldsmaal. Jeg mærker, gunſtige Herre! at jeg er Dem nøiere bekiendt end jeg ønſkede. Jeg beder Dem indſtændig, røb mig ikke for min Kones og mine Børns Skyld.

Vandby. Jeg har ikke i Sinde at ſtyrte ham i nogen Ulykke, men jeg vilde kun erindre ham om at tage ſig i Agt, ſiden han eengang er kommen ſaa galt afſted. Jeg ſynes, det kunde giort ham, om ikke ærligere, ſaa dog klogere.

Faldsmaal. Gunſtige Herre! jeg har været, og er i Sandhed meget ulykkelig.

Vandby.

Vandby. Det siger man altid, naar vore Handlinger ikke falde vel ud, enten de ere gode eller slette.

Faldsmaal. Nei, gunstige Herre! det er ikke over det slette Udfald af mine slette Handlinger, jeg beklager mig, men over det ulykkelige Udfald af mine ikke slette. Jeg tiente for Skriverkarl, og ingen havde den Tid det mindste at sige paa min Opførsel. Saa kom jeg for Skade med en ung smuk Pige, og endskiøndt jeg ikke var bunden til hende ved noget Ægteskabsløfte, holdt jeg det dog for min Pligt at redde hende fra Beskæmmelse, især da vi elskede hinanden saa inderlig; strax derpaa mærkede vi, at jeg havde reddet hende fra Beskæmmelse, og mig fra Anger, ved at styrte os begge i den yderste Armod. Jeg blev vel Birkeskriver, men De veed vel selv, at Jura kan ingen ærlig Mand leve af i de smaa Embeder paa Landet. Vi fik mange Børn, og den Nødvendighed at skaffe dem Føde og Klæde bragte mig til et og andet, som jeg selv virkelig afskyede.

Vandby.

Vandby. Jeg tilstaaer, Deres Skiebne virkelig fortiener Medlidenhed; men De maa og tilstaae mig, at De ikke forbedrer den ved at fremture i den Handlemaade, som allerede eengang har styrtet Dem i Ulykke.

Faldsmaal. Det tilstaaer jeg, men jeg undgaaer dog at omkomme med Kone og Børn. Hvad skulde jeg gribe til? Jeg mistede mit lille Embede, og kom derved ud af alting; alle Mennesker forsede sig for mig, som for en Landeplage; jeg drog herhid, og gav mig til at være Procurator; jeg kan ikke nægte, jeg blev det i Ordets sletteste Bemærkelse. Her kom jeg i Kast med denne Forvalter Æbeltoft, der er det fordømteste Afskum, Helvede har udspyet — Han bruger mig til sine Skielmstykker, og bedrager mig selv med, naar han kan komme til.

Vandby. De har vist truffet overmaade ulykkeligt; men sig mig nu, siden vi dog tale aabenhiertet. Hvad er det, De har for med Æbeltoft mod min Ven Landsvig?

Faldsmaal. Forvalteren har sagt, at Hr. Visberg vil have ham stevnet for at have stiaalet en kostbar Guldbaase fra ham.

Vandby. Men det er jo Løgn.

Faldsmaal. Det er jeg overbeviist om; thi endskiønt Hr. Landsvig ikke er rig, har jeg dog alt for høie Tanker om ham til at tiltroe ham sligt; jeg sagde det ogsaa til Æbeltoft, men han svarede, at der var uforkastelige Vidner derpaa.

Syvende Optrin.

Landsvig. Vandby. Faldsmaal.

Landsvig. Er Du der Vandby? Jeg har søgt saa meget efter Dig.

Vandby. Jeg stod just i en meget vigtig Samtale med denne gode Mand, som jeg ikke vilde afbryde. Endeel deraf kunde have interesseret Dig. Men jeg tænker, han er saa god at fortælle Dig det selv. Vil De giøre min Ven og mig den Fornøielse at spise med os i Aften?

Falds-

Faldsmaal. Jeg takker underdanigst.

Vandby. Vil De da have den Godhed at sige Verten, at han skal belave sig paa Aftensmad til tre Personer.

Faldsmaal. Det skal jeg. (til Vandby, i det han gaaer.) Gunstige Herre! jeg beder endnu eengang, røb mig ikke.

Vandby. Jeg forsikrer, jeg skal ikke røbe Dem. (Faldsmaal gaaer ind af Døren i Midten.)

Ottende Optrin.

Vandby. Landsvig.

Landsvig. Beder Du den Skurk til at spise med os?

Vandby. Jeg troer, han kan blive os en nyttig Mand. Du veed jo, at Visberg vil lade Dig stævne for Daasen?

Landsvig. Ja, det veed jeg; det er noget kiønt.

Vandby. Faldsmaal har Sagen imod Dig, og der er Vidner paa.

Landsvig. De fordømte Kieltringer!

Vandby. Det er ganske rigtig, men dermed er Sagen ikke klar. Naar Vidnerne gisre deres Eed, enten den er falsk, eller ikke, saa seer jeg virkelig ikke, hvorledes Du kan redde Dig. Men jeg har giort en Opdagelse. Faldsmaal selv troer, at Historien er opspunden af Æbeltoft, og jeg tænker, det kommer kun an paa at overbyde, saa er Faldsmaal paa Dit Partie, og det er uden Tvivl en Mand, der gierne kan tiene to Herrer. Desuden er han Lomme-Procurator, og det Slags Folk feier gierne endog deres Salighed ud, naar nogen er saa gal at ville kisbe den.

Landsvig. Jeg maa tilstaae Dig reent ud min Ven! at den megen List i en Sag, hvori jeg har aabenbare Ret, er mig slet ikke behagelig. Men jeg begriber og, at der ingen anden Redning er for at udvikle mig af disse Helvedes Snarer, og troe mig Carl, jeg erkiender Dit Venskab. Selv kan jeg intet foretage mig.

Vandby. Det kan Du ikke, og det skal Du ikke. Lad mig kun raade. Det værste

er

er at komme efter Kieden af Hiſtorien; dette er altid vanſkeligt, thi Italienerne ſige, at man, for at kiende en Skielm, maa ſelv være halvanden Skielm. At hele Løgnen kommer fra Æbeltoft, og er ſmedet af ham, for at tilſnige ſig ſelv Vilhelmine, kan en Blind ſee. — Men Daaſen er dog borte, ingen har ſeet, hvem der har taget den, og dog har en giort det. At det ikke er Dig, kan man ikke vel overbeviſe Visberg om, før man kan beviſe, hvem det er; og hvor er Daaſen, hvo har taget den? Falſke Vidner kunne vi ikke bruge, og ſande have vi ikke.

Landsvig. Dette hielper Faldsmaal os maaſkee ud af. Han har juſt de Egenſkaber, det italienſke Ordſprog fordrer, og det kan ikke nytte at begynde nogen Plan, før vi har ham paa vor Side. Apropos, hvor blev Qvinden af?

Vandby. Hun er i god Behold ude i den ſtore Moſe; men ſee, der har vi vores Juriſt.

Niende Optrin.

Landsvig. Vandby. Faldsmaal.

Faldsmaal. Det er beſtilt, gunſtige Herre! Men jeg frygter, jeg kommer til Ulei-lighed.

Vandby. Nei aldeles ikke. Vi ønſke os meget mere Deres Selſkab. Det er, ſom De veed, Deres Contrapart.

Landsvig. Jeg forundrer mig overmaade meget, hoorledes De vil lade Dem bruge i ſaadan en lumpen Sag, ſom den imod mig. De tvivler jo dog intet Øieblik paa, at jeg er uſkyldig?

Faldsmaal. Det veed jeg med Overbe-viisning Hr. Landsvig! Men det kan jo være Dem ligegyldig, hvem der har Sagen. Een faaer den dog. Desuden er det jo en Sag, og det er Sager, jeg ſkal leve af med Kone og Børn.

Vandby. Det kommer Dem vel altſaa ud paa et, hvem De tiener, naar De kun faae Deres Betaling?

Falds-

Faldsmaal. Betalingen er Hovedsagen for mig; men jeg ønskede dog helst retfærdige Sager.

Vandby. Meningen af mit Spørgsmaal er, at det vel er Dem ligegyldigt, hvem der betaler Dem, enten min Ven eller Æbeltoft, og at den, der giver mest, har Fortrinet.

Faldsmaal. Det nægter jeg ikke. Det skylder jeg Kone og Børn.

Landsvig. Hvormeget giver Æbeltoft Dem for denne skidne Sag?

Faldsmaal. Jeg tænker at fortiene saa henved tre hundrede Rigsdaler. —

Landsvig. Men jeg giver Dem tre, og tre og tre hundrede Rigsdaler.

Vandby. Hvad synes De derom?

Faldsmaal. Jeg beder Dem troe, gunstige Herre, at jeg selv indseer og føler, hvilken ussel og ydmygende Rolle jeg spiller. Men hvad gior man ikke for Kone og Børns Skyld? Hr. Landsvig! vil De give mig tusende Rigsdaler, saa vil jeg see til at hielpe dem ud af denne Sag?

Landsvig. Der har De min Haand. De skal faae tusende Rigsdaler.

Faldsmaal. Top! jeg skal giøre mit Bedste. Vi maa nu først see til at faae et rigtigt Begreb om Sagen. Ebeltoft har fundet paa Løgnen, for at faae Vilhelmine. Daasen er borte. Dette er afgiort. Hvad har nu vi at giøre. Pro primo skal vi bevise for Hr. Visberg, at ikke De, men en anden, har taget Daasen. Pro Secundo skal vi bevise, hvem denne anden er. Pro Tertio skaffe Daasen igien. Jeg troer, jeg tør paatage mig at bringe disse tre Poster i Rigtighed.

Vandby. Det vil blive et Mesterstykke; men man studerer ikke heller Jura, for at finde ud af simple Ting.

Faldsmaal. Nu skal Sagen giøres simplere, saa er den lettere at overse.

Vandby. Men det er jo mod Konstens Grundsætninger.

Faldsmaal. Enhver Procurator giør altid to Udtog af een og samme Sag. Det ene kort og tydeligt til sit eget Brug, det andet vidt-

vdtløftigt og forvirret, for at forplumre Mod-parten og Dommeren. Af nærværende Sag vil jeg nu giøre Udtog til mit eget Brug. Den første og anden Punkt falder sammen; thi naar jeg først kan bevise, hvem der har stiaalet Daasen, behøver jeg ikke at bevise, at Hr. Landsvig ikke har taget den. Jeg bilder mig ind, Jomfrue Ebeltoft selv er Tyven.

Landsvig. Det er umueligt. Hun stieler vel ikke fra den, hun skal giftes med.

Faldsmaal. Men det er først afgiort for kort siden, og hun kan have stiaalet den længe før. Nu veed jeg, hun pleiede at giemme sine Tyvekoster her i Huset hos Tapper, for at have dem i Sikkerhed. Han har rimeligviis ogsaa Daasen, eller i det mindste har havt den i Forvaring.

Vandby. Det er jo blotte Formodninger!

Faldsmaal. Jeg beder om Forladelse. Det er mere. Naar jeg befinder mig, kan jeg endnu samle adskillige Omstændigheder, som bestyrker mig i min Mening. Men det skal vi

ſtrax komme ud af. Vil en af de gode Herrer have den Godhed at levere mig ti Rigsdaler.

Landsvig. Meget gierne. Her er ti Rigsdaler.

Faldsmaal. Vil De nu behage at gaae lidt tilſide.

Vandby. Vi vil gaae op paa mit Værelſe ſaa længe.

(Vandby og Landsvig gaae ind af Døren paa venſtre Haand.)

Tiende Optrin.

Faldsmaal. Tapper.

Faldsmaal. (Gaaer til Døren i Midten.) Hr. Vert! vær ſaa god at komme ud et Øieblik.

(Tapper kommer.)

(med en barſk Tone) Hr. Vert! der er de 10 Rdlr., jeg ſkylder Jer; giv mig mit Beviis tilbage.

Tapper. Kiere Hr. Procurator! det haſter ſaa Skam ikke.

Faldsmaal. I har faaet Jeres 10 Rdlr., giv mig ſtrax mit Beviis.

(Tapper leverer ham Beviſet.)

Tap-

Tapper. Kiere Hr. Procurator! det havde saa Skam ingen Hast.

Faldsmaal. Jeg vil ikke have mere med Jer at bestille, I slette Karl!

Tapper. Hvad er der paa Færde, kiere Hr. Procurator?

Faldsmaal. Fy, I maa skamme Jer; jeg havde bedre Tanker om Jer; Jeg troede, I var en ærlig og skikkelig Mand; men nu mærker jeg, I er en Spitsbub.

Tapper. Betænk, hvad det er De siger, kiere Hr. Procurator!

Faldsmaal. Hvad behøves der Betænkning om, hvad man siger til saadant et Menneske. En snavs Karl, som inden fiorten Dage hænger i en Galge, eller gaaer med et Brændemærke i Panden, og triller en Skubkarre.

Tapper. Hvad, hvad er det, De siger, kiere Hr. Procurator?

Faldsmaal. En Karl, som først skal pidskes, hudflettes, kagstryges en halv Snees gange af Bøddelen.

Tap-

Tapper. Kiere Hr. Procurator!

Faldsmaal. Hvis Gods skal confisqveres, sælges, og bruges til at kiøbe gamle Heste for, til at skyde Ulve og Ræve i.

Tapper. Kiere Hr. Procurator!

Faldsmaal. Hvis Kone og Børn og Tieneste-folk skal arbeide i Tugthuset i ti Aar, og saa sendes til Vestindien som Slaver.

Tapper. Kiere Hr. Procurator; hvad har jeg giort?

Faldsmaal. Hvis Huus og Gaard skal opbrændes, og Asken nedgraves i en Galgebakke.

Tapper. Kiere Hr. Procurator! hvad har jeg giort?

Faldsmaal. En Karl, som efter Loven ikke engang maa beredes til Døden af en Præst, men skal lade sig usie med en Degn.

Tapper. O jeg ulykkelige Mand! kiere Hr. Procurator! for Guds Skyld sig mig, hvad har jeg giort? hvad har jeg giort?

Faldsmaal. Hvad I har giort? Hvad I har giort? Den største, skammeligste, forteste,

teſte, forfærdeligſte, lumpneſte, afſkyeligſte, nederdrægtigſte, ſkiendigſte, græſſeligſte, forſkrækkeligſte, gyſeligſte, rædſomſte, grueligſte Misgierning, der endnu har været, og bliver begaaet paa denne, og alle de øvrige Planeter.

Tapper (grædefærdig.) Men hvad er det? — Hvad er det?

Faldsmaal. Havde det endda været Mordbrand, Røverie og Drab, eller Fadermord.

Tapper. Men hvad er det? — Hvad er det?

Faldsmaal. Er I da saa forladt af alle gode og onde Væsener, at ikke een eneſte holdt Jeres Haand tilbage, da I formaſtede Jer til at udrække den, for at begaae denne uhørte Misgierning?

Tapper. O, jeg ulykkelige Mand! hvad har jeg giort? hvad har jeg giort? —

Faldsmaal. I er Tyvshæler; Millioner gange værre end Tyven ſelv. I hæler med een, der ſtieler betroet Gods fra ſin Hosbond.

Tap-

Tapper. Kiere Hr. Procurator; det har jeg saa Skam aldrig giort; vær dog ikke saa vreed.

Faldsmaal. I hæler en Guldbaase med en hellig Apostels dyrebare Billede i; og den er stiaalet af Jomfrue Æbeltoft fra Hr. Visberg.

Tapper. Den har jeg saa Skam ikke, kiere Hr. Procurator!

Faldsmaal. Har I den ikke? Har I da Lyst til Pinebænken?

Tapper. Har De Vidner? Har De Beviis, kiere Hr. Procurator?

Faldsmaal. Hvad Vidner? Hvad Beviis? Har I ikke læst det nye Rescript, som siger, at enhver, der sigter nogen for Tyv, har Lov til at giennemsøge alle hans Giemmer; det har jeg nu i Sinde; sye mig Jeres Nøgler.

Tapper. Kiere Hr. Procurator! lad os snakke sammen med det Gode; kan en lille hundrede Rigsdalers Seddel ikke gisre det af?

Falds-

Faldsmaal. Ikke hundrede tusende hundrede Rigsdalers Sedler. Nøglerne hid.

Tapper. Kiere Hr. Procurator! vil De ikke røbe mig.

Faldsmaal. Røbe Jer, snavs Karl! Daasen hid, saa vil jeg betænke mig.

Tapper. Kiere Hr. Procurator! jeg beder, De ikke vil røbe mig. Vil De love mig det, saa skal De saa Skam faae Daasen.

Faldsmaal. Ingen Vilkaar; Daasen hid, eller Nøglerne!

Tapper. Kiere Hr. Procurator! kan et hundrede Rigsdaler ikke formaae Dem til at tie, naar De faaer Daasen.

Faldsmaal. Bring begge Dele hid, saa vil jeg see, hvad jeg kan forsvare for min Samvittighed.

Tapper (gaaer ud.)

Faldsmaal (alene.) Han bider paa! Bravo! Hr. Procurator! Bravo!

Tapper (kommer ind igien.) Kiere Hr. Procurator! her er Daasen, og hundrede Rigsdaler; kan jeg nu forlade mig paa, De vil tie?

Falds-

Faldsmaal. Ja, ja, for den gang vil jeg tie; men sig mig engang, hvorledes har Jomfrue Æbeltoft faaet fat paa den Guld-daase?

Tapper. Forvalteren har ladet giøre en falsk Nøgle hos Smeden efter et Aftryk i Vox.

Faldsmaal. Ja det veed jeg allerede; for-lad Jer paa, jeg skal tie; men hold selv reen Mund, det raader jeg Jer.

Tapper. Bevar os vel! kiere Hr. Procu-rator! det forstaaer sig. (gaaer.)

Ellevte Optrin.

Faldsmaal (alene.)

Faldsmaal (gaaer og beseer Daasen.) Hvil-ken prægtig Daase! Den er over fem tusende Rigsdaler værd! — Havde Du saadan en Daa-se, saa var Du hiulpen med Kone og Børn! Hm! beholde den! — Det er sandt: Forsig-tighed er en Datter af Klogskab. (Han gaaer om-kring til alle Dørrene, og seer sig for) Jeg er i Sikkerhed — Tapper tør ikke lukke sin Mund op

op — Men det er jo Bedragerie — Fem tusende Rigsdaler giør Dig lykkelig med Kone og Børn — Men Landsvig! — Det kommer jo ikke an paa at skaffe Daasen igien; man skal kun bevise, han ikke har taget den. — Det lader sig giøre. (Han hører nogen komme, og stikker hurtig Daasen i Lommen.)

Tolvte Optrin.

Faldsmaal. Vandby. Landsvig.

Landsvig. Nu, fik De Daasen?

Faldsmaal. Nei, gunstige Herre! Verten havde den ikke, og har ikke havt den.

Landsvig. Havde han den ikke? Det tænkte jeg nok. Jeg sagde jo, det var kun blotte Formodninger.

Vandby. Men hvor Dievelen er den da?

Faldsmaal (betænker sig.) Jeg troer, jeg skal komme efter det. Der falder mig noget ind.

Landsvig. Formodentlig nye Formodninger. Jeg formoder, de nye ere lige saa gode som de gamle.

I Vand-

Vandby. Lad os dog høre Dem!

Faldsmaal. Hr. Visberg har vist forvaret saa kostbar en Daase vel. Uden falske Nøgler kunde den altsaa ikke faaes. Nu veed jeg, at Smeden hernede engang i Sommer havde en Nøgle i Arbeide for Ebeltoft, efter et Aftryk i Vox. Dette, mener jeg, bringer os paa Spoer.

Landsvig. Kiere Faldsmaal! see til at faae Oplysning herom.

Vandby. Men jeg seer dog ikke egentlig, hvad dette kan hielpe. Smeden har jo ikke Nøglen. Vi kan altsaa ikke faae at vide, hvortil denne Nøgle er.

Faldsmaal. Vil gunstige Herre behage at høre. Da Smeden var noget bange for at befatte sig med dette Arbeide, siden han nok begreb, det var en falsk Nøgle, spurgte han mig til Raads. Jeg torde ikke raade ham fra at giøre den, for ikke at lægge mig ud med Ebeltoft; men jeg raadte ham til at giemme Aftrykket, og efter det kan een, som er huuskiendt, let see, hvad Nøglen er til.

Lands-

Landsvig. Det er sandt. Skaf mig kun Aftrykket, saa vil jeg vise Vilhelmine det. Hun kiender vist sin Faders Nøgle.

Faldsmaal. Ypperligt! Nu gaaer jeg hen til Smeden. Jeg skal strax være her igien.

(Han gaaer ud paa høire Side.)

Trettende Optrin.

Vandby. Landsvig.

Landsvig. Mon vi og kan forlade os paa denne Mand? Disse Lomme-Procuratorer ere ikke at troe. Endog deres Ærlighed er maskeret Gavtyverie.

Vandby. Siden Du betaler ham saa godt, skulde jeg dog troe det. Men jeg har en Sag at bringe i Rigtighed. Det er den med Vertens Karet, som jeg laante, fordi man ikke skulde kiende min egen. Det vil skade vor Sag, om Visberg fatter Mistanke til mig. Jeg maa snakke med Verten, for at komme efter, om han har giort sig Tanker derom, og i dette Fald at bilde ham noget ind.

Landsvig. Imidlertid vil jeg gaae op til Gaarden, for at see Mine, og høre, hvorledes Sagerne staae.

Vandby. Gisr det; naar Falbsmaal kommer med Smeden, skal jeg indfinde mig med Dem.

(Landsvig gaaer ud paa høire Side.)

Fiortende Optrin.

Vandby. Tapper.

Vandby. Hr. Vært! vær saa god at give mig en Flaske Viin! (Tapper kommer ind fra Døren i Midten.) Tiden falder mig lang. Gisr mig den Fornøielse at drikke med.

Tapper. Til underdanigst Opvartning.

Vandby. Dette Vertshuus synes mig at ligge ret bequemt. Han har vel god Næring?

Tapper. Ja, saamænd, gunstige Herre! Gud være Lovet! Hver Mand sit, tænker jeg, og naar man passer det, saa hielper vor Herre saa Skam nok.

Vand-

Vandby. Jeg forestiller mig, det maa være en ubehagelig Forretning at være Giestgiver. Man har med saa mange Folk at bestille; hver har sit Sind, og det er vanskeligt at gjøre alle til Maade.

Tapper. Ja det maa Herren saa Skam nok sige. Jeg mærker, Herren har reist før. Ja det er ikke at beskrive, hvor vanskeligt det er. De Folk, jeg er mest bange for, er saa Skam dem fra Tydskland. De vil nu have alting saa accurat, og lige saa godt, som de har det hiemme hos dem selv. Staaer der ikke Skinke og Koldsteeg og Cognac paa Bordet, saasnart de stige af Vognen, saa gjør de saa Skam en Allarm, som de rev Runde Taarn ned. Men jeg er nu saa vant til det; det bedste er, at jeg kan ikke forstaae, hvad de sige; men jeg kan saa Skam nok mærke, de ere vrede. De Herrer Officerer ere saa Skam ogsaa lidt vanskelige sommetider, men de reise da ikke saa meget. Allermest er jeg saa Skam bange for Kiøbenhavns Folk. Naar der undertiden kommer nogle unge Herrer derfra, saa er der

saa Skam en Forstyrrelse her i Huset, som her var en Auction. — Saa skriver de saadant liderligt Tøi paa Vægge og Vinduer, og ere saa gemene med Pigerne. Det skal nu være saa stort med dem, skal det, og saa er det saa Skam en Ynk at høre bag efter, hvilke store Herrer det var.

Vandby. Ja, Hr. Vært! unge Mennesker ere ikke anderledes.

Tapper. Det maa Herren saa Skam nok sige. Jeg mærker nok, Herren har seet sig om i Verden, og veed, hvordan det gaaer til. Ja, ja, det er unge Mennesker, som Herren siger. Ungdom og Viisdom følges saa Skam ikke alletider ad. Men hver Mand sit, tænker jeg, og saa gaaer det saa Skam nok godt.

Vandby. Det forstaaer sig; Erlighed varer længst.

Tapper. Ja det maa Herren saa Skam nok sige.

Vandby. Det er sandt, jeg glemte at sige Tak for Laan af Kareten. Det er en smuk Karet.

Tapper.

Tapper. Ja, gunſtige Herre! der er ſaa Skam ſaadant deiligt Stukkatur-Arbeide paa den, og alle fire Kiøbenhavns Portvagte er afmalede paa den, ſaa livagtige ſom de ſtaae her i Verden. Det er ſaa Skam en ſtor Mand, der har malet den.

Vandby. Det er det tilviſſe. Jeg troer ikke, den er kommen til Skade; hvis ſaa er, ſkal jeg betale det; hver Mand ſit, tænker jeg ogſaa. Farvel!

Tapper. Det maa Herren ſaa Skam nok ſige. Underdanige Tiener!

Fierde Optog.

Forste Optrin.

(Vertshuset.)

Faldsmaal. Tapper.

Faldsmaal. Er Hr. Vandby ikke hiemme?

Tapper. Han gik nylig ud, kiere Hr. Procurator! men han sagde, han kom snart igien. Han er her saa Skam strax.

Andet Optrin.

Æbeltoft. (kommer farende ind.) De forrige.

Æbeltoft. Død og alle Ulykker! det er jo dievleblendt.

Faldsmaal. Hvad er paa Færde?

Æbeltoft. Har man nogensinde hørt magen.

Tapper. Hvad er det, kiere Hr. Forvalter?

Æbeltoft. Det var rigtig nok hende. Hun er Fanden i Vold.

Faldsmaal. Hvem er Fanden i Vold?

Æbeltoft. Min Søster.

Tapper og Faldsmaal. Deres Søster?

Æbeltoft. Det var rigtig nok hende. Intet Menneske paa Gaarden veed, hvor hun er; ingen har seet hende; hun er ingensteds at finde.

Tapper. Men hvor er hun da, kiere Hr. Forvalter! hvor kan hun være? Et Sted maa hun saa Skam dog være. Ak den stakkels ulykkelige Jomfrue! hun er saa Skam ført bort af Røvere, som har plyndret hende, og slaaet hende ihiel.

Faldsmaal. Røvere har det ikke været. Vilde de slaae hende ihiel, kunde de jo have knækket Halsen paa hende strax. Hvorfor skulde de da føre hende bort; jeg vil hellere troe, at hun er bleven bortført af en hemmelig Elsker, der lader sig vie til hende af en falsk Præst. Saadant noget seer man hver Dag.

Æbeltoft. Naar jeg taler alvorligt, for en Feils Skyld, kan Du ogsaa.

Faldsmaal. Jeg taler jo Alvor. Skiøndt jeg ikke vilde løbe bort med hende, kan der vel være dem, der vil. Smagen er saa forskiellig, min Broer.

Æbeltoft. Hold Du din Mund, siger jeg. Men hør nu Tapper! siden min Søster nu er borte, maa I levere mig de Sager, I har i Forvaring for hende, for en Feils Skyld. —

Tapper. Kiere Hr. Forvalter! mener nok D. —

Æbeltoft. (rykker i ham.) Sagerne, mener jeg, som I har i Forvaring.

Tapper. (forvirret.) Hvilke Sager, kiere Hr. Forvalter?

Æbeltoft. De Sager, siger jeg, som I har i Forvaring.

Tapper. Sagerne, kiere Hr. Forvalter! — ja det er saa Skam Sagen.

Æbeltoft. Kom ind med mig, og leveer mig dem.

Tap-

Tapper. kiere Hr. Forvalter — det er saa Skam en egen Sag.

Ebeltoft. Nu gisr som jeg siger. Hvad betænker I Jer paa?

Tapper. Det er saa Skam — ja er det saa, det er sin Sag.

Ebeltoft: Hvad _ nøler I efter? — kom!

Faldsmaal. Det er jo let at begribe. Har han nogen Sager i Forvaring for din Søster, saa er det meget rimeligt, at han ikke vil levere dem til andre end til hende selv. Det er ogsaa klogest. —

Ebeltoft. Hvad er det Du snakker, din Lurendreier?

Tapper. Ja, kiere Hr. Forvalter! det er saa Skam hele Sagen.

Faldsmaal. (sagte). Her er ikke længer Sted for mig at være.

(lister sig ud paa høire Side.)

Tre=

Tredie Optrin.

Ebeltoft. Tapper.

Ebeltoft. Nu, hvad bier Du efter? giv mig Nøglen, saa vil jeg hente Daasen selv; jeg veed, hvor den ligger.

Tapper. De kan saa Skam ikke finde den, kiere Hr. Forvalter!

Ebeltoft. Saa gaae da selv, eller giv Nøglen hid.

Tapper. Jeg giver saa Skam ikke mine Nøgler fra mig, kiere Hr. Forvalter!

Ebeltoft. Vil Du ikke med det gode, saa skal Du med det onde. (han tager fat paa Tapper; de slaaes, men Forvalteren faaer Nøglen. Ebeltoft gaaer ind.)

Tapper. Jeg arme Mand! (render omkring) den forbandede Faldsmaal. Jeg arme ulykkelige Mand. Jeg vil saa Skam hænge mig — jeg vil hænge mig. Jeg ulykkelige Mand. — Den forbandede Procurator. Jeg vil saa Skam hænge mig; jeg ulykkelige Mand.

Ebeltoft. (kommer tilbage). Hvad Fanden er det? Daasen er der jo ikke; hvor er den?

Tap-

Tapper. Jeg fagde saa Skam nok, at De ikke kunde finde den.

Ebeltoft. (tager Tapper i Struben) Gavtyv! sig mig paa Øieblikket, hvor Daasen er, eller jeg klemmer Dig Sielen ud giennem Halsen. —

Tapper. Af kiere Hr. Forvalter! qvæl mig ikke; jeg skal saa Skam bekiende, hvor den er.

Ebeltoft. Hvor er den, Spitsbub?

Tapper. Faldsmaal har faaet den.

Ebeltoft. Har Faldsmaal faaet den? Skurk!

Tapper. Ja, han truede mig med Galgen, om jeg ikke udleverede den.

Ebeltoft. (ruffer ham.)

Tapper. Au, au; han truede mig med, at jeg skulde beredes til Døden af en Degn.

Ebeltoft. Din Kieltring! (prygler ham.)

Tapper. Hielp! hielp! hielp!

Fierde Optrin.

Vandby. De Forrige.

Vandby. (Kommer ind fra venstre Side.) Hvad er det for en Allarm?

Tapper. Af kiere Hr. Vandby, hielp, hielp, den kiere Hr. Forvalter vil saa Skam tage Livet af mig.

Vandby. Hvad klamres I om?

Tapper. Det skal jeg saa Skam sige Dem, kiere Hr. Vandby.

Ebeltoft. Hold Du din Mund, og gaae din Vei. — Det behøve vi ikke at giøre Dem Regnskab for.

(Tapper gaaer ind af den midterste Dør.)

Vandby. Det behøver I ikke heller, impertinente Knægt! men jeg svær Jer til, om I mukker et eneste Ord, skal jeg valke Jer saaledes, at I skal læse til Bords af Angest. Forstaaer I mig? Herud Din Bondeplager!

(Ebeltoft gaaer ud paa den høire Side.)

Femte Optrin.

Vandby. Siden Faldsmaal.

Vandby. Hvad mon den Allarm var om! Hvor mon nu min Procurator er henne? Han sidder vel over nogle gamle Forordninger, og ruger nye Finter ud; men jeg synes, jeg hører nogen. (Gaaer hen til Døren paa venstre Side, og trækker Faldsmaal ind.) Kom kun ind, hvad staae De og lurer efter?

Faldsmaal. Jeg lurede ikke; jeg vilde just gaae ind, for at tale med Dem. Jeg søgte Dem paa Deres Værelse.

Vandby. Der var jeg ogsaa, men der blev et forskrækkelig Klammerie hernede, hvorpaa jeg gik ned, for at see, hvad det var.

Faldsmaal. Var her Klammerie?

Vandby. Ebeltoft pryglede Værten.

Faldsmaal. Hm! kunde De ikke komme efter, hvad de klamredes om?

Vandby. Nei aldeles ikke. Jeg giorde vel Ende derpaa, men det lod, som Ebeltoft

havde

havde Lyst til at begynde forfra. — Nu, var De hos Smeden?

Faldsmaal. Ja jeg var — han har rigtig nok Vox-Aftrykket af Nøglen, og vil komme her strax med det; men gunstige Herre! maa jeg spørge Dem om noget: Æbeltoft holdt før et forfærdeligt Huus. Han sagde, hans Søster var bortført. Det forstaaer jeg ikke.

Vandby. Det er billigt, at De veed det. Jeg har ladet hende bortføre, deels for at hindre Partiet med Visberg, deels og for at faae hende af Veien, da hun dog var egentlig den, der meest var Landsvig og Vilhelmine imod.

Faldsmaal. Det er saa ypperligt, gunstige Herre! at jeg selv ikke kunde udtænke noget bedre, og det er dog meget sagt.

Vandby. Virkelig! Det var altsaa engang en god Intrigue uden en Juristes Hielp. Men jeg maa og tilstaae, det er egentlig intet Skielmstykke. Nu da, gaae De nok engang hen til Smeden, og bring ham saa op paa mit Værelse. Nu gaaer jeg derop.

Falds-

Faldsmaal. Det skal jeg, gunstige Herre!

Ebeltoft. (stikker Hovedet ind af Døren paa høire Haand.) Hør Faldsmaal, jeg vil tale et Par Ord med Dig. Kom ud lidt!

Vandby. Nei, nei, gjør Dem ingen Ulejlighed; jeg vilde just gaae.

(Vandby gaaer ud paa venstre Side.)

Siette Optrin.

Faldsmaal. Ebeltoft.

Ebeltoft. Hør Faldsmaal! hvordan hænger det sammen? Tapper siger, Du har faaet en Guldbaase af ham. Men det var ikke den rette.

Faldsmaal. Hvilken Guldbaase var ikke den rette?

Ebeltoft. Den Tapper flyede Dig.

Faldsmaal. Flyede Tapper mig en uret Guldbaase?

Ebeltoft. Ja! det var en, min Søster havde havt længe før hun kom til Visbergs,

og som Tapper skulde sælge, da den var saa gammeldags, for en Feils Skyld. Giv mig den nu igien!

Faldsmaal. Hvilken Daase vil Du have igien?

Ebeltoft. Den urette Daase, Tapper leverede Dig.

Faldsmaal. Tapper har ingen uret Daase leveret mig.

Ebeltoft. Kald Daasen den rette eller den urette, for en Feils Skyld, ligesom Du vil, men lad mig faae een af Delene.

Faldsmaal. Skal jeg svare baade til den rette og til den urette?

Ebeltoft. Du siger jo, søde Broer! at Tapper har ikke leveret Dig den urette Daase; lad mig da faae den, Du kalder den rette.

Faldsmaal. Tør Du beskylde mig for, at jeg har den rette?

Ebeltoft. Din Dummerhoved, Din Skurk!

Faldsmaal. (truer ham.) Vil Du være artig!

Ebel-

Æbeltoft. Men søde Broer! Du forstaaer mig ikke. Tapper har leveret Dig en Guld-daase; den er det, jeg vilde have igien, for en Feils Skyld?

Faldsmaal. Saae Du, han leverede mig en Gulddaase?

Æbeltoft. Nei! men han sagde det nye-lig til mig.

Faldsmaal. Det er Løgn og Sladder og Bagtalelse. Jeg vil have det mortificeret; jeg vil have Satisfaction. Han skal bøde sine tre Mark.

Æbeltoft. Fanden komme efter Dig. Du er klogere end jeg tænkte. Jeg mærker nok, det bliver mig, som maa give efter, for en Feils Skyld, Hør nu, min søde Broer! lad os tale sammen, som gode ærlige Venner. Daasen har Du, det er der ingen Tvivl om; det skal ikke heller komme derpaa an. Behold den. Jeg har rigtig nok skaffet den tilside, for at faae den Sag anlagt mod Landsvig. Det er mig ikke saa stort om den at giøre; men tie endelig derved, til jeg har haft Bryllup med

Vilhelmine, for en Feils Skyld. Gisr mig den Tieneste, min søde Broer! vil Du?

Faldsmaal. Jeg har intet at tie med; jeg har ingen Daase. Du maa skamme Dig; det er altsaa Dig, der har stiaalet Daasen. Fy for en evig Ulykke!

Ebeltoft. Trodser Du, Slyngel! Vil Du gisre Nar af mig?

Faldsmaal. Stille, eller saa sandt Du er en Tyveknegt, skal jeg ikke rsre Sielen om i Kroppen paa Dig, som Flsde i Caffe, for en Feils Skyld. Du kiender min Næve.

Ebeltoft. Ja bie kun; jeg skal nok finde Dig. (gaaer.)

Syvende Optrin.

Faldsmaal. Vandby.

Vandby. Min Utaalmodighed efter at redde min Ven lader mig hverken have Rist eller Roe. — Er De her endnu, Hr. Procurator! Hvor bliver Smeden af?

Falds-

Faldsmaal. Jeg kunde ikke komme til ham.

Vandby. Ikke det, hvorfor?

Faldsmaal. Ebeltoft opholdt mig.

Vandby. Hvad vilde den Kieltring Dem?

Faldsmaal. Ah, han stod og vævede mig en heel Hoben for om hans Søster, og om Hr. Visberg, som er saa bedrøvet.

Vandby. Det har han Aarsag til, stakkels Mand! men Smeden bier saa længe; gaae ud og see, om han ikke kommer; jeg vil blive her.

(Faldsmaal gaaer ud paa høire Side.)

Ottende Optrin.

Vandby. Jomfrue Ebeltoft.

Vandby. (gaaer omkring og søiter.) Jeg maa have Die med denne Procurator. Om man havde hundrede Øine, kan man behøve dem med det Slags Folk — og endda bliver man narret. — Tys! der kommer nogen. (Jfr. Ebeltoft kommer ind.) Skal jeg troe mine Øine; er

det ikke hende ſkinbarlig? Jo, for tuſende Ulyk-ker! Er hun ikke der? Hvad giør jeg nu? Jeg faaer at begynde, hvor jeg ſlap i min Rolle.

Jfr. Ebeltoft. Ak! jeg kan ikke mere.

Vandby. Allerſødeſte Gudinde! Skal jeg da til Trods for en fiendſk Skiebne dog endnu eengang trykke Dig til min trofaſte Barm! Har dit Hierte ikke længſelfuldt ventet dette kielne Øieblik? Nu ſkal intet mere ad-ſkille os.

Jfr. Ebeltoft. Afſkyelige Uhyre! bliver Du endnu ved?

Vandby. Ja, jeg bliver ved. Aldrig vil min Kierlighed holde op at forfølge Dem. O! hvor har jeg forbandet den Skiebne, ſom ad-ſkilte to ſaa elſkende Hierter. Men nu er Skilsmiſſen forbi; den var tung. O! dette Øieblik belønner et heelt Seculums Qvaler.

Jfr. Ebeltoft (raaber høit.) Afſtum, Nar, lad mig være! Gaae Deres Vei; lad mig være, ſiger jeg. Lad mig være!

Niende Optrin.

Tapper. Vandby. Jfr. Æbeltoft.

Tapper. Gud bevar os! Hvad er der paa Færde? Jomfrue! er det Dem? Jeg kiendte Dem saa Skam ikke. Siig mig søde Jomfrue! er det Dem? Hvorledes kommer De her? Bevar os, hvorledes De seer ud!

Jfr. Æbeltoft. Det kan jeg takke det forbandede Menneske for.

Vandby. Mig, De raser. Jeg har jo aldrig seet Dem før. Jeg veed jo ikke engang Deres Navn. (til Tapper.) Min kiere Mand! siig mig, hvem er dette Fruentimmer?

Tapper. Jh! det er saa Skam Jomfrue Æbeltoft. Ja saa Skam er det saa, kiere Hr. Vandby! Det er hende, der var bleven borte for Hr. Visberg.

Vandby. Jeg har hørt Deres Uheld, kiere Jomfrue! og jeg har meget beklaget Dem. Anledningen dertil har vist været smigrende, men dog glæder det mig, at een eeneste ikke er

bleven lykkelig paa en heel Egns Bekostning. De er almindelig elsket.

Jfr. Ebeltoft. Dit nedrige Aftkum! Din Pesthuus-Deserteur! vil Du endnu gisre Nar af mig?

Vandby. (sagte til Jfr. Ebeltoft.) Jeg beder Dem: røb Dem ikke; lad ikke denne Mand mærke vores Forstaaelse.

Tapper. Hvorfor er De saa vreed paa Hr. Vandby; det er saa Skam en meget skikkelig Mand.

Jfr. Ebeltoft. Det er jo ham, det nedrige Aftkum, der har ført mig bort, og ladet mig slænge ud i Ellemosen.

Vandby. Betænk Dem Jomfrue! jeg har jo aldrig seet Dem før; De hørte jo, jeg maatte spørge Verten om Deres Navn. Ja, havde jeg kiendt Dem, saa vil jeg ikke nægte, at jeg jo ligesaavel som enhver anden kunde have giort mig skyldig i en Forbrydelse, som er omringet af saa mange Tillokkelser.

Jfr. Ebeltoft. Det er ham og ingen anden, som med fire Soldater slæbte mig udgiennem

nem Vinduet, satte mig i en Karet, og kiørte ud i Ellemosen med mig.

Vandby. (til Tapper.) Denne forunderlige Hændelse har forvirret hende, hun tager mig for en anden. Bær Omsorg for at bringe hende tilrette igien. (sagte) Gid jeg havde fat paa min Smed; denne Elster-Rolle begynder stærk at kiede mig. (sagte til Jomfruen) Min søde Gudinde! er der da ikke mindste Haab for mig?

(Jomfrue Ebeltoft løber efter ham, for at slaae ham.)

(Han gaaer ud til venstre Side).

Tiende Optrin.

Tapper. Jomfrue Ebeltoft.

Jfr. Ebeltoft. Det er ham og ingen anden, det siger jeg nok engang, og nu er han saa uforskammet at nægte det lige i mine Øine; men jeg skal hevne mig.

Tapper. Men jeg begriber saa Skam ikke, hvorfor han skulde føre Dem bort.

Jfr. Ebeltoft. Men jeg begriber det desbedre.

Tapper. Men hvordan gik det da til kiere Jomfrue?

Jfr. Ebeltoft. Det har jeg jo sagt eengang.

Tapper. Hvorledes kom De i Land af Ellemosen?

Jfr. Ebeltoft. Jh, da jeg havde gaaet der tre fire Timer, hørde jeg en Flok Køer, hvoraf nogle havde Klokker paa. De gik i Land, og i Selskab med dem kom jeg til Byen. Men jeg vil gaae ind til Jeres Kone, for at faae mine Klæder i Orden. (Hun gaaer ind af den midterste Dør).

Ellevte Optrin.

Tapper. Ebeltoft. Lars.

Ebeltoft. Og Du saae ikke det allermindste til hende, Lars!

Lars. Nei min Troe gjorde jeg ikke; jeg har løbet hele Sognet rundt, og søgt saa nøie, at der ikke er en Kat, jeg jo har seet; men Jomfruen saae jeg ikke.

Ebeltoft. Kunde Du ikke faae det allerringeste at vide om Kareten?

Tap-

Tapper. Kiere Hr. Forvalter! jeg kan saa Skam. —

Ebeltoft. Hold J Jer Mund! der er ingen, der taler til Jer — Vidste ingen noget om Kareten?

Lars. Nei ikke et Menneske, undtagen Jeppe Væver og Ole Nattergal oppe i Byen.

Ebeltoft. Havde ellers ingen hørt Raaben og Skrigen?

Tapper. Kiere Hr. Forvalter! Deres kiere Jomfrue —

Ebeltoft. Vil J holde Jer Kieft? hvem snakker til Jer?

Lars. Nei Hr. Forvalter! ingen har hørt det mindste. (gaaer)

Tolvte Optrin.

Jochum. Tapper. Ebeltoft.

Jochum (til Verten, som staaer nær ved Døren) Jo, det er en kiøn Kattejagt; alle Gaardens Folk ere ude for at finde Mammesellen. Der er hverken Mennesker eller Heste hiemme. — Om det saa er Grethe, saa er hun paa Ryg-

gen

gen af Melkhesten, og skiønt den slog hende af to gange i Gaarden, maatte hun endda afsted. De finder hende aldrig. Fanden har hende, og han passer nok paa at beholde hende. Jeg har endelig ikke søgt saa stærk; jeg gik ind i Møllen; og fik noget at leve af; det var nok saa sundt. Møllerens Finkel fandt jeg; vel var den forbandet svedent; men det var alle Dage bedre end om jeg havde fundet Kiselinken.

Æbeltoft. Hvad er det, Din Æsel staaer og væver sammen?

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Jeg sagde, at jeg nu har søgt saa meget, at jeg er ganske forpustet, og at det giorde mig saa ondt, at jeg ikke kunde finde Deres rare Søster, som er løbet bort.

Æbeltoft. Er hun løbet bort? Slyngel!

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Løbet bort eller kiørt bort, men hun fortryder det, og kommer snart igien.

Tapper. Kiære Hr. Forvalter! jeg kan saa Skam sige —

Æbel-

Æbeltoft. Kommer I nu igien! holder I ikke Jer Mund, skal jeg lukke den paa Jer, saa det skal knage i Jer. (Til Jochum.) Du har nok snarere ledt efter Brændeviin, om jeg ikke seer Feil. Hvor har Du været?

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Jeg var nede hos Møllerens, for at lede om hende; ved hans Hauge-Gierde laae en Dynge Riis og Halm, som jeg intet havde seet til før; saa tænkte jeg ved mig selv: Hilledød! der ligger hun vist under; saa gav jeg mig til at rode op i Dyngen, saa kom Mølleren, og spurgte, hvad jeg bestilte, og om jeg var gal; saa sagde jeg, for det at Møllerен ikke skulle mærke, at Jomfruen var løbet bort, at Herren havde saadan en rar Hund, som var løbet bort, og at han havde givet mig Ordre at fisentere hele Godset.

Æbeltoft. Skurk, sig mig: Er Du fuld eller gal?

Tapper. Kiere Hr. Forvalter! jeg veed —

Æbeltoft. Er I der igien? (til Jochum) Saae Du intet til Kareten?

Jo-

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Saa sagde Mølleren, at Hunden var der ikke; Ja sagde jeg, hvem kan vide, sagde jeg, og saa gav jeg mig til at søge paa nye. Jeg støvede omkring overalt fra Loftet til Hønsehuset. Mølleren gik bestandig med, og gik og frittede saa polisk om hvad jeg ledte efter. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Jeg sagde bestandig, det var Hunden, for jeg ville ikke sige, det var Jomfruen, der var løbet bort, saa soer han paa, hun var der ikke, saa fattede jeg Mistanke, og saa sagde jeg, Hunden er her min Siel!

Æbeltoft. Er Din dumme Hund snart færdig?

Tapper. Men kiere Hr. Forvalter, jeg kan saa Skam sige —

Æbeltoft. Jeg kan saa Skam sige, at jeg skal lukke Jer Mund fra nu og til Evighed, dersom I mukker et eneste Ord.

Jochum. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Saa sagde Mølleren, Tæven er her min Siel ikke, saa sagde jeg igien, Tæven er her

min

min Siel, og saa gav jeg mig til at lede paa nye; men saa soer han paa, at jeg skulle gaae min Vei, eller han ville vise mig noget andet, saa sagde jeg, viis Du Fanden noget andet, din Meelknegt, sagde jeg, og saa slog han mig, og jeg slog igien. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Hans Svende kom og hialp ham; men saa kom der nogen Bønder, og hialp mig, og saa har vi slaaest siden. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Det havde jeg bare, fordi jeg intet vilde sige, det var Jomfruen, der var løbet bort, for jeg syntes, det var saadan en Skam, at saadan en rar Jomfrue skulle have Ord for at have løbet bort.

Ebeltoft. Holder Du ikke din Mund, skal jeg prygle Dig saa broget, som en Regnbue.

Jochum. Er det Takken jeg skal have Hr. Forvalter. Nu skal Hr. Forvalteren høre videre. Nu vil jeg gaae ned til Fiskerhuset, for at see efter, om Hun ikke er løbet derhen.

Ebeltoft. Jeg skal slaae Arme og Been itu paa Dig, for en Feils Skyld.

Jo-

Jochum. Skal jeg da ikke heller gaae til Sivert Slagter? Jeg kunde for en Sikkerheds Skyld tage Hans Hiulmand med.

Æbeltoft. Nei, Nei, Fæhund!

Jochum. Ikke heller til Glarmesterens?

Æbeltoft. Nei, Nei, Nei, siger jeg.

Jochum. Ikke heller til Bissekræmmerens? Der skulde hun allersnareſt være løbet hen.

Æbeltoft. Vil Din Hund drille mig? (tager ham i Brystet, og ryster ham.)

Jochum. Er det Takken jeg skal have, fordi jeg vil finde Deres rare Søster, som er løbet bort. Hør, veed I hvad! slaaer I mig, saa slaaer jeg igien. Jeg taaler ingen Hug. Mit Helbred har ikke got deraf. Jeg er saa svagelig.

Æbeltoft. Gaae Fanden i Vold!

Jochum. Skal jeg da ikke lede hos Bissekræmmerens?

Æbeltoft (løber efter ham.)

Jochum (gaaer ud.)

Tret-

Trettende Optrin.

Æbeltoft. Tapper.

Tapper. Kiere Hr. Forvalter! jeg veed saa Skam —

Æbeltoft. Kommer I nu igien med Jeres jeg veed saa Skam. Hvad veed I saa Skam. Lad os engang høre, hvad I veed saa Skam.

Tapper. Kiere Hr. Forvalter er saa Skam saa hidsig. Jeg veed, hvor Deres kiere Jomfrue Søster er.

Æbeltoft. Veed I det? Hvor er hun da?

Tapper. Hun er her i Huset, kiere Hr. Forvalter!

Æbeltoft. Hvorfor har I ikke sagt mig det for længe siden?

Tapper. Jeg kunde saa Skam ikke komme til. Der er hun saa Skam.

Fiortende Optrin.

Tapper. Jfr. Ebeltoft. Ebeltoft.

Tapper. Aa Hr. Forvalter! Det er saa Skam ikke at beskrive, hvad den arme stakkels Jomfrue har udstaaet.

Ebeltoft. Søster! hvordan i al Verden hænger det sammen?

Jfr. Ebeltoft. Det er saa vidtløftigt det. Du maa troe, jeg har været artig deran. Det er den forbandede Vandby, der har giort denne smukke Streg.

Ebeltoft. Vandby! men fortæl mig det dog.

Jfr. Ebeltoft. Jh! det er ham, det kommer fra altsammen; men jeg skal hævne mig.

Tapper. Den arme stakkels Jomfrue! var hendes Klæder saa Skam ikke saa drivende vaade, at det ret var en Ynk.

Jfr. Ebeltoft. Bie kun, min gode Vandby! Du skal tilforladelig faae det betalt. Følg nu med mig op til Gaarden!

Ebeltoft. Ja, Søster! men jeg har noget at tale med Dig om først.

Tapper. Jeg skal saa Skam gaae ud saalænge, kiære Hr. Forvalter. (Tapper gaaer ud)

Femtende Optrin.

Jomfrue Ebeltoft. Ebeltoft.

Ebeltoft. Du maa troe Søster, der er passeret artige Ting, siden vi sages.

Jfr. Ebeltoft. Hvad er der da passeret?

Ebeltoft. Vi maa tage os i Agt. Daasen, Du veed, er borte.

Jfr. Ebeltoft. Ja det veed jeg nok. Visberg savnede den jo allerede, før jeg kom bort.

Ebeltoft. Nei ikke saa. Tapper har den heller ikke.

Jfr. Ebeltoft. Hvad siger Du? Har Tapper ikke Daasen?

Ebeltoft. Nei, Faldsmaal har den.

Jfr. Ebeltoft. Har Faldsmaal den?

Ebeltoft. Ja han har. Da Du var borte, sagde jeg til Tapper, at han skulle levere

mig Daasen, for en Feils Skyld, men saa kom det langt om længe ud, at han havde leveret den til Faldsmaal, for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Men sig mig, hvorledes kunde han komme til at levere ham den?

Ebeltoft. Det forstaaer jeg ikke. Han sagde, at Faldsmaal havde truet ham med Galgen, og giort ham bange.

Jfr. Ebeltoft. Det har jo Tapper ikke sagt mig et eeneste Ord om; men nu begynder jeg at lugte Lunten. Det skulde vel ikke være een af Dine gamle Streger, min kiere Broder!

Ebeltoft. Jeg skulde selv have Daasen! Gid jeg maa blive levende opædt af Rotter, for en Feils Skyld, om jeg har seet den.

Jfr. Ebeltoft. Vær kun ærlig, Monfrere! tilstaae mig kun det Skielmstykke med. Du kan jo dog ikke nægte, at det ligner Dig.

Ebeltoft. Men jeg siger Dig, jeg har den ikke, jeg har den ikke i Dievels Skind og Been; vær dog fornuftig, for en Feils Skyld.

Jfr.

Jfr. Ebeltoft. Er jeg ikke fornuftig? Giver jeg Dig ikke Beviis derpaa i dette Øieblik?

Ebeltoft. Ja, ja, saa troe kun, hvad Du vil, men det er Løgn.

Jfr. Ebeltoft. Det siger jo intet. Behold Du kun din Daase. Jeg vil nu strax fortælle Hr. Visberg, at Du, og ikke Landsvig er Tyven. Du kan ellers ret paradere med den Daase paa din Bryllupsdag med Vilhelmines Arvepart.

Ebeltoft. Er Du snart færdig?

Jfr. Ebeltoft. Men jeg vil dog raade Dig, at Du lader Portrætet tage ud, og sætter din gode Ven Fandens ind i Stedet. Saa kan Du sige, at han har foræret Dig Daasen til Venskabstegn.

Ebeltoft. For sad Du fast i en Morads; Nu sidder Du fast i Vittighed, for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Eller og til Nytaarsgave; men husk vel paa, hvad Du giver der

ud for, thi ellers kunde man siden gribe Dig i Løgn.

Æbeltoft. Naar Du først faaer Tappen af din Ondskab, saa flyder det, som af en Tagrende i Tordenveir, for en Feils Skyld.

Jfr. Æbeltoft. Ondskab! det er lutter søsterlige Raad, jeg giver min, kiere Broder.

Æbeltoft. Men sig mig, hvorfor skulde jeg snyde Dig for Daasen; vi kunde jo dele, som vi pleie.

Jfr. Æbeltoft. Du tænker vel, at Delingen hører snart op, og derfor vil Du smede, medens Jernet er varmt.

Æbeltoft. Jeg siger Dig for syvende og sidste gang, Daasen har jeg ikke, for en Feils Skyld. Jeg har den ikke — Gid jeg maa fare levende — i Justitiens Hænder, om jeg har den, troe mig nu.

Jfr. Æbeltoft. Men hvor er den da bleven af?

Æbeltoft. Jeg siger jo, at Faldsmaal har den, og dersom Du vil lade mig faae et Ord indført, saa vil jeg fortælle Dig, hvorledes

jeg

jeg troer, det er gaaet til. Faldsmaal er falden paa, at vi har lagt Daasen i Forvaring hos Tapper. Det har han benyttet sig af, og forbløffet den Kiellingepræst. Da jeg talte med Faldsmaal, nægtede han det vel, men jeg kunde dog let mærke, at han havde faaet den.

Jfr. Ebeltoft. Men hvordan skal vi faae den fra ham, om saa er?

Ebeltoft. Du kan troe, det vil ikke blive let, han holder paa den, kan Du troe, for en Feils Skyld. Det kunde endelig være det samme med den, men det værste er, at dersom han nu er i med Vandby, saa er det ham en let Sag at føre os i Ulykke, ved at overbevise Herren om den sande Sammenhæng.

Jfr. Ebeltoft. Hvad er herved at giøre?

Ebeltoft. Ja det er just Knuden. Jeg kan nok sige Dig, hvad vi skulle giøre, for en Feils Skyld, naar Du kun vil sige mig, hvorledes vi skal faae det giort.

Jfr. Ebeltoft. Hvad er det da?

Ebeltoft. Vi maa faae Faldsmaal selv indviklet i Sagen — bilde Hr. Visberg ind,

at det er ham, der førte Dig bort. Det Indfald var ikke slet; naar Du kun siger det, saa vil han troe det.

Jfr. Ebeltoft. Det troer jeg var meget godt.

Ebeltoft. Dog, naar jeg tænker mig om, hvorfor kan vi da ikke ligefrem beskylde ham for at have været med at stiele Daasen. For Exempli gratia, at have skaffet Landsvig Nøglen for en Feils Skyld.

Jfr. Ebeltoft. Det var endnu bedre.

Ebeltoft. Vi behøver blot at faae Smeden til at sige, at Nøglen er bleven giort efter Tappers Begiæring, og ham skal jeg nok overtale til at beskylde Faldsmaal for at have bedet ham at lade Nøglen giøre. Det giør Tapper gierne, især nu, da han er vreed paa Faldsmaal.

Jfr. Ebeltoft. Det er uforbederligt. Mig synes, vi tillige kan sige, det var ham, der førte mig bort efter Landsvigs Begiæring, og saa er hans Lykke giort hos Herren. Han vil vel sige Nei, men det kan ikke hielpe ham stort.

Ebel-

Ebeltoft. Fias med hans Nei. Der er jo en Doctor Juris, eller rettere en Quakfalver Juris, som siger, at Ja og Nei gielder intet in Jure.

Sextende Optrin.

Jfr. Ebeltoft. Ebeltoft. Christen Smed.

Ebeltoft. Der kommer Smeden, som han var kaldet. Lad os nu være venlige imod ham. (til Smeden.) God Dag, God Dag, min kiere Mand, kom kun nærmere.

Smeden. Jeg blev saa sandelig bange for Jomfruen, man sagde, hun var død, og gik allerede igien ude i den store Mose.

Ebeltoft. Det er der intet om. Hvorfor kommer han ellers her, min kiere Mand?

Smeden. Hvorfor jeg kommer, ja, hvad kommer jeg for? Der er saa mange Aarsager, hvorfor Folk kan komme.

Ebeltoft. Ja, det er rigtig nok.

Smeden. Naar man saaledes staaer for Ilden en heel udslagen Dag, saa kan man nok være bekiendt at blive lidt tørstig mod Aften.

Jfr. Ebeltoft. Har han da meget at bestille i denne Tid?

Smeden. Ja, det gaaer an, men det var bedre i forrige Tider, da Brændevinen og Tobak og Rug ikke var saa dyre.

Ebeltoft. Er det ham om at gisre, kan han gierne faae et Par Tønder Rug hos mig, naar han selv vil hente dem?

Smeden. Jeg siger tusend Tak; det vil jeg gierne.

Ebeltoft. Han er en brav Mand, som med Rette burde være Mester i en Kisbsted. Her paa Landet er ikke Arbeide for ham. Det er ikke alt Arbeide, der bliver saa got betalt, som den Nøgle til mig, for en Feils Skyld.

Smeden. Det er sandt. Passede ellers Nøglen?

Ebeltoft. Nøglen var ikke til mig selv; men jeg har ikke hørt klage over den. Hør min kiere Mand! kom om en halv Times Tid

op

op paa Gaarden, og hent sine to Tønder Rug; og dersom Herren da skulde faae i Sinde at spørge om, hvem der leverede ham Aftrykket til Nøglen, kan han sige, det var Tapper. Vi har noget Spas for.

Smeden. Ja saamænd, naar kun Tapper intet har derimod.

Ebeltoft. Nei, det har han ikke. Farvel min kiere Mand. Husk det nu! glem ikke at komme om en halv Time efter Rugen.

Jfr. Ebeltoft. Skulde hans Kone behøve en Fierding Smør til Brødet af Rugen, saa kan han faae den med. Glem nu ikke at komme.

Smeden. Jeg siger tusend Tak; jeg skal vist ikke glemme det.

(Jomfrue Ebeltoft og Ebeltoft gaaer ud paa høire Haand.)

Syttende Optrin.

Vandby. Faldsmaal. (kommer ind fra venstre Haand.) Christen Smed.

Faldsmaal. Der, gunstige Herre! der er Smeden.

Vand-

Vandby. Er det ham, min kiere Mand, som har giort Roglen til Ubeltoft?

Smeden. Ja, det er mig.

Vandby. Vil han da være saa god at følge med os op til Gaarden, og sige Hr. Visberg det.

Smeden. Faaer jeg noget for det?

Vandby. Han skal ikke have noget at klage.

Smeden. I Dag sælger jeg alting, men helst mine egne Ord; dem har jeg størst Overflødighed af. Jeg vil sætte mit Vidnesbyrd paa Auction. (sætter sig og holder Auction.) To Tønder Rug er Budet. — Ingen bedre, to Tønder Rug første gang. — En Fierding Smør bedre. To Tønder Rug og en Fierding Smør, første, anden, tredie gang. (slaaer til) Hvorfor bød I ikke?

Fogdsmaal. Hvad vil det Narrerie sige?

Smeden. Det er jo tydelig nok. Jeg solgte mit Vidnesbyrd ved offentlig Auction, for to Tønder Rug og en Fierding Smør.

Fogdsmaal. Til hvem solgte Du det?

Sme-

Smeden. Til Æbeltoft.

Faldsmaal. Hvorledes seer det Vidnesbyrd ud, som Du solgte ham?

Smeden. Det seer saaledes ud, at jeg har giort Nøglen efter Tappers Begiering!

Faldsmaal. Efter Tappers Begiæring! Det er jo noget Nyt. Ho, ho, jeg lugter Lunten. Meu sig mig, kan vi ikke faae det Vidnesbyrd opraabt igien? Vi har i Sinde at overbyde Æbeltoft.

Smeden. Det skal ikke komme derpaa an. I skal have det. Æbeltoft og Du er næsten lige gode; dog troer jeg Dig bedre, og jeg bliver ved Dig.

Vandby. Nu kom da! lad os nu gaae op til Gaarden. —

Femte

Femte Optog.

(Visbergs Værelser.)

Første Optrin.

Vilhelmine. Landsvig.

Vilhelmine. (gaaer omkring, seer iblandt andet ud af Have-Vinduet.) Frederik! Frederik! er Du der, kom op, her er ingen.

Landsvig. (kommer ind af Døren.) Bedste Mine! O! hvor har jeg længtes efter Dig. Jeg har gaaet om over to Timer i Haven, blot i det Haab at see Dig. Jeg har saa meget at sige Dig.

Vilhelmine. Ja kiereste Frederik! jeg har ikke mindre længtes efter Dig. Jeg gaaer her i den piinligste Uvished og Frygt for Udfaldet af denne Dags underlige Hændelser, og jeg vil til-

tilstaae Dig, at noget af det, der bedrøver mig meest, er min Faders Sorg over Jomfruen.

Landsvig. Men hvorledes er det mueligt, at den Optrækkerske har kundet faae saadan en Magt over denne forresten saa ædle og fornuftige Mand?

Vilhelmine. O, bedste Frederik! Et ædelt Hierte er ofte svagt. Ved sin forstilte Iver for hans Tieneste har hun vidst at skaffe sig en Indflydelse paa hans Hierte, som jeg tvivler paa, hans ædle dyrebare Lovise nogentid havde.

Landsvig. Det er sørgeligt, at ædle Hierter saa ofte maa lide, fordi de ikke kunne være mistænkelige, og at de glæde sig over at see Dydens Kappe, uden at undersøge, om det maaskee ikke er Lasten, der bærer den.

Vilhelmine. Men hvorledes gaaer det med vores Contra-Miner?

Landsvig. Ypperligt! Jeg har overladt alting til min Ven, og han er en Mand, man kan betroe sig til. Han har vundet Faldsmaal, og denne vil nu bevise, at Abeltoft har

ladet

ladet en Nøgle gisre hos Smeden. Det kommer nu an paa, om Nøglen er den rette; han har Aftrykket, den blev giort efter.

Vilhelmine. Jeg kiender Nøglen, og jeg kan strax sige, om det er den rette.

Andet Optrin.

Vandby. Vilhelmine. Landsvig.

Vandby. Nu min smukke Jomfrue! har vi ikke et svært Arbeide for. Jeg forsikrer Dem, jeg vilde næsten heller skrive en fornuftig Bog, og lade den recensere i Kritik og Anti-Kritik, end nok engang indvikle mig i en Handel med disse lovkyndige Gavtyve. Det eene Skielmstykke rækker broderlig det andet Haanden, og det altsammen enten i Følge Loven, eller i det mindste i Medhold af den.

Vilhelmine. Troe mig, kiere Vandby, jeg erkiender, hvor meget jeg skylder Dem, og mit Hierte skal evig velsigne Dem.

Vandby. Min smukke Jomfrue! Tak mig ikke for tilig, Enden er ikke endda. Her

er

er atter noget Nyt paa Færde; Jomfruen er kommen tilbage.

Landsvig og Vilhelmine. Er hun kommen tilbage?

Vandby. Ja desværre!

Vilhelmine. Jeg forsikrer Dem; hun har ikke været her. Abeltoft er hos min Fader.

Vandby. Er Abeltoft hos Deres Fader? Saa er han kommen i Forveien. Der maa være noget, som Hr. Visberg skal forberedes paa. I Vertshuset saae jeg Jomfruen selv.

Vilhelmine. Det er ulykkeligt! faaer hun først min Fader i Tale, saa bemægtiger hun sig ham saa ganske, at han ikke troer et Ord af alt, hvad De kunde sige ham, og det saa meget mere, som hun vist vil begynde med at fortælle ham, hvor stor Deel De selv har i Sagen.

Landsvig. Hun maa ikke faae Hr. Visberg i Tale. Jeg vil passe paa med min Tiener, naar hun gaaer fra Vertshuset, og føre

hende bort nok engang; og saa skal hun til-forladelig ikke komme saa snart igien.

Vandby. Det er saa monoton! Nei det gaaer ikke an. Vi behøve din Nærværelse her. Men det er sandt; jeg havde nær glemt det vigtigste. Min smukke Jomfrue! kiender De dette Vox-Aftryk? Er det Nøglen til Deres Faders Skatol?

Vilhelmine. Ja jeg kiender det meget godt. Det er just Aftryk af Nøglen til min Faders Skatol, hvor Guldbaasen laae.

Vandby. Triumph! Seiren er vores. Nu vil jeg tale med Hr. Visberg.

Vilhelmine. Tys! jeg troer han kommer.

Vandby. Her maa han ikke see mig, det seer saa aftalende ud. Jeg vil gaae ud af den Dør giennem Haugen, og komme ind af den rette Dør. Landsvig følg med, og bliv i Haven, til vi kalde paa Dig.

(Landsvig og Vandby gaaer.)

Tredie Optrin.

Vilhelmine. Visberg.

Visberg. Er det ikke forunderligt min Datter! kan Du begribe, hvor Jomfrue Ebeltoft kan være bleven af?

Vilhelmine. Nei, min Fader! jeg begriber det aldeles ikke.

Visberg. Du taler saa koldsindig derom. Du tager ingen Deel i min Sorg, Du som ellers pleiede saa godt at kunde trøste mig, naar noget gik mig imod. Er det Ret, Mine?

Vilhelmine. Kiereste bedste Fader! dersom nogen virkelig Ulykke var hændt Dem, ved Himlen! ved min Moders Støv! De skulde ikke finde noget mere deeltagende Hierte end Deres Datters. Men i dette Tilfælde er jeg meget ulykkelig. Pligt mod Dem byder mig at tie, og Pligt mod mig selv at tale.

Visberg. Pligt mod Dig selv byder Dig at tale. — Hvad byder den Dig da at sige? Hvad kan den byde Dig at sige? Taber Du

ikke lige saavel som jeg? Mister Du ikke en god, kierlig Moder?

Vilhelmine. O kiereste, dyrebareste Fader! Nævn ikke dette Navn! Min evig elskede Moder hviler i Graven; al moderlig Kierlighed og Ømhed mod hendes Datter hviler der med hende, og jeg venter ikke det allermindste hos den, som De ved en ulykkelig Feiltagelse troer værdig til at indtage hendes Sted i Deres Hierte.

Visberg. Min Datter! Du plager mig idelig med Dine Fordomme mod Jomfrue Ebeltoft. Du er ubillig.

Fierde Optrin.

Visberg. Vilhelmine. Vandby.

Vandby. Jeg beder, De undskylde, om jeg kommer til Uleilighed. Jeg agter at reise strax, men jeg vilde ikke forlade Egnen, før jeg, ved nok engang at have viist mig for Dem, havde giort Dem det mindre let at forglemme mig.

Vis-

Visberg. Det giør mig inderlig ondt Hr. Vandby, at De vil saa snart forlade os, og det efter et Bekiendtskab, som neppe er begyndt. De maa tilgive mig, at jeg ikke har havt Dem hos mig. Mit Huus er i Dag en Samling for Underlighed og Forvirrelse.

Vandby. Jeg kiender allerede noget til Sagen, og jeg maa tilstaae, at den er besynderlig. Det bedrøver mig usigelig, at min beste og kiereste Ven Landsvig er ikke ganske fri for at have voldet Dem nogle Ubehageligheder.

Visberg. Hr. Vandby! jeg er ført ind i en Labyrint, som det er mig umueligt at finde ud af. Ingen vil, ingen kan lede mig.

Vandby. Jeg vilde agte mig overmaade lykkelig, om jeg kunde give Dem et Ledetraad i Hænderne.

Visberg. Jeg takker Dem meget Hr. Vandby! Men fra den Side, De kunde give mig Lys, er jeg underrettet nok. Jeg er ikke saa uvidende om Sagen, som bedrøvet over

den; og det er egentlig mere Trøst end Lys jeg behøver.

Vandby. Meget ofte Hr. Visberg mangler man Trøst, fordi Lyset ikke skinner fra den rette Kant. Undertiden hindres Lyset selv i at see Trøsten.

Visberg. Endog den Udvei, De der viser mig, Hr. Vandby! er mig unyttig. Jeg forsikrer Dem, jeg har Lys nok i Sagen.

Vandby. Tillad mig Hr. Visberg. Jeg tvivler meget derom. Men jeg maa bede meget om Forladelse, fordi jeg fører en Sag paa Bane, som De rimeligviis ikke vil indlade Dem i, og som efter sin Natur kan kun være Gienstand for en prøvet Fortroelighed.

Visberg. Tael De kun Hr. Vandby. Oplyser denne Samtale mig ikke, saa giver den dog mit Hierte Luft. De er min Vens Søn; allerede dette giver Dem Ret til min Fortrolighed, og De har desuden meget af det Væsen, og den Maade at tale paa, som jeg i forrige Dage elskede saa meget hos Deres Fader.

Vand-

Vandby. Siden De tillader mig at ſige mine Tanker, vil jeg begynde med den Erklæring, at hvor meget jeg har ſeet mig om i Verden, og omgaae Menneſker, har jeg endnu ikke truffet paa nogen, hvis Hoved og Hierte jeg har ſaa ubetinget Høiagtelſe for ſom Landsvig. Jeg appellerer til Deres Datters Dom.

Visberg. Baade De og hun er bedraget. Det bedſte Hierte, den ſkarpeſte Forſtand kan ikke opdage Laſten, ſom ſniger ſig omkring med Liſt, Snedighed og Hyklerie.

Vandby. De tillægge Laſten et Talent, ſom vilde ſtyrte Verden i en evigvarende Kiede af Ulykſaligheder, om det forholdt ſig ſaa; men vilde jeg endog antage Deres Sætning, ſom ſand og anvendelig paa Landsvig, og tilſtaae, at han har vildet bedrage Vilhelmine, troe De da, at han kunde være dum nok til at vilde beſtiele Faderen paa ſamme Tid, da han vilde bedrage Datteren?

Visberg. Jeg tilſtaaer, at jeg ikke kan begribe det.

Vandby. Fra denne Side mangler De altsaa Lys. Jeg vil antænde Lyset. Lands, vig har aldeles ikke begaaet den skiendige Gierning, han beskyldes for.

Visberg. Men det kan jo bevises.

Vandby. Jeg erklærer det for umueligt.

Visberg. Der er jo to Vidner paa, at han har solgt Daasen i Roeskilde Kroe til en Jøde.

Vandby. Tillad mig Hr. Visberg! jeg trænger mig ikke ind i andres Hemmeligheder, og allermindst vil jeg bedømme Deres indvortes huuslige Forbindelser; men vil De for et Øieblik tillade mig at fremsette Sagen efter min Forestillingsmaade, uden at fortryde paa, om vi ikke stemme overeens i vore Meninger om visse Personer, saa haaber jeg at kunde giøre en Hypothese, som for det første kan tiene til Oplysning i det mindste.

Visberg. De taler i det mindste en ædel Sag, det er Venskab, De taler for.

Vandby. Jeg antager da indtil videre, at De have feilet i Deres Tanker om Jomfrue Ædel-

Abeltoft og hendes Broder, og at han vil giøre sin Lykke med Vilhelmines Mødrene-Arv. Den eneste Maade til at omstemme dem, var at sværte Landsvig. Jeg antager end videre, at Daasen, som er meget kostbar, var skaffet tilside, længe før den lykkelige Vending for Jomfruen indtraf. Nu benytter man sig af deres Opdagelse, at Daasen er borte, beskylder Landvig, og har et Par Leievidner til Beviis for Beskyldningen.

Visberg. Hvormeget jeg end havde Ret til at blive fortrydelig over det Lys, De vil kaste paa et Fruentimmer, som jeg finder værdig at gifte mig med, og paa min Ven, hendes Broder, vil jeg dog lade mig nøie med at anmærke, at Deres Hypothese er ganske og aldeles blottet for Vished.

Vandby. Naar jeg beviser, at der existerer en falsk Nøgle til Deres Skatol, som er giort efter et Vox-Aftryk til en Person, som ikke er Landsvig, eller staaer i mindste Forbindelse med ham, troe De da ikke, at min Hypothese gaaer over til Vished?

Visberg. Ja det forstaaer sig.

Vandby. Nu da Hr. Visberg! Smeden nede i Byen har giort en Nøgle til Deres Forvalter, Æbeltoft, efter dette Aftryk.

Visberg. (passer Nøglen i Aftrykket) Himmel! hvad er det? Nøglen passer. Men det kan ikke være Forvalteren, der har ladet den Nøgle gisre.

Vandby. Holder De Christen Smed for en ærlig Mand?

Visberg. Jeg har altid holdt ham for en ærlig Mand.

Vandby. Han vil gisre sin Eed paa, at Nøglen er giort til Forvalteren. Han er her uden for, og han skal strax komme ind.

Visberg. Det er jo forskrækkeligt!

Vandby. Nu slutter jeg saaledes. Har Æbeltoft ladet Nøglen gisre, saa har han og taget Daasen, og Beskyldningen mod Landsvig er Løgn, og Vidnerne falske. Følgelig er det kun Opfindelse af ham, for at spille sig Vilhelmine i Hænderne, og jeg overlader til

Dem

Dem ſelv Hr. Visberg at giøre Slutninger derfra til Søſteren.

Visberg. Jeg maa tilſtaae, jeg kan ikke modſige Dem, og dog kan jeg heller ikke tiltroe diſſe Menneſker en ſaa ſataniſk Liſt. Men naar Smeden vil giøre ſin Eed derpaa, ſaa maa det være ſandt, ſaa er det ſandt, og da igientager jeg mit Løfte til Landsvig og Vilhelmine.

Vandby. Nu vil jeg gaae ud i Gaarden, og først hente Faldsmaal op. (gaaer.)

Femte Optrin.

Visberg. Vilhelmine.

Vilhelmine. Himlen velſigne Dem, dyrebareſte Fader! for Deres Godhed; jeg vidſte, at Landsvig ikke kunde være ſkyldig.

Visberg. Gud! derſom det er ſandt, hvilken Ondſkab, hvilken Liſt har jeg da ikke været en Bold for!

Siet-

Siette Optrin.

Jfr. Ebeltoft. Ebeltoft. Bisberg. Vilhelmine.

Ebeltoft. Gunstige Herre! Nu er da min Søster, Gud skee Lov! kommen. Hvad den Stakkel har maattet udstaae! hvilke ondskabsfulde Mennesker!

Jfr. Ebeltoft. Kiereste, bedste Herre! skaf mig Hevn over dette forbandede Menneske, denne Faldsmaal; det er ham, der har ført mig bort fra Dem, bedste Ven!

Bisberg. Jeg forgaaer af Forundring! Har Faldsmaal ført Dem bort?

Ebeltoft. Han, og ingen anden.

Bisberg. Jeg begriber det slet ikke. Hvorfor skulde han føre Dem bort?

Jfr. Ebeltoft. Det er let at begribe, bedste Ven! Han er i Ledtog med Landsvig, og han er naturligviis rasende over den Sag, De vil anlægge mod ham for Guldaasen, han har stiaalet.

Vil-

Vilhelmine. Landsvig har jo ikke taget Daasen.

Jfr. Ebeltoft. Vil De vide det bedre, Jomfrue!

Visberg. Nu var Vandby her nylig, og beviste, at Landsvig ikke har taget den.

Ebeltoft. Den Kieltring! den Bedrager! Vandby er lige saa god som den anden.

Vilhelmine. Det klæder Dem ilde Hr. Forvalter! at kalde nogen med disse Navne.

Visberg. Men Vandby siger, han kan bevise, en anden har taget den.

Jfr. Ebeltoft. Det er dog forskrækkeligt! hvor dog Mennesker kan være uforskammede!

Ebeltoft. Ja det maa Du vel sige Søster! er det ikke forskrækkeligt. Jeg er til al Lykke en Mand, der har lært af Nød at være forsigtig, for en Feils Skyld. Jeg beskylder ingen uden Bevis.

Jfr. Ebeltoft. Det har din gode Engel lært Dig, kiere Broder! ellers var Du kommen vel an med disse ondskabsfulde Mennesker. Det er dog virkeligt tungt her i Verden, at

man

man ikke er i ſtand til at gaae uden for en Dør, uden der ſtrax ſkal komme en, og ſlaae den i.

Vilhelmine. Dette vil ikke ſætte Hr. Forvalteren i Forlegenhed, han har lært at være forſigtig, og at være vel forſynet med Nøgler.

Æbeltoft. Maa jeg ſpørge, hvad Jomfruen vil ſige dermed, for en Feils Skyld?

Visberg. Det ſkal jeg ſige Dem. Vandby fortalte os, at de havde ladet en Nøgle giøre hos Smeden efter et Vox-Aftryk, ſom paa det fuldkomneſte paſſer i min Skatol-Nøgle.

Æbeltoft. Har Vandby ſagt det? Søſter hørte Du det? ſiig mig, for en Feils Skyld, har Du nogenſinde kiendt Magen til ſaadan en Skamløshed?

Jfr. Æbeltoft. Beſkylder De dig ikke for deres egne Gierninger?

Visberg. Deres egne Gierninger!

Æbeltoft. Ja, Ja, ſiden De endelig nøder mig dertil, ſaa ſkal jeg ſaamænd ogſaa være til Deres Tieneſte, for en Feils Skyld. Jeg havde Medlidenhed med den unge Tyveknegt, og havde i Sinde at bede Herren om at

lade

lade Sagen henfalde, for ikke at gisre det unge Menneske ulykkelig, og hans gamle Fader den Hierteſorg. Men ſiden jeg hører, at jeg ſkal have Skyld for hans ſmukke Streger, for en Feils Skyld, ſaa maa jeg tage Bladet fra Munden. Nu ſiger jeg Dem Hr. Visberg, at Faldsmaal staaer i Forbindelſe med Landsvig. Han har, Gud maa vide, hvorledes, faaet et Aftryk af Nøglen. Tapper bilder han ind, at det var en Nøgle til en Stoel i Kirken, for en Feils Skyld; og beder ham at lade een gisre efter Aftrykket hos Smeden. Det er hverken Løgn eller Sladder; baade Tapper og Smeden vil gisre Deres Eed derpaa, for en Feils Skyld.

Visberg. Men Vanby ſagde, Smeden vilde gisre ſin Eed paa, at han havde giort Nøglen til Dem.

Ebeltoft. Ja, Ja, Hr. Visberg! De kan troe, hvem De vil. Har De, for en Feils Skyld, de otte Aar, jeg har ſlidt i Deres Tieneſte, nogen Tid grebet mig i Skielm-

ſtyk-

ſtykker? ſaa giør De Ret i at mistænke mig, men hellers har De Synd deraf.

Visberg. Det ſiger jeg ikke, Hr. Forvalter! De har tient mig ærlig og troe; men Sagen er saa forvirret. Vandby ſiger netop det modſatte.

Jfr. Æbeltoft. Bedſte Ven! De kan ikke troe et Ord af hvad den Vandby ſiger; Han er jo i Ledtog med Landsvig og Faldsmaal.

Æbeltoft. De kan ikke troe ham; det er en Ræv.

Visberg. Jeg veed hverken ud eller ind.

Vilhelmine. Kiere Fader! før var De jo fuldkommen overbeviiſt om, at Vandby havde Ret. Opſæt dog i det mindſte Deres Dom, til han kommer tilbage med Procuratoren.

Æbeltoft. Det er en ypperlig viis Lærdom, Jomfruen giver ſin Fader, for en Feils Skyld, og jeg kan ikke andet end biefalde den kloge og viſe Underviisning, hun behager at forſyne ham med. Lad kun Vandby komme; jeg er ikke bange for Vandby.

Jfr.

Jfr. Ebeltoft. Allerkiereſte Ven! hvorfor ſkulde min Broder lade en Nøgle giøre? Var han af det Slags Folk, der vilde bruge den, kunde han jo have brugt den Nøgle, han ſkal have giort Aftrykket efter.

Visberg. Det maa jeg tilſtaae er ſandt.

Vilhelmine. Tiden har maaſkee ikke den gang tilladt det.

Ebeltoft. Veed De vel, ſkarpſindige Jomfrue! for en Feils Skyld, at der udfordres længere Tid til at giøre et Aftryk af en Nøgle i Vox, end at lukke et Skatol op, og ſtiele en Daaſe.

Visberg. Ja det er ſandt min Datter!

Vilhelmine. Jeg tvivler ikke om, at Hr. Forvalteren jo veed det.

Ebeltoft. Jeg ſynes, at det er tydelig, at Vandbys hele Fortælling er Løgn, naar man kan beviſe, at Faldsmaal er med i Complottet, og det er han; det var jo ham, der førte min Søſter bort.

Visberg. Jeg kan ikke nægte, at Vandbys hele Fortælling kommer mig nu mistænkelig for.

Syvende Optrin.

Vandby. Faldsmaal. De Forrige.

Vandby. Ha! jeg seer, Selskabet er forsget. Men det skader intet. Denne Herre og denne smukke Jomfrue maa gierne høre, hvad jeg har at sige Hr. Visberg. Jeg bringer her Procurator Faldsmaal, for at bekiende, hvad han veed om den Historie med Nøglen. Smeden er her uden for.

Æbeltoft. Du er her ganske tilovers, Faldsmaal, jeg har allerede sagt alting.

Visberg. Jeg har faaet artige Ting at vide om Jer. Det er jo Jer, som har stiaalet Daasen?

Faldsmaal. Er det mig?

Æbeltoft. Ja vist er det Dig; Fy skam Dig!

Vand-

Vandby. Hr. Visberg! jeg seer, man atter faaer Dem til at løbe med Liimstangen.

Visberg. Tapper har jo havt i Commission for ham at lade den Nøgle giøre hos Smeden. Det vil baade han og Smeden bekræfte med Eed.

Jfr. Ebeltoft. Saadanne to Mænds Eed gielder vel mere end saadan et Skarns Snak.

Vandby. Det er jo forskrækkeligt Hr. Visberg! jeg siger Dem bestemt, at Smeden vil giøre sin Eed paa, at han har giort Nøglen til Forvalteren selv; Hr. Procurator! vær saa god at hente Smeden!

Ebeltoft. Aa ja! vær saa god Hr. Procurator! at hente Smeden.

(Faldsmaal gaaer, og Ebeltoft smaagriner.)

Ottende Optrin.

Visberg. Vilhelmine. Vandby. Jomfrue Ebeltoft. Ebeltoft. Faldsmaal. Christen Smed.

Visberg. Nu haaber jeg, vi faae Knuden opløst.

Æbeltoft. Det haaber jeg med. Hør min kiære Christen! hvem var det, I giorde den Nøgle til efter det Vox-Aftryk?

Smeden. Aa! det veed Hr. Forvalteren nok selv.

Æbeltoft. Siig kun frem. Hvem var det til?

Smeden. Jh! det var jo til Hr. Forvalter selv.

Æbeltoft. Hvad! var det til mig? Er I fra Forstanden, Løgnhals?

Smeden. Nei saamænd er jeg ikke, gode Herre! Hvad jeg har sagt, vil jeg forsvare.

Vandby. Kan De nu selv høre. Har jeg ikke Ret?

Visberg. De har Ret, kiere Ven! jeg takker Dem. Himmel! hvorledes er jeg ikke bleven bedraget! Æbeltoft! det havde jeg hverken ventet eller fortient af Dem.

Jfr. Æbeltoft. Bedste Ven! De har bestukket Smeden.

Æbel-

Ebeltoft. Det er Løgn, Smeden siger. Det er kun eet Vidne. Jeg har ogsaa et Vidne. Jeg vil hente Tapper. (gaaer ud.)

Fogdsmaal. (til Visberg.) Naadige Herre! vil De have et upartisk Vidne i Tapper, saa hav den Godhed at sige ham, at De har jaget Forvalteren af Deres Tieneste.

(Ebeltoft kommer ind med Tapper.)

Niende Optrin.

Tapper. De forrige.

Ebeltoft. Vil min naadige Herre spørge ham selv?

Visberg. Veed han noget om den Historie med Nøglen, min kiere Mand?

Tapper. Kiere Hr. Visberg! jeg veed saa Skam hele Sagen. Procuratoren kom engang til mig med et Aftryk af en Nøgle, som han bad, jeg vilde lade ham een giøre efter hos Christen Smed, den gode Mand, som der staaer. Han sagde saa Skam, at Nøglen var til en Kirkestoel.

Ebeltoft. Kan naadige Herre nu høre?

Visberg. Men er det ogsaa sandt?

Tapper. Jeg kan saa Skam gisre min Eed derpaa.

Visberg. Jeg er bange, min kiere Mand, at han giver dette Vidnesbyrd af Frygt for Forvalteren; men bliv kun ved Sandheden. Forvalteren kan ikke længere gisre ham nogen Skade.

Faldsmaal. Han er affat. Forstaaer Du?

Tapper. Er han affat? Er det vist?

Faldsmaal. Ja!

Tapper. Ja saa vil jeg saa Skam ikke lyve længere.

Vandby. Har Du da løiet?

Tapper. Ja, jeg har saa Skam. —

Visberg. Hvad har Du løiet?

Tapper. Jh, det er saa Skam Løgn alt det, jeg sagde før om Faldsmaal og Smeden; jeg har saa Skam ikke ladet nogen Nøgel gisre for Faldsmaal.

Visberg. Alt mere og mere Lys. Men Faldsmaal, der er een Ting, I maa oplyse mig om: hvorfor førte I Jomfruen bort?

Falds-

Faldsmaal. Naadige Herre! jeg har jo ikke ført Jomfruen bort.

Jfr. Æbeltoft. Jo vist har han, det Skarn, det har han. Jeg beder om Hevn over ham. Herren kan deraf see, at han er i Ledtog med de andre, og at det er Løgn altsammen, hvad de har sagt.

Æbeltoft. Det var rigtig nok ham.

Vandby. Jeg beder om Forladelse; det var ikke ham.

Visberg. Jomfruen maa jo bedst vide det selv.

Vandby. Det synes vel saa, men hun tager mærkelig Feil. Det var mig, der havde den Ære.

Jfr. Æbeltoft. Det er Løgn, det var det Skarn der. Jeg beder om Hevn.

Vandby. Jeg beder: lad ikke Deres Hævngierrighed mod Procuratoren forlede Dem til Afsindighed. Jeg kan begribe, De formodede ikke, jeg vilde være dette Eventyr bekiendt for Hr. Visberg, og De vil derfor betiene Dem deraf, for at skade Deres Fiende. Men

jeg siger endnu engang, det var mig; desuden har De jo selv sagt det til Verten.

Æbeltoft. Ja det var en Feiltagelse. Der er to Vidner paa, at det var Faldsmaal.

Vandby. Det er en Feiltagelse endnu; jeg har fire Soldater til Vidne paa, det var mig.

Æbeltoft. (for sig selv.) Fordømt, at jeg skulde glemme det.

Visberg. Men sig mig da Hr. Vandby, hvad Hensigt havde De dermed?

Vandby. Min Hensigt var ganske simpel Hr. Visberg. Jeg saae det Skridt, De stod paa Nippet at giøre; jeg ansaae det for ulykkeligt, det samme troer jeg, De nu selv anseer det for. Jeg begreb, at der var intet Haab for min Ven, saalænge hun var tilstæde, derfor besluttede jeg at skaffe hende af Veien, og det gode Udfald af en ædel Sag belønner mig.

Visberg. Jeg takker Dem Hr. Vandby, jeg takker Dem mere end jeg kan sige Dem. Jeg skammer mig inderlig over den Svaghed,

hvor-

hvormed jeg har ladet mig lede af to saa for-agtelige Kreature.

Vilhelmine. (gaaer til Havevinduet, og vinker af Landsvig.)

Visberg. (til Jomfrue Ebeltoft og Ebeltoft) For Jer er her intet mere at giøre; pak Jer strax paa Døren!

Jfr. Ebeltoft. For Guds Skyld naadige kiære Herre —

Visberg. Paa Døren siger jeg.

(Smeden, Tapper og Faldsmaal sætter Jfr. Ebeltoft og Ebeltoft ud.)

Tiende Optrin.

Visberg. Vilhelmine. Landsvig. Vandby. Faldsmaal.

Visberg. Hr. Landsvig! kom nærmere. Vi længes efter Dem. Jeg har paa det allerskammeligste fornærmet Dem. Tilgiv mig, og undskyld min Forblindelse; men ved Gud i Himlen! jeg blev bedraget, skiendigen bedraget af to Djevle i menneskelig Skikkelse.

Landsvig. Den eneste Aarsag, hvorfor jeg ikke skulde kunde tilgive Dem Hr. Visberg, maatte være Had, og jeg kan ikke hade Vilhelmines Fader. Jeg nægter ikke, at denne Sag ikke blot bedrøvede mig, men tillige opirrede mig mere end jeg tør tilstaae. Nu forsikrer jeg Dem, at det er altsammen forbi, forbi for evig.

Visberg. Jeg føler selv, hvor lidt jeg vil være i Stand til paa een Dag at kunde faae fuldkommen Forladelse. Men jeg vil lade Dem bede hver Dag derom, ved det kiereste jeg har i Verden. Du Mine! (tager hendes Haand, og lægger i Landsvigs) Jeg overgiver Dig paa dette Vilkaar til Landsvig. Vil Du indestaae for, at han opfylder min Begiering?

Vilhelmine. Kiereste, dyrebareste Fader!

Landsvig. Ædle Mand!

Visberg. Mine! bliv som din Moder. Nu har jeg opfyldt den sidste Pligt, hun paalagde mig. Bliv som hun. Det er min sidste og bedste og eneste Velsignelse; og Du Frederik! ær i Mine min ypperlige Louises Minde!

med

med Dem Hr. Vandby! er jeg i dette Øieblik noget forlegen. Havde jeg nu en smuk riig Broderdatter, eller Søsterdatter, kunde jeg mageligt slippe fra den Taksigelse, jeg skylder Dem. Nu maa De lade Dem nøie med den Vished, at en Fader velsigner Dem for sin Datters Lyksalighed og sin egen Roelighed, og med den Glæde at have giort Deres Ven en saa vigtig Tieneste.

Vandby. Oh Hr. Visberg! De har intet at takke mig for. Jeg spiller gierne, naar jeg seer andre spille, og i Dag er der ingen lykkeligere end jeg.

Vilhelmine. Ædle Mand! Gid det lykkeligste Hiertes inderligste Tak kunde være Dem Belønning nok! (hun kysser ham.)

Landsvig. Himlen give Dig en Vilhelmine, Ven!

Vandby. Du har allermindst at takke for, Ven! Jeg giør Regning paa Gientieneste; hvem veed, hvor snart jeg kan behøve den.

Visberg. Een Ting gior mig ondt endnu. Jeg kan ikke overlevere Dig Daasen Mine! Himlen veed, hvor den er bleven af.

Faldsmaal. Her er den. (leverer Visberg Daasen.)

Vandby. Hvor i al Verden har De faaet den fra?

Faldsmaal. Jeg fik den af Tapper.

Vandby. De nægtede jo for mig, at Tapper havde den.

Faldsmaal. Jeg tilstaaer min Svaghed. Da jeg saae, den var saa kostbar, tænkte jeg paa min Kone og mine stakkels smaa Børn, og fik i Sinde at beholde den. Siden efter skammede jeg mig ved mit Forsæt, men jeg besluttede at beholde den indtil Sagens Udfald, siden det dog slet intet kunde nytte, om Hr. Vandby eller Hr. Landsvig selv havde leveret den tilbage.

Vandby. Faldsmaal! Faldsmaal! Du har baade Hoved og Hierte til at være en Skielm eller en ærlig Mand! det kommer mig

for,

for, Du sielden veed ret selv, hvilket Du vil være.

Faldsmaa!. Hr. Vandby! vil De besøge mig i Morgen, saa skal min uskyldige og elskværdige Kone og mine syv smaa Børn svare Dem, og undskylde mig.

Vandby. Godt, Godt! — Hr. Visberg! at denne Sag fik et saa lykkeligt Udfald, skylde vi ene og allene denne Mand. Jeg forlanger ikke at undersøge hans Bevæggrunde. Men vi have lovet ham en Belønning, og han har fortient den. Det er en Mand, som Armod allene har giort lastefuld. Giv ham sit Udkomme, saa faaer De vist en redelig Tiener, og Bedragerie og Chicane en Slave mindre. Giør ham til Deres Forvalter i den andens Sted.

Visberg. Jeg vil gisre det paa Deres Anbefaling. Hr. Procurator! De er min Forvalter.

Faldsmaal. O! Gud i Himlen lønne og velsigne Dem Hr. Vandby! Himlen velsigne Dem Hr. Visberg! Jeg maa strax hiem til min Kone og mine Børn. (Faldsmaal gaaer.)

Sid-

Sidste Optrin.

Visberg. Vilhelmine. Vandby. Landsvig.

Visberg. (efter en Pause.) Nu, mine Børn! siden vi nu har renset vores Selskab, saa lad os nu gaae ind, og adsprede os efter denne Dags Arbeide!

Landsvig. Egentlig behøver jeg ingen Adspredelse; thi jeg har intet Arbeide havt. Dagens Begivenheder er for mig, som en Haupt und Staats Action, hvor jeg vel har været den Fornemste; men ligesom andre Fornemme har jeg ladet andre arbeide for mig, og høster nu i al Magelighed Frugten af deres Arbeide.